

Arkeologi i Jämtlands län

Ett kunskapsunderlag

Kristina Jonsson, Anders Hansson & Karl-Johan Olofsson

Jamtli – Rapport 2023:33 (ISSN 1654-2045)

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Jamtli
Box 709
831 28 Östersund
Tel 063-15 01 00

© Jamtli och Länsstyrelsen Jämtlands län 2023

Redigering och layout: Kristina Jonsson

Omslagsbilder: Vy över undersökningsplatsen i Fotingen, stensättning L2019:3772 i Klövsjö socken, Jämtland. Foto: Amanda Jönsson. Spänne från fjällgraven som undersöktes 2023. Foto: Kristina Jonsson.

Jamtli medger spridning av dokumentationsmaterialet med Creative Commons-licensen CC BY, undantaget Lantmäteriets kartor samt annat upphovsrättsskyddat material.

Länsstyrelsens diarienummer: 431-1265-2023

Innehåll

Inledning.....	3
Underlagsmaterial.....	3
Dataunderlaget.....	3
Lämningstyper i länet.....	4
Kunskapsläget	8
Introduktion	8
Inventeringsläge	8
Undersökningsläge	16
Fornlämningar från stenålder/bronsålder (10 000–500 f.Kr.).....	19
Mesolitikum (10 000–4 000 f.Kr.).....	20
Neolitikum (4 000–1 700 f.Kr.).....	22
Bronsålder (1 700–500 f.Kr.).....	24
Järnålder och tidig medeltid.....	25
Förromersk järnålder (500 f.Kr. –0).....	27
Romersk järnålder (0–400 e.Kr.).....	28
Folkvandringstid och vendeltid	29
(400–550/550–800 e.Kr.).....	29
Vikingatid och tidig medeltid	31
(800 f.Kr. – 1000-talet)	31
Medeltid (1050–1540 e.Kr.)	34
Historisk tid	37
Fångstgropar	38
Järnframställning och kolning	40
Samiska lämningar	42
Kunskapsbehov - en summering.....	44
Boplatser och gårdar: var har man bott?.....	44
Näringsfång: hur har man försörjt sig?	44
Den långa tidsaxeln: lämningarnas dateringar.....	45
Framtidens fornlämningar?.....	45
Avslutning: angelägen ny kunskap – kunskapsluckor och utvecklingsområden	46
Referenser.....	48
Bilaga 1. Referenser till fornlämningsnummer	58

Inledning

En sammanställning av aktuellt arkeologiskt kunskapsläge i Jämtlands län saknas idag. De stora undersökningar som har gjorts, både utgrävningar och fornminnesinventeringen i Riksantikvarieämbetets regi, genomfördes i huvudsak under 1970- och 80-talen även om enstaka mer omfattande fältarbeten även har gjorts under senare år. De senaste övergripande sammanställningarna som har gjorts består i de av Jämtlands läns museum utgivna böckerna "Arkeologi i fjäll, skog och bygd" del 1 och 2, som gavs ut 1989. Museet har därefter i början av 1990-talet tagit fram ett internt kunskapsunderlag för arkeologisk forskning (Sundström 1994).

Det i denna rapport redovisade kunskapsunderlaget, som Jamtli (läns museet i Jämtland) har tagit fram på uppdrag av Länsstyrelsen i Jämtlands län, syftar inte till att ge en heltäckande bild av det arkeologiska forsknings- och kunskapsläget. Uppdraget var formulerat enligt följande direktiv:

- Kunskapsöversikten ska vara på en övergripande nivå, och inte ge en total bild av all arkeologisk forskning eller kunskap i Jämtlands län. Tyngdpunkten i arbetet ska ligga på de fornlämningar som berörs i länsstyrelsens arbete, från förhistorisk tid fram till cirka 1850.
- Kunskapsöversikten ska kopplas till hantering av fornlämningsärenden på länsstyrelsen och peka på kunskapsluckor. Det innebär konkret att ärenden som berör kulturmiljöer där man kan få en fördjupad kunskap (där kunskapsluckor finns) får en högre ambitionsnivå i de antikvariska insatserna. Detta kan länsstyrelsen sedan använda som grund/motivation för ambitionsnivå i samband med beslut som berör fornlämningar.

Efter ett inledande möte där arbetets upplägg diskuterades har en kapitelstruktur utarbetats, som dels utgör en kronologisk indelning

i arkeologiska tidsperioder, dels tematiska avdelningar. Kunskapsunderlaget kan, i enlighet med ovan angivna direktiv, inte ses som en komplett översikt över utförda undersökningar och dateringar i länet – en totalgenomgång av samtliga undersökningar skulle innebära ett betydligt större arbete än vad som har varit möjligt att utföra inom ramen för detta uppdrag.

Underlagsmaterial

Dataunderlaget

Siffrorna om fornlämningar som redovisas nedan har tagits fram genom att alla data i Kulturmiljöregistret har exporterats i tabellform, varefter de har bearbetats i databashanteraren Microsoft Access. Den handpåläggning som har gjorts är att datamängden har rensats till att endast innehålla en post per lämningsnummer. I registret finns många lämningar som innehåller flera inmätta geometrier, till exempel fångstgropssystem som innehåller dels en yta dels ett antal punkter, eller färdvägar, bytomter, fossil åkermark m.m. som består av flera linjer eller ytor. Detta fenomen, och även den sammanslagning av flera lämningstyper som i vissa fall görs vid sökning på lämningstyp i Fornsök, gör att de siffror som redovisas ovan inte alltid samstämmer med de siffror man får i Fornsök. En annan viktig sak att tänka på när det gäller beräkning av antal fornlämningar är att vissa lämningstyper innehåller ett flertal lämningar under ett och samma fornlämningsnummer (t.ex. de ovan nämnda fångstgropssystemen, gravfält, områden med skogsbrukslämningar m.fl.).

Vad gäller planer och beskrivningar i texterna nedan så utgör underlagsmaterialet shapefiler från KMR, RAÄ och Skogsstyrelsen som har vidarebearbetats i den grad det har varit möjligt. Med detta menas att tillägg har gjorts avseende lämningars datering och innehåll för

att möjliggöra spridningskartor av fornlämningstyper och tidsperioder. Ett stort antal av lämningarna saknar dock lättillgänglig information om vad som påträffats på platsen eftersom innehållet i de scannade inventeringsböckerna inte finns i digital löptext. Detta gör det besvärligt att tidfästa ett stort antal lämningar, framför allt de vanliga lämningstyperna ”boplats” och ”fyndplats”. I de fall det finns dateringar spänner de i många fall över flera tidsperioder; av denna anledning förekommer samma lokaler på fler än en av de kronologiskt indelade planerna.

De ¹⁴C-dateringar som ligger till grund för dateringar har hämtats från den databas över ¹⁴C-analyser som har sammanställts på Jamtli; det hänvisas även till en arkeologisk rapport eller artikel i texten. Databasen är inte komplett, men ger ändå en fingervisning om hur de daterade lämningarna fördelar sig kronologiskt och geografiskt. Dateringarna har omkalibrerats i OxCal Online (<https://c14.arch.ox.ac.uk/oxcal/OxCal.html#>) vilket innebär att de kan skilja sig något från de siffror som redovisats i rapporterna, eftersom nya kalibreringskurvor hela tiden förfinas.

Ytterligare information om datering och innehåll har hämtats från arkeologiska rapporter samt från ADIN Arkeologiska databaser i Norrland). En genomgång har gjorts av digitalt tillgängliga rapporter från olika utförare, samt av rapporter i Jamtlis arkiv. Det har dock inte varit möjligt att gå igenom samtliga äldre arkivrapporter; fokus har där lagts på att söka fram rapporter över arkeologiska undersökningar av lämningar som anges vara helt eller delvis undersökta i KMR.

De enskilda lämningar som nämns i texten redovisas med de gamla RAÄ-numren eftersom det gör det enklare att få en uppfattning om deras geografiska lägen. Detta har förstås inte varit möjligt för lämningar registrerade från 2019 och framåt då man slutade tilldela dem RAÄ-nummer. I tabellen i bilaga 1 redovisas även lämningarnas fornlämningsnummer i den nya L-serien.

Lämningstyper i länet

I Kulturmiljöregistret (KMR) finns idag (20 februari 2023) 30 137 lämningar registrerade i Jämtlands län. Av dessa är 14 236 bedömda som fornlämningar, de övriga ingår i kategorierna möjlig fornlämning, övrig kulturhistorisk lämning, lämningar som saknar antikvarisk bedömning samt ej kulturhistoriska lämningar som ändå tagits med i registret (se tabell 1). Övriga kulturhistoriska lämningar saknar lagmässigt skydd, men gränsdragningen för vad som bedöms som en fornlämning är inte alltid automatiskt kopplad till lämningstypen. Därför förekommer det i de flesta fall både fornlämningar och/eller möjliga fornlämningar samt övriga kulturhistoriska lämningar inom samma lämningstyp (se tabell 2). Det bör också noteras att fornlämningar som är borttagna har bedömningen ”ingen antikvarisk bedömning”, vilket kan medföra att en lämningstyp saknar fornlämningar även om typen i sig utgör en fornlämning (se t.ex. ”flatmarksgrav” i tabell 2).

Bland lämningarna i registret finns dels punkt, linje- och ytobjekt som utgör enskilda lämningar, dels sammansatta lämningar där ett flertal ingående komponenter har samlats under samma lämningsnummer (t.ex. i fångstgropssystem och på gravfält). I redovisningarna av antalet lämningar i KMR nedan i tabell 1 och 2 representerar siffrorna antalet lämningsnummer och inte de totala antalen ingående enskilda lämningar.

Tabell 1. Fördelningen av länets lämningar i Kulturmiljöregistret mellan olika antikvariska bedömningar.

Antikvarisk bedömning	Antal
Fornlämning	14 230
Möjlig fornlämning	2 863
Övrig kulturhistorisk lämning	11 044
Ingen antikvarisk bedömning	1 845
Ej kulturhistorisk lämning	149
Summa:	30 131

Jämtlands län domineras av skog och fjäll, vilket avspeglar sig i de registrerade lämningstyperna. Den dominerande lämningstypen utgörs av fångstgropar (6 976 st); lägger man till de 905 fångstgropssystemen innebär det i realiteten att det finns över 15 000 fångstgropar i länet. Den näst mest representerade lämningstypen utgörs av kolningsanläggningar (3 339 st) av vilka bara omkring hälften är bedömda som fornlämningar. Boplatser, där den i princip dominerande dateringen är sten-/bronsålder (perioden med stenteknologi), uppgår till omkring 3 000 st om man räknar ihop alla boplatserrelaterade lämningstyper, och de därefter mest talrika lämningstyperna är husgrunder från historisk tid (1 479 st), bytomter/gårdstomter (1 298 st) och fåbodrar (1 286 st).

I tabell 2 listas samtliga lämningstyper som förekommer i länet. Kolumnen Antal visar det totala antalet av respektive lämningstyp, de följande två hur många av dem som är registrerade som fornlämningar eller möjliga sådana. De övriga inom respektive lämningstyp är registrerade som övrig kulturhistorisk lämning, ej kulturhistorisk lämning eller lämning utan antikvarisk bedömning.

Tabell 2. Fördelningen av länets lämningar mellan lämningstyper.

Lämningstyp	Antal	Fornlämning	Möjlig fornlämning
Avrättningsplats	8	-	1
Begravningsplats	17	13	-
Begravningsplats enstaka	19	15	2
Bengömma	36	27	1
Bergshistorisk lämning övrig	2	-	1
Bildristning	1	-	-
Blästbrukslämning	414	211	50
Blästplats	530	502	4
Boplatz	2 840	2 104	656
Boplatzgrop	20	11	9
Boplatzlämning övrig	5	-	1
Boplatzområde	55	47	6
Boplatzvall	42	37	1
Borg	2	2	-
Bro	75	16	-
Brott/täkt	305	5	-
Brunn/kallkälla	55	1	-
Bytomt/gårdstomt	1 298	113	567
Båtlämning	10	-	-
Dammvall	209	4	2
Depåfynd	26	-	1
Dike/ränna	14	-	-
Fartygs-/båtlämning	2	-	-
Flatmarksgrav	11	-	-
Flottningsanläggning	278	-	-
Fornborg	1	1	-
Fornlämningliknande bildning	167	-	-
Fornlämningliknande lämning	340	-	19
Fossil åker	488	83	69

Lämningsstyp	Antal	Fornlämning	Möjlig fornlämning
Fyndplats	2 012	-	6
Fyndsamling	3	-	-
Fångstanläggning övrig	38	3	2
Fångstgrop	6 976	6 151	112
Fångstgropssystem	905	868	9
Fångstgård	2	-	-
Fäbod	1 286	187	710
Färdväg	246	15	9
Färdvägssystem	4	1	-
Fästning/skans	26	15	1
Förtöjningsanordning	11	-	-
Förvaringsanläggning	416	270	43
Grav - uppgift om typ saknas	40	2	3
Grav- och boplatsoområde	7	4	1
Grav övrig	7	2	3
Gravfält	40	31	2
Gravvård	2	-	-
Gruvhål	25	6	1
Gruvområde	35	2	-
Gränsbestämt område	3	3	-
Gränsmärke	92	18	1
Hammare/smedja	4	2	1
hammarområde	2	1	-
Hamnanläggning	27	-	-
Hornsamling	8	-	1
Husgrund förhistorisk/medeltida	11	6	3
Husgrund historisk tid	1 479	37	18
Hyttlämning	2	1	-
Hyttområde	9	7	-
Hägnad	27	4	-
Hägnadssystem	1	-	-
Hällmålning	36	32	3
Hällristning	17	14	1
Härd	412	280	30
Hög	737	476	124
Industri övrig	2	-	-
Kalkugn	147	75	13
Kemisk industri	159	3	1
Kokgrop	33	27	3
Kolningsanläggning	3 339	1 610	38
Kompassros/väderstreckspil	1	1	-
Kraftindustri	1	-	-
Kvarn	125	5	-
Kyrka/kapell	25	11	1
Kåta	615	266	81

Lämningsstyp	Antal	Fornlämning	Möjlig fornlämning
Källa med tradition	63	15	-
Livsmedelsindustri	1	-	-
Lägenhetsbebyggelse	297	29	150
Militär anläggning övrig	18	-	-
Militär mötesplats	4	-	-
Minnesmärke	240	2	-
Naturföremål/-bildning med bruk, tradition eller namn	310	26	
Offerkast	12	9	-
Offerplats	23	7	1
Område med flottninglämningar	18	1	-
Område med fossil åkermark	224	160	34
Område med militära anläggningar	10	-	-
Område med skogsbrukslämningar	223	28	1
Plats med tradition	332	2	3
Rengärda	66	3	-
Renvall	104	12	3
Ristning, medeltid/historisk tid	79	7	-
Runristning	3	2	-
Röjningsröse	126	3	2
Röse	20	8	4
Rösning	66	2	2
Samlingsplats	12	1	-
Skåre/jaktvärn	9	3	-
Skärvstenshög	18	16	-
Slott/herresäte	1	-	1
Smideslämning	29	-	1
Småindustriområde	69	9	2
Stalotomt	17	17	-
Stenindustri	1	-	-
Stenröjd yta	6	-	-
Stensättning	168	119	19
Stenugn	11	1	-
Stridsvärn	64	-	-
Tegelindustri	19	-	-
Terrassering	5	1	-
Textilindustri	3	-	-
Träindustri	101	2	-
Vad	8	-	-
Varv/slip	1	-	-
Viste	72	15	4
Vårdkase	12	-	-
Vägmärke	203	107	7
Övrigt	397	1	19
Summa:	30 131	14 230	2 863

Kunskapsläget

Introduktion

Som ovan nämnts i inledningen saknas en skriftlig sammanställning av det aktuella kunskapsläget i Jämtlands län, vilket torde föranleda behovet av den övergripande kunskapsöversikt som redovisas i denna rapport. Det material som har använts är data från Kulturmiljöregistret (KMR), rapporter, böcker, artiklar och avhandlingar som berör länets arkeologi och historia. Det låga exploateringstrycket i länet innebär att större arkeologiska undersökningar mycket sällan genomförs, varvid kunskapsläget till delar tyvärr inte har uppdaterats mycket sedan de sammanställningar som gjordes kring övergången mellan 1980- och 90-talet. Inventeringsluckor finns också, framför allt i fjällen och i skogsmark (mer om detta nedan). Detta gör det förstås angeläget att försöka peka ut potentiella utvecklingsområden där den uppdragsarkeologi som utförs kan bidra med viktig information. Att följa en strikt kronologisk indelning, från stenålder till modern tid, är i många fall svårt. Vissa lämningstyper kan svårligen dateras utan arkeologisk undersökning, och de har förekommit under ett långt tidsspänn. Här kan nämnas fångstgropar, kolningsanläggningar, spår efter odling, boplatser, bergsbruk m.m. Av denna anledning har rapportens upplägg dels en kronologisk, dels en tematisk indelning, som i vissa fall överlappar varandra.

Inventeringsläge

Jämtlands län förstagångsinventerades av Riksantikvarieämbetet mellan åren 1967–1989. Merparten av länet förstagångsinventerades främst på slutet av 1960-talet och fram till mitten av 1970-talet (figur 1). Revideringsinventeringen startade 1991 och avslutades 2002.

Figur 1 baseras på ekonomiska kartblad. I sydöstra delen är årtalet 1957, de delar av kartbladen som berörde Jämtlands län inventerades inte 1957. Områden på dessa kartblad

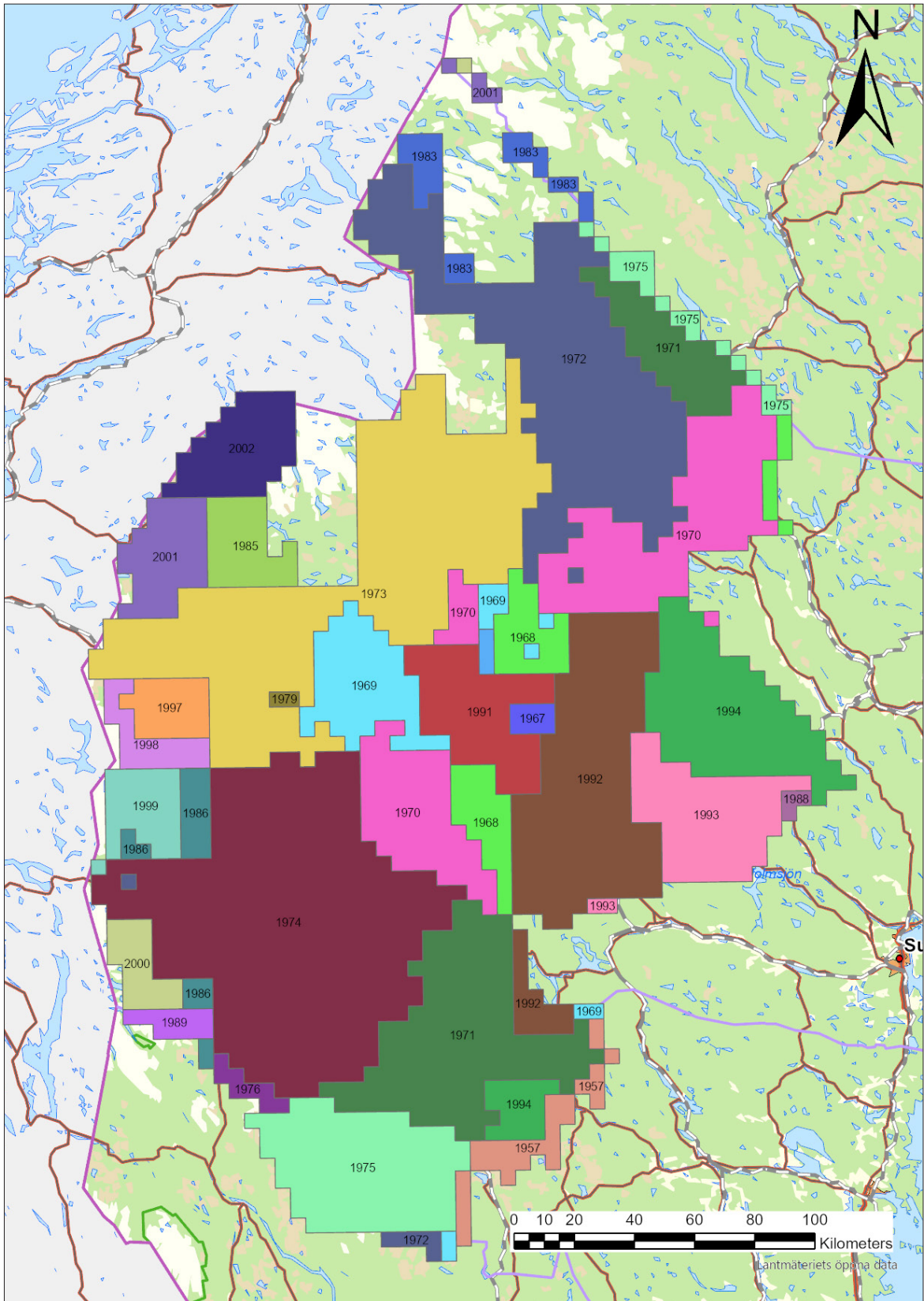
belägna i Jämtlands län inventerades 1975 och för Ängersjö socken 1994. Områden utan färger är enbart översiktligt inventerade för den topografiska kartan åren 1970, 1972, 1973 och 1975.

Revideringsinventeringen av Jämtlands län startade 1991 och avslutades 2002 när fornminnesinventeringen i Riksantikvarieämbetets regi lades ner (fig.2). Åren 1997–2002 bedrevs inventeringen i fjällområdena. I dagsläget (2022) är 72,77 % av Jämtlands län inte revideringsinventerat (fig. 3). Detta betyder att informationen om fornlämningar i stora delar i länet är mellan 33 och 55 år gammal.

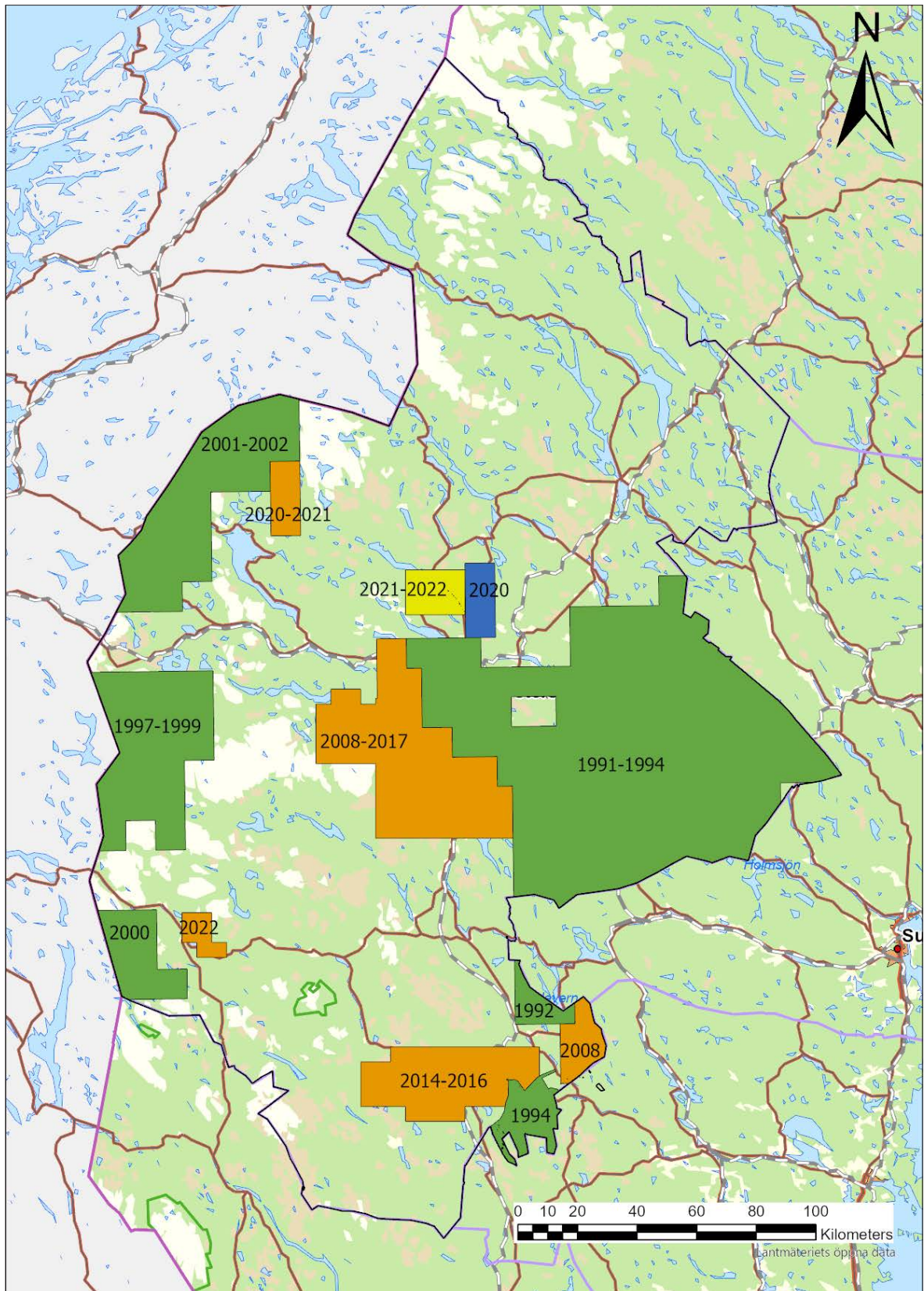
Både lagstiftning och praxis har ändrats sedan förstagångsinventeringen. Den stora förändringen av lagstiftningen kom 2014 vilket innebär att många lämningar i KMR för närvarande har felaktig antikvarisk bedömning. Vissa lämningstyper registrerades inte heller under förstagångsinventeringen enligt dåtidens praxis.

Vid tidigare revideringsinventeringar utförda av Jamtli har det konstaterats att omkring 50% av de sedan tidigare kända lämningarna har varit felinprickade i KMR. Att ungefär hälften av alla lämningarna inte är markerade på rätt ställe på kartan innebär att de i vissa fall kan vara svåra att återfinna vid till exempel skogliga åtgärder och risken för skador ökar på lämningarna, trots att de är registrerade och kända.

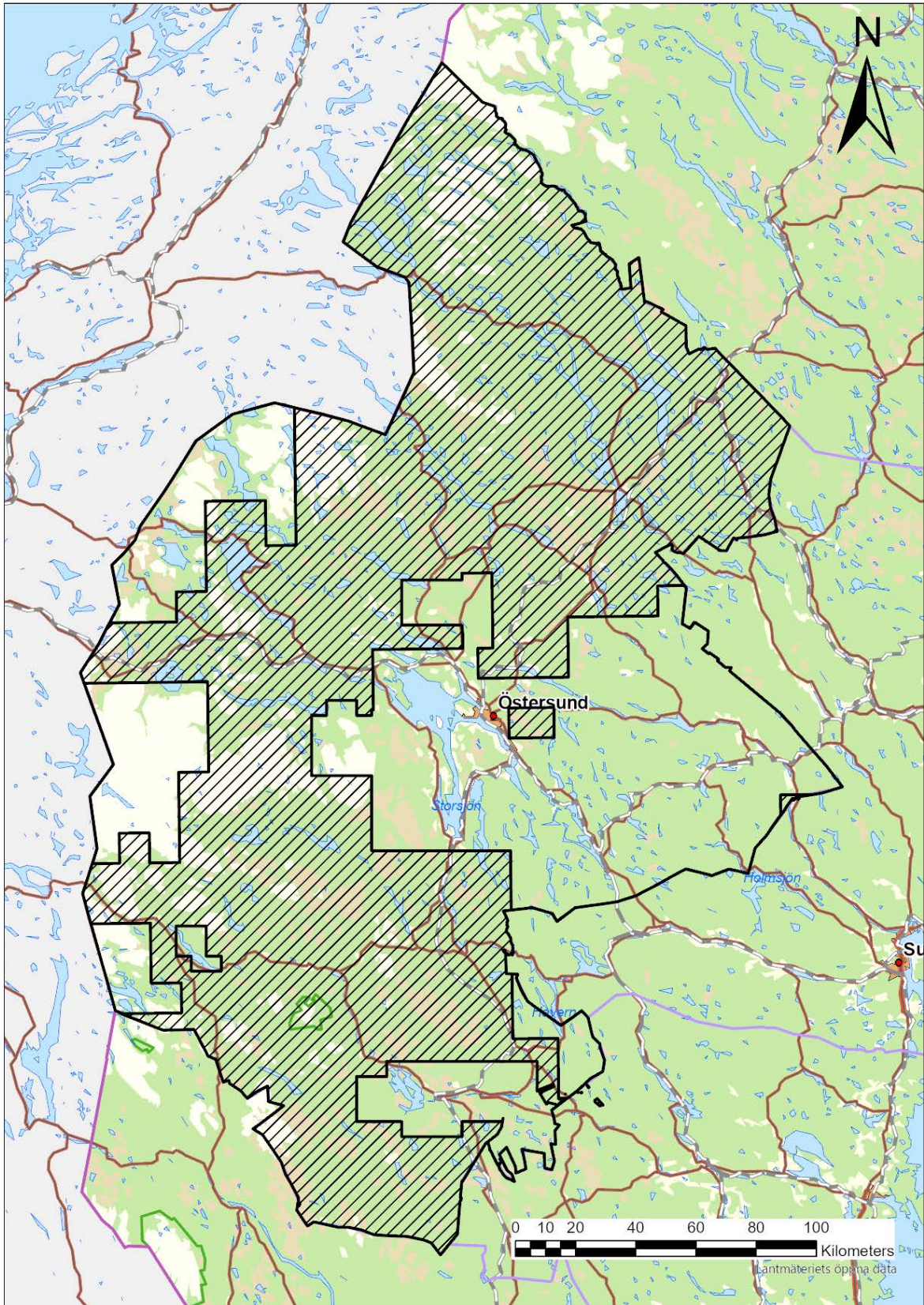
En annan svaghet i den äldre förstagångsinventeringen är att stora ytor är helt oinventerade, företrädesvis i skogsmark och i fjällområden. Figur 4 visar ett tydligt samband på revideringsinventering och indexrutor med registrerade lämningar. Indexrutorna är 5x5 km. Det som avviker något är fjällområdena där prioriteringar av områden har gjorts på grund av svår och dyr logistik.

Figur 1. Fornminnesinventering utförd av Riksantikvarieämbetet i Jämtlands län. Bearbetade kartdata, shapefiler från RAA. Underlagskarta: Sverigebaskarta – Vektor, ESRI.

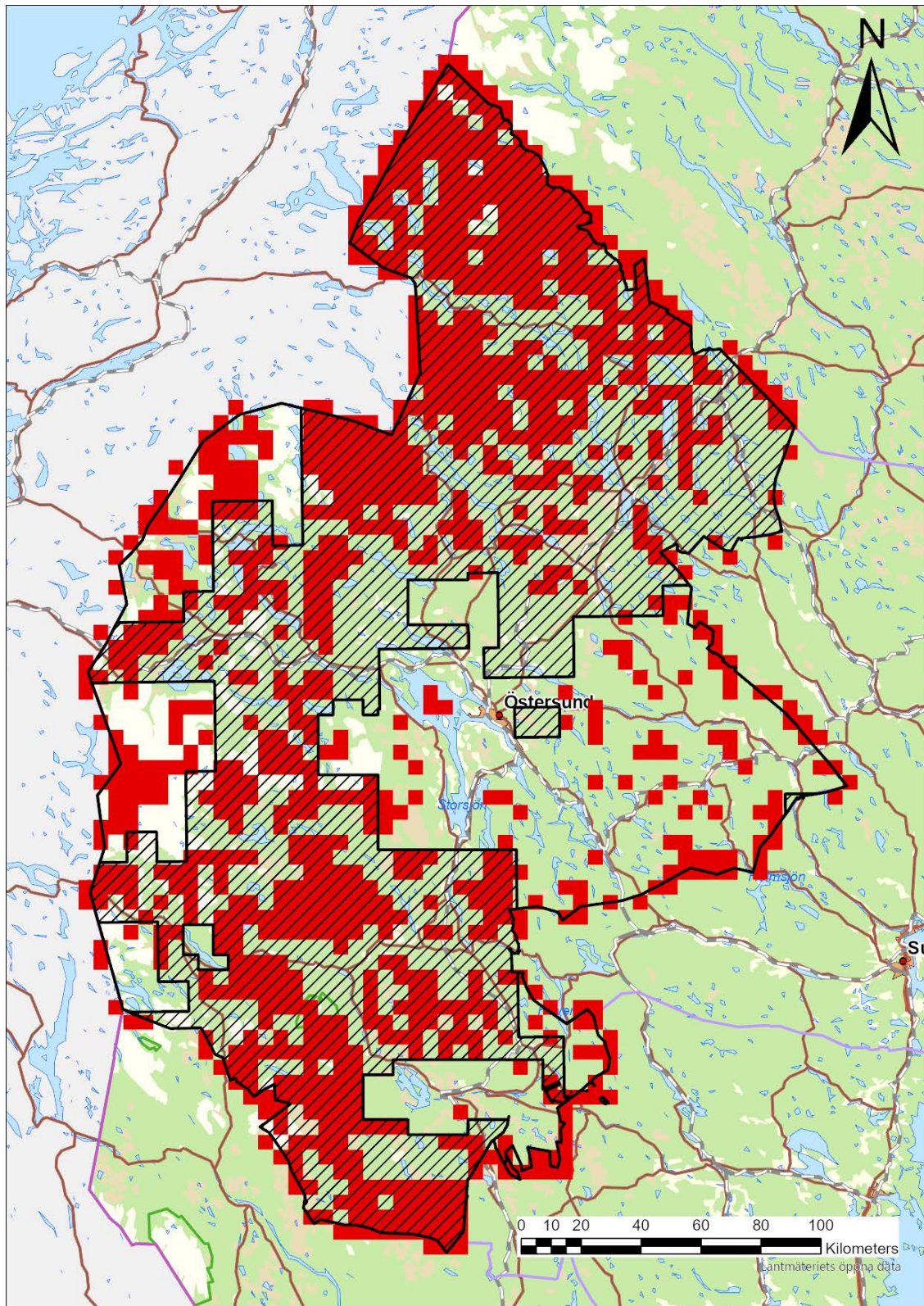
Figur 2. Revideringsinventeringsläget 2022. De gröna områdena revideringsinventerades i Riksantikvarieämbetets regi. De orangea områdena revideringsinventerades av Jamtli. Det blå området revideringsinventerades av Arkeologacentrum. Det gula området revideringsinventerades av Skogsstyrelsen. Kartdata Jamtli och KMR. Underlagskarta: Sverigebaskarta – Vektor, ESRI.

Figur 3. De skrafferade områdena visar ej revideringsinventerade områden i Jämtlands län. Kartdata Jamtli. Underlagsskarta: Sverigebaskarta – Vektor, ESRI.

Figur 4 visar även att ca 50% av Jämtlands läns totala yta, fördelat på indexrutor 5x5 km, inte har några registrerade fornlämningar. Gör beräkningen på alla registrerade

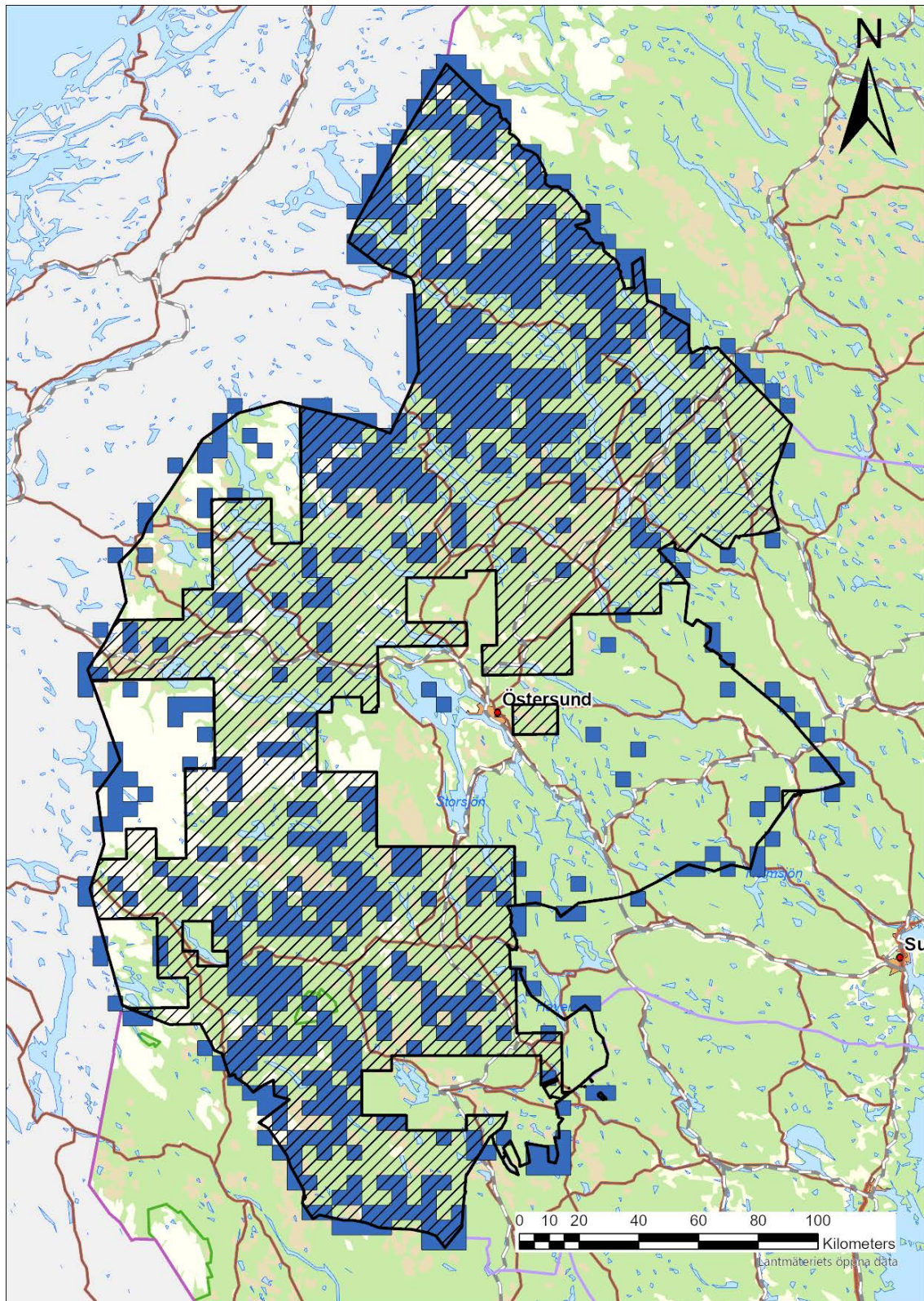
lämningar oavsett antikvarisk bedömning är det ungefär 30% av Jämtlands läns totala yta, fördelat på indexrutor 5x5 km, inte har några registrerade lämningar (fig. 5).

Figur 4. Rödmarkerade områden är indexrutor där inga fornlämningar är registrerade. De skrafferade områdena visar ej revideringsinventerade områden i Jämtlands län. Kartdata Jamtli, bearbetade grunddata från KMR. Underlagskarta: Sverigebaskarta – Vektor, ESRI.

Figur 4 och 5 visar samma mönster, revideringsinventerade områden har färre indexrutor som saknar lämningar. Räknas regist-

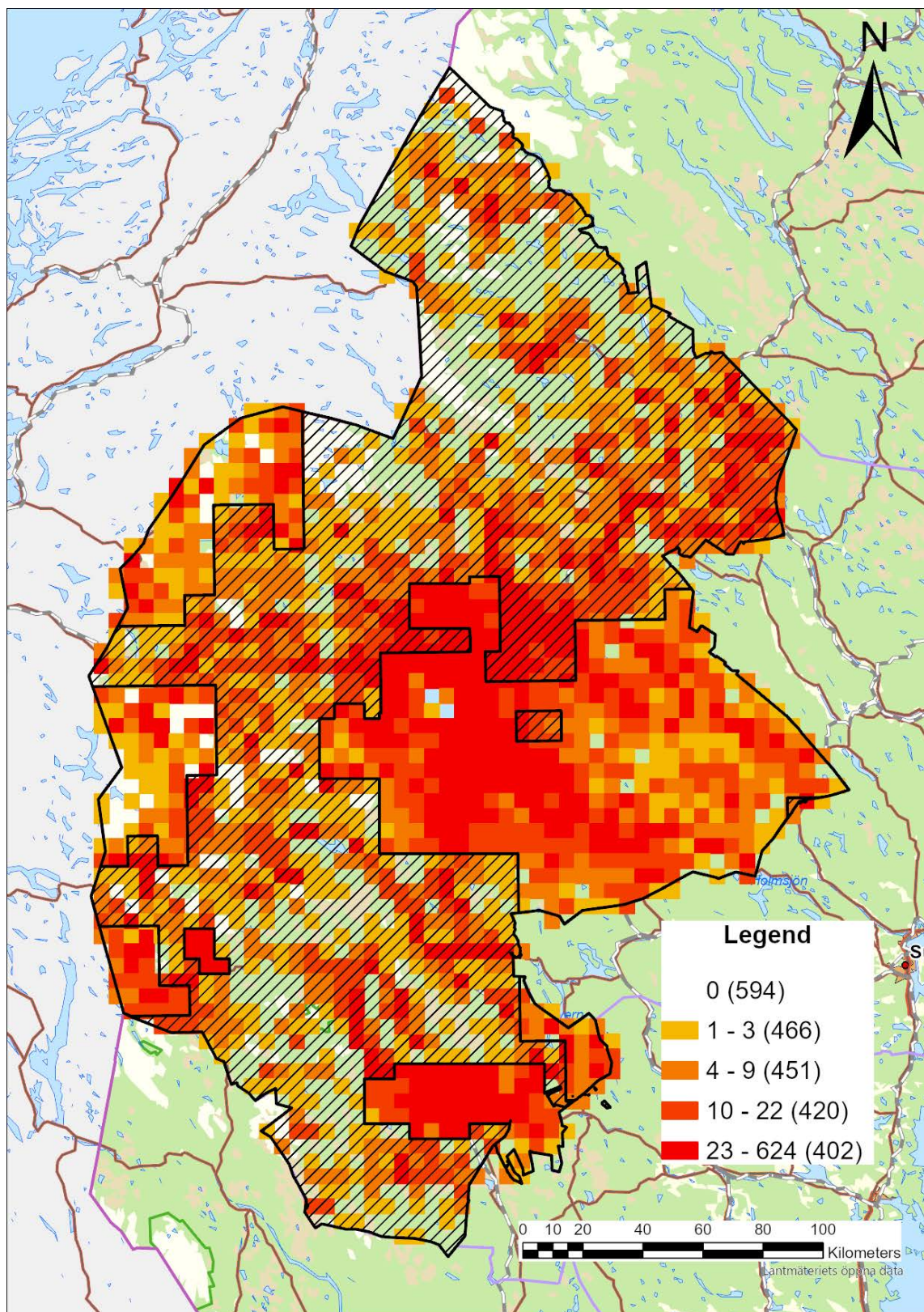
rerade lämningar på indexrutor 5x5 km blir bilden som i figur 6.

Figur 5. Blåmarkerade områden är indexrutor där inga lämningar är registrerade. De skrafferade områdena visar ej revideringsinventerade områden i Jämtlands län. Kartdata Jamtli, bearbetade grunddata från KMR. Underlagskarta: Sverigebaskarta – Vektor, ESRI.

Även figur 6 uppvisar ett klart samband mellan ej revideringsinventerade områden och revideringsinventerade områden.

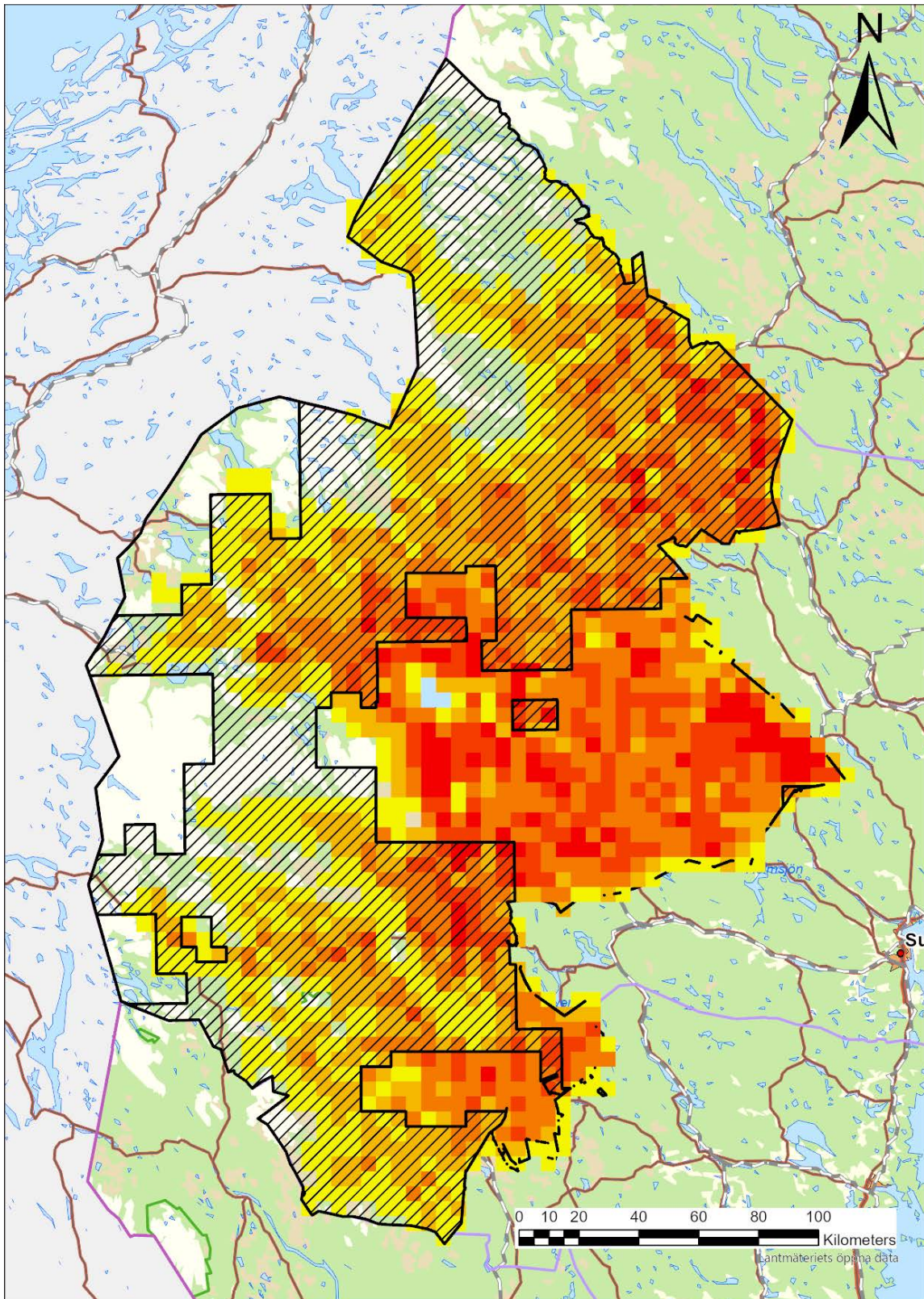
Mängden registrerade lämningar är betydligt större i revideringsinventerade områden.

Figur 6. Kartan visar hur många registrerade lämningar (se legend) det är på varje indexruta. Siffror inom parentes är antalet indexrutor. De skrafferade områdena visar ej revideringsinventerade områden i Jämtlands län. Kartdata Jämtli, bearbetade grunddata från KMR. Underlagskarta: Sverigebaskarta – Vektor, ESRI.

Figur 7 visar antalet utförda avverkningar i Jämtlands län, från mitten av 1990-talet fram till 2020, och hur avverkningarna förhåller sig till ej revideringsinventerade områden

respektive revideringsinventerade områden. I figur 7 har inte avverkningarnas yttorlek beräknats.

Figur 7. Områden med flest antal avverkningar har starkt röd färg, områden med mindre antal avverkningar är i gul färg. De skrafferade områdena visar ej revideringsinventerade områden i Jämtlands län. Kartdata Jamtli, bearbetade grunddata från Skogsstyrelsen. Underlagskarta: Sverigebaskarta – Vektor, ESRI.

Andra större inventeringar som utförts i Jämtlands län är sjöregleringsinventeringar mellan åren 1942–1980 i samband med vattenkraftsutbyggnad (Biörnstad 2006). Under senare delen av 1990-talet fram till 2007 bedrev Skogsvårdsstyrelsen (numera Skogsstyrelsen) projektet ”Skog & Historia”. Detta projekt initierades av att skogspolitiken i början av 1990-talet slog fast att miljömålet var likställt med produktionsmålet. I och med detta påtalades det att kunskapsluckorna om lämningar i skogsmark var stora och att kunskapen om dessa måste öka. Skog & Historia bedrevs som ett arbetsmarknadspolitiskt projekt där anvisade från Arbetsförmedlingen, efter en kortare utbildning, genomförde inventeringsarbetet. Många lämningar kvalitetssäkrades och registrerades in i KMR i ett efterföljande kvalitetssäkringsprojekt men det finns fortfarande en mycket stor andel lämningar som inte är kvalitetssäkrade och enbart finns registrerade i Skogsstyrelsens databas. I företrädevis fjällmiljö har samebyarna inventerat i projektet ”Samiska kulturmiljöer – inventering och dokumentation” 1998–2000 (Wennstedt Edvinger & Winka 2001) och under åren 2008–2011 i projektet ”Saemieh Saepmesne – I det samiska rummet” (Ljungdahl & Norberg 2012). Merparten av de lämningar som framkom i dessa projekt är inte registrerade i KMR.

När förstagångsinventeringen avslutades fanns det 827 fornlämningar registrerade i Jämtlands län (Hyenstrand 1978:71) (mindre områden i Jämtlands län förstagångsinventerades även efter år 1975). I denna statistik var inte fångstgropar eller fornlämningar från historisk tid medräknade. År 1997 hade antalet fornlämningslokaler ökat till 5 362 och antalet lokaler totalt, det vill säga fornlämningar som andra kulturlämningar var 16 729 (Jensen 1997:101). I dagsläget (2022) är antalet kända fornlämningslokaler i Jämtlands län 14 235 och det totala antalet registrerade lämningar är 30 128. Antalet fornlämningslokaler/km² var när förstagångsinventeringen avslutades 0,01/km². 1997 hade fornlämningar per kvadratkilometer ökat till 0,11/km² och räknades alla registrerade lämningsslokaler

var tätheten 0,34/km². Motsvarande siffror år 2022 är 0,29/km² för fornlämningslokaler och 0,61/km² om alla registrerade lokaler räknas. I ovan utförda beräkningar är inte de enskilda anläggningarna på respektive lokal medräknade, det vill säga till exempel att ett fångstgropssystem räknas som en lokal även om antalet anläggningar (fångstgropar) är fem eller flera. Det har således skett en dramatisk ökning av antalet kända forn och kulturlämningar i Jämtlands län sedan mitten av 1970-talet.

Som ovan visats är det är det stora kunskapsluckor gällande lämningar i skogsmark och fjällterräng. Drygt 70% av Jämtlands län är inte revideringsinventerat. De revideringsinventeringar, andra inventeringar och i viss mån utredningar som gjorts efter förstagångsinventeringen har på ett dramatiskt sätt visat på en mycket stor tillväxt av antalet registrerade fornlämningar. Sedan 1997 fram till i dag är den procentuella ökningen av registrerade fornlämningar 165%. Den absolut största antalet av dessa registrerade lämningar är i områden som revideringsinventerats. Mängden okända lämningar som är belägna i de ej revideringsinventerade områdena i Jämtlands län är i dagsläget okänd. Dessa okända lämningar löper stor risk att skadas eller förstöras vid exploatering och skogsbruk. Kunskapsluckan bidrar även till att försvåra forskning kring utmarksbruk i skogsmark och levnadsvillkor för människor i fjällen under förhistorisk och historisk tid.

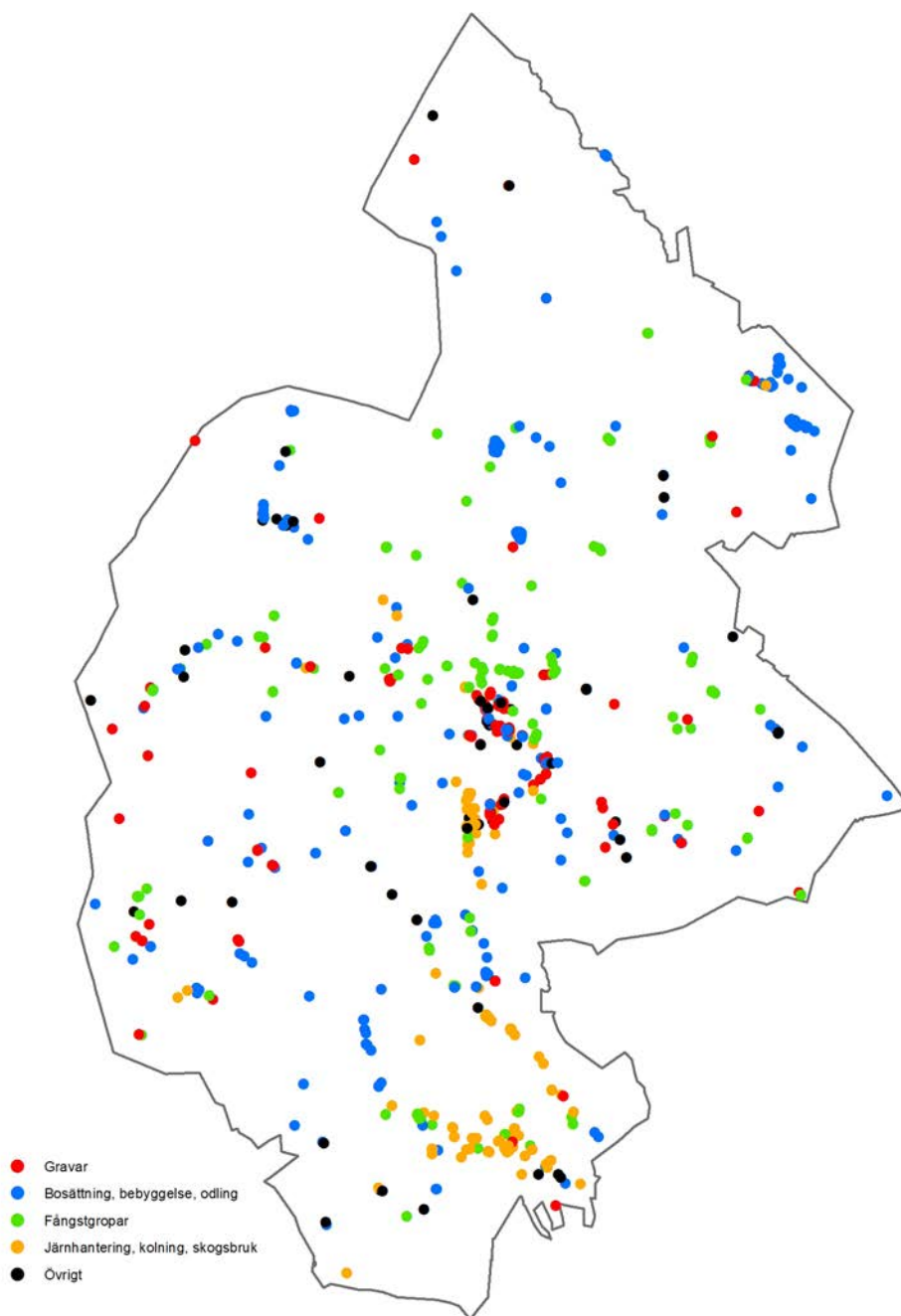
Undersökningsläge

Som ovan nämnts har det inte varit möjligt att identifiera samtliga arkeologiskt undersökta lokaler i länet, eftersom det hade krävt en genomgång av hela KMR samt alla äldre rapporter och dokument i Jamtlis arkiv. Ett problem vad gäller äldre material (från före 1970-talet) är också att det kan vara svårt att reda ut vilka fornlämningar redogörelserna och rapporterna faktiskt berör då de inte benämns med RAÄ-nummer, och om de överhuvudtaget finns med i KMR.

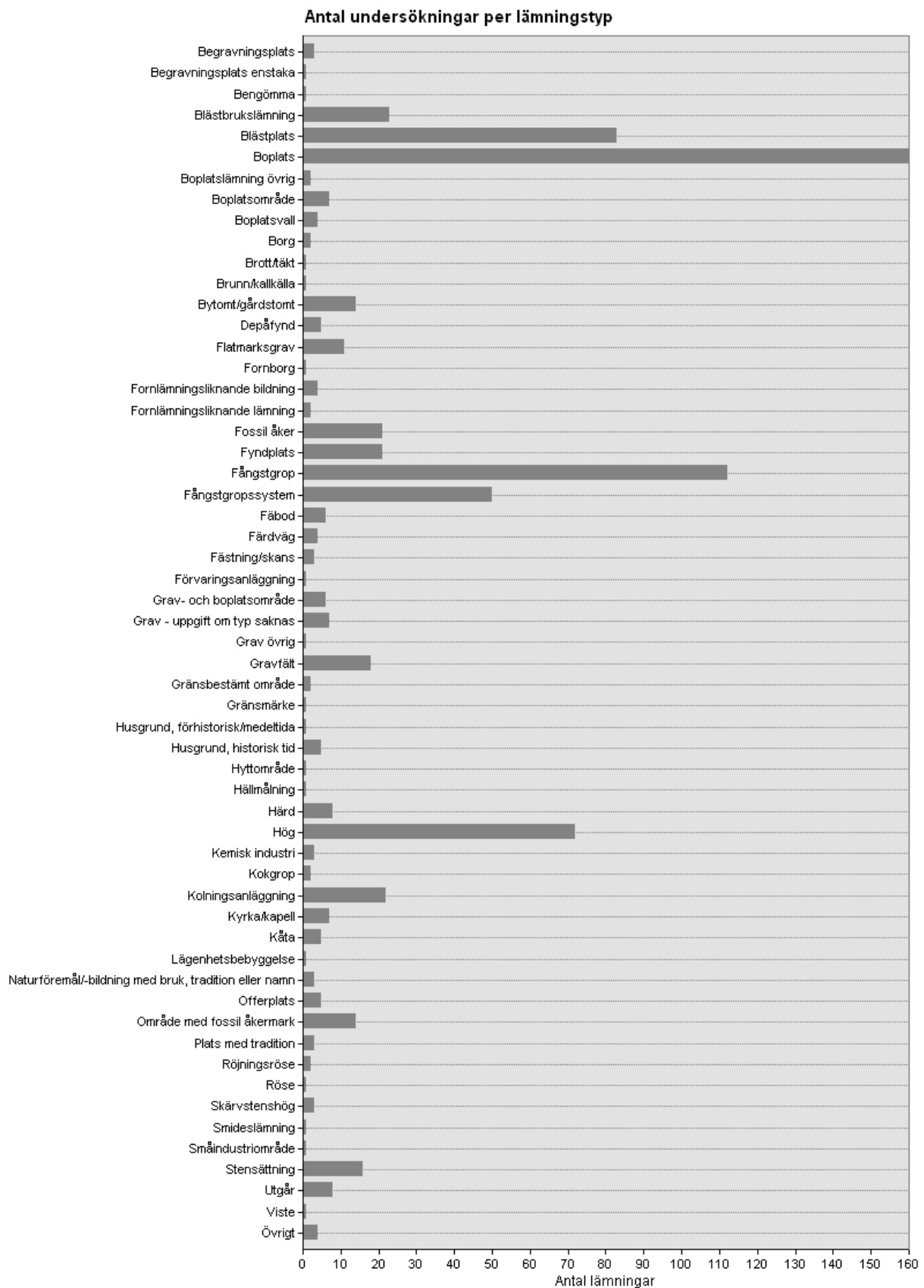
768 undersökta objekt (fornlämningsnummer) har kunnat identifieras i genomgången. Av dessa är 285 helt undersökta, och övriga endast delundersökta. Här bör det noteras att delundersökning kan innebära allt från att man har totalundersökt vissa gropar i ett fångstgropssystem till att man har delundersökt en enstaka lämning. Delundersökning kan även innebära att man har gjort mycket små ingrepp i daterande syfte för att samla in material för ^{14}C -datering; i Jämtlands län har det gjorts i relativt stor utsträckning i

samband med forskning kring järnframställningsplatser och fångstgropar.

De enskilda lämningstyper som har varit föremål för flest undersökningar är boplatser, fångstgropar, blästplatser och gravhögar (se figur 9). Slår man samman förekommande lämningstyper i övergripande kategorier så utgörs 248 av de 768 lokalerna av lämningar relaterade till bebyggelse och odling, 162 av fångstgropar, 140 av lämningar relaterade till järnhantering och skogsbruk samt 136 av gravar och gravplatser (figur 8).

Figur 8. Plan över undersökta lämningar i Jämtlands län. Bearbetade GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

Figur 9. Diagram över antal undersökta lämningstyper. Bearbetade GIS-data från Kulturmiljöregistret.

Fornlämningar från stenålder/bronsålder (10 000–500 f.Kr.)

Spår från sten- och bronsålder finns i hela länet, representerade av i huvudsak tre lämningstyper: boplatser, lösfynd och hållbilder (ristningar och målningar). Vad gäller hållbilderna har de traditionellt förts till stenåldern i Norrland, även om vi egentligen inte med säkerhet kan vara säkra på att det stämmer för alla lokaler. Stenåldersdateringar finns även från fångstgropar, men då den fornlämningskategorin är betydligt mer svårdaterad är dessa resultat lite mindre säkra (mer om fångstgropar nedan). I södra Skandinavien etablerades jordbruket under denna tidsperiod, men belegg för boskapskötsel och odling i Jämtlands län finns inte förrän under romersk järnålder. Dessförinnan var dessa trakter ett fångst-, fiske- och samlingsområde (Welinder 2008:31).

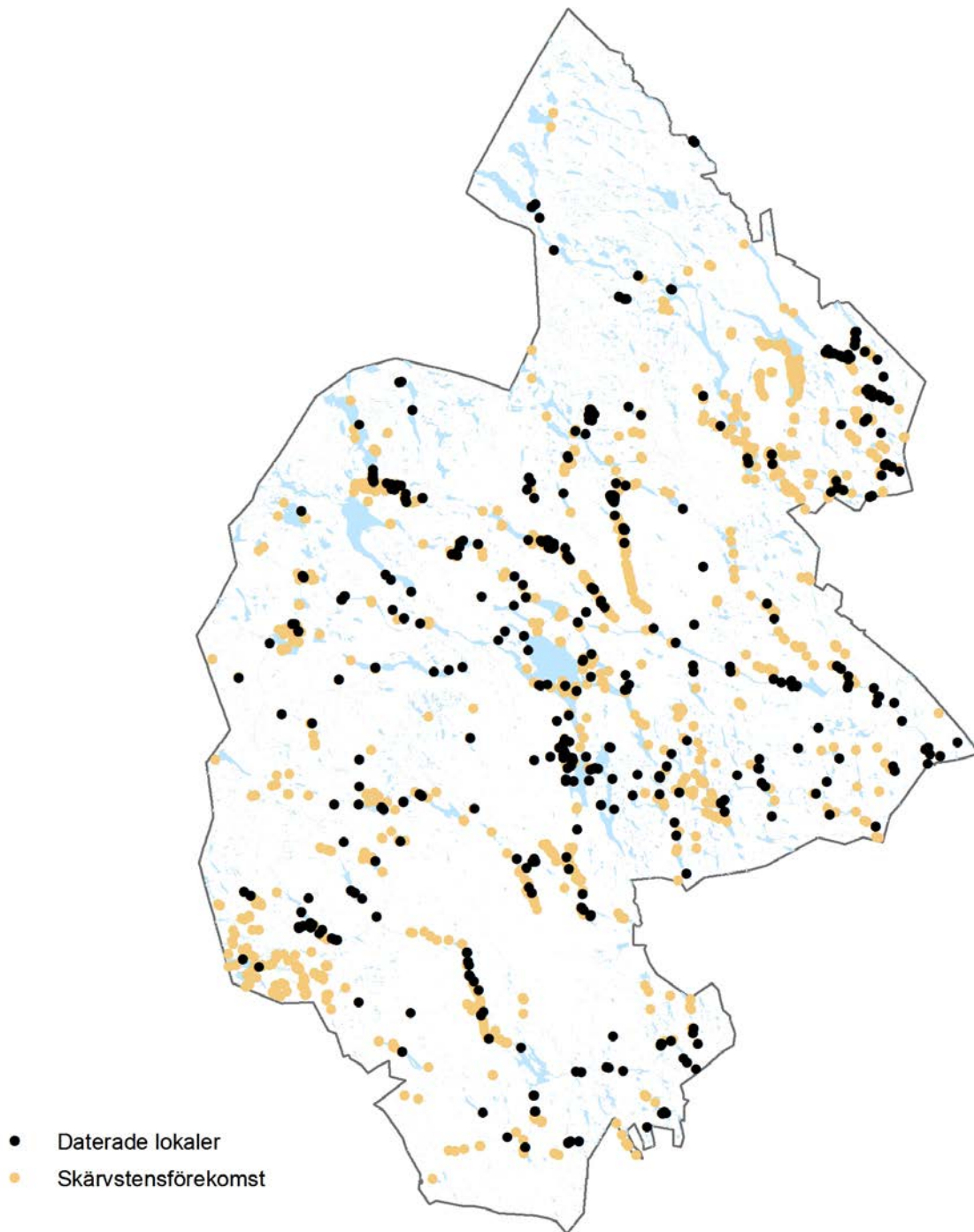
Som ovan nämnts finns närmare 3 000 boplatser registrerade i länet. Majoriteten av dem saknar sökbar beskrivning i KMR, varvid det blir svårt att sortera ut vilken tidsperiod de tillhör. Många av dem kan sannolikt föras till stenålder/bronsålder, eftersom de utgörs av strandbundna boplatser med synlig förekomst av skärvsten och avslag på strandplan eller i erosionskanter som har kunnat ses med blotta ögat i samband med inventering. Vad dessa förekomster representerar kan dock diskuteras: det är endast boplatsvallarna som utgör faktiska lämningar efter bostäder (hyddbottnar), avslag och skärvsten påvisar endast att aktiviteter har försiggått vid stränderna men inte var man har bott. Som exempel kan nämnas att man i samband med torrläggning av vattenmagasinet i Särvsjön i Härjedalen har registrerat boplatser uppe på torrbackar flera hundra meter från sjöstranden (Hem-

mendorff 1989b:9), och boplatserna Linsell 183:1 (med länets äldsta datering), som påträffades när fångstgropar som hade skadats av markberedning skulle undersökas, förefaller ha legat omkring en halv kilometer från den dåtida strandlinjen (Jönsson 2008a:10). Stenåldersboplatser finns på kalfjäll i Lunn-dörrsfjällen, och även hållmålningarna visar att man även har uppehållit sig i fjälltrakterna (Hemmendorff 1989b:9f).

Förekommer endast skärvsten på ”boplatserna” blir dateringsproblematiken också än större – skörbränd sten från matlagning eller annan eldning kan egentligen härröra från vilken tid som helst även om den traditionellt har kopplats samman med sten- och bronsåldersboplatser. Undersökningar har även visat att många platser har brukats under lång tid; det finns ett flertal exempel från boplatser där ¹⁴C-dateringar har givit andra resultat än de förväntade (mer om detta nedan).

Sammanfattningsvis så visar spridningsbilden att lämningar från länets äldsta historia i huvudsak påträffas vid sjöar och vattendrag (jfr figur 10) över hela länet, men som ovan diskuterats speglar bilden framför allt inventeringsläget i dagens landskap.

De dateringar som genom ¹⁴C-analys eller fyndtypologi påvisar lämningar från sten- och bronsålder redovisas nedan under respektive tidsperiod. Observera att redovisningen som ovan nämnts inte är komplett. För att förenkla rapportens läsbarhet anges inga referenser i löptexten; för hänvisning till arkeologisk rapport, se bilaga 1.

Figur 10. Lämningar och fynd från sten- och bronsålder samt möjliga boplatser från samma tid (skärvtensförekomst) i Jämtlands län. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

Mesolitikum (10 000–4 000 f.Kr.)

Av de ¹⁴C-dateringar som föreligger från arkeologiska undersökningar går de äldsta ned i mesolitisk tid. Den äldsta är från en skärvtenspackning på den ovan nämnda boplatser vid Bölberget (Linsell 183) daterad till omkring 7500 f.Kr. (figur 11). Ytterliga-

re mesolitiska boplatser dateringar finns från L2019:3772 vid Fotingen i Klövsjö socken (figur 12), Drocksjön (Ängersjö 153:1), Bellsås (Täsjö 101:1), Lesjön (Bodum 26:1), Tännäs 4:1 på Smalnäset i sjön Lossen, en härd under vällen på fångstgrop Sveg 155:1 i Glissjöberg, Storsjö 9:1 (Krankmårtenhö-

gen), vid Stor-Foskvattnet (Hotagen 79:1, Laxsjö 75:1), Storådörren (Storsjö 108:1), Ödingen (Fors 12:1), Åre 329:1, Nyhem 54:1 i Gimdalen, Offerdal 543:1 vid Åkerån samt Föllinge 15:1 och 17:1 vid Ockern (figur 13). En arkeologisk undersökning av boplats Nyhem 112:1 har utifrån föremålstyper daterat den till övergången mesolitikum/neolitikum. Även hyddgrunden Frostviken 101:1 kan med utgångspunkt i fyndmaterialet sannolikt dateras till samma tidsperiod som de ovan nämnda i Bellsås och Lesjön, d.v.s. mesolitikum eller neolitikum. Lösfynd av mesolitisk karaktär (spetsar och hackor av ben/horn, kölskrapor och handtagskärnor av

Figur 11. Kölskrapa från undersökningen vid Bülberget (Linsell 183:1). Skala 1:1. Foto: Amanda Jönsson.

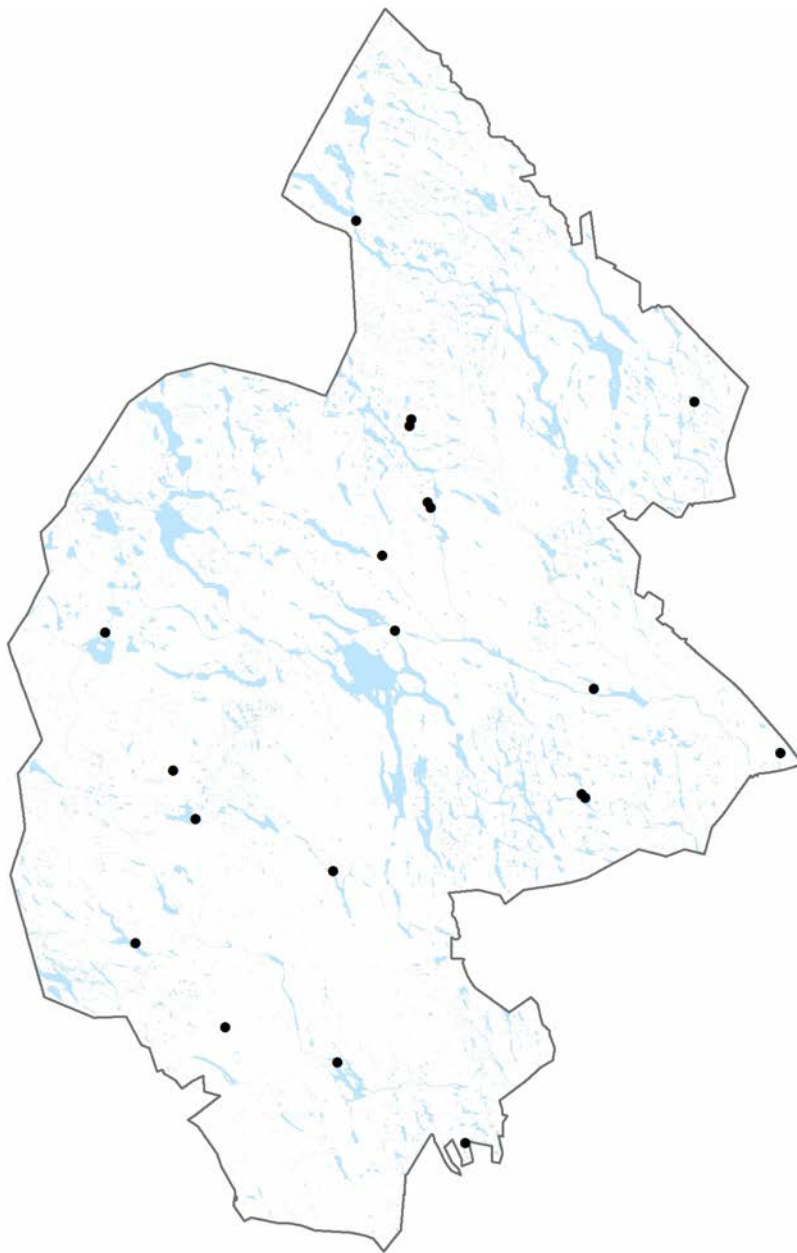
Figur 12. Stensamlingar med horndepåer i anslutning till stensättning L2019:3772 vid Fotingen. Foto: Amanda Jönsson.

bergart m.fl.) har gjorts i stora delar av länet, bland annat i Borgvattnet, Klövsjö, Linsell, Mattmar, Offerdal, Ragunda och Tännäs socknar (Sundström 1989c:30f).

Det finns även ett par mesolitiska dateringar från fångstgropar; denna fornlämningskategori behandlas separat nedan (gäller alla tidsperioder).

Neolitikum (4 000–1 700 f.Kr.)

Dateringar från neolitikum finns också från ett antal platser: de ovan nämnda Smalnäset i Tännäs (4:1), Krankmårtenhögen i Storsjö (9:1), Bellsås (Tåsjö 101:1), Lesjön (Bodum 26:1), Foskvattnet (Hotagen 81:1, Hotagen 105:1 och Ockern i Föllinge (Föllinge 9:1, 10:1, 14:1, 51:1), samt från en anläggning vid hållmålningen på Flatruet (Tännäs 58:1), Hov på Norderön (Norderö 102:2 och 102:3), Juvuln (Kall 74:1), Krönavajje (Kall 465:3), Storåsen (Hällesjö 108:1), Rödön 331:1 samt

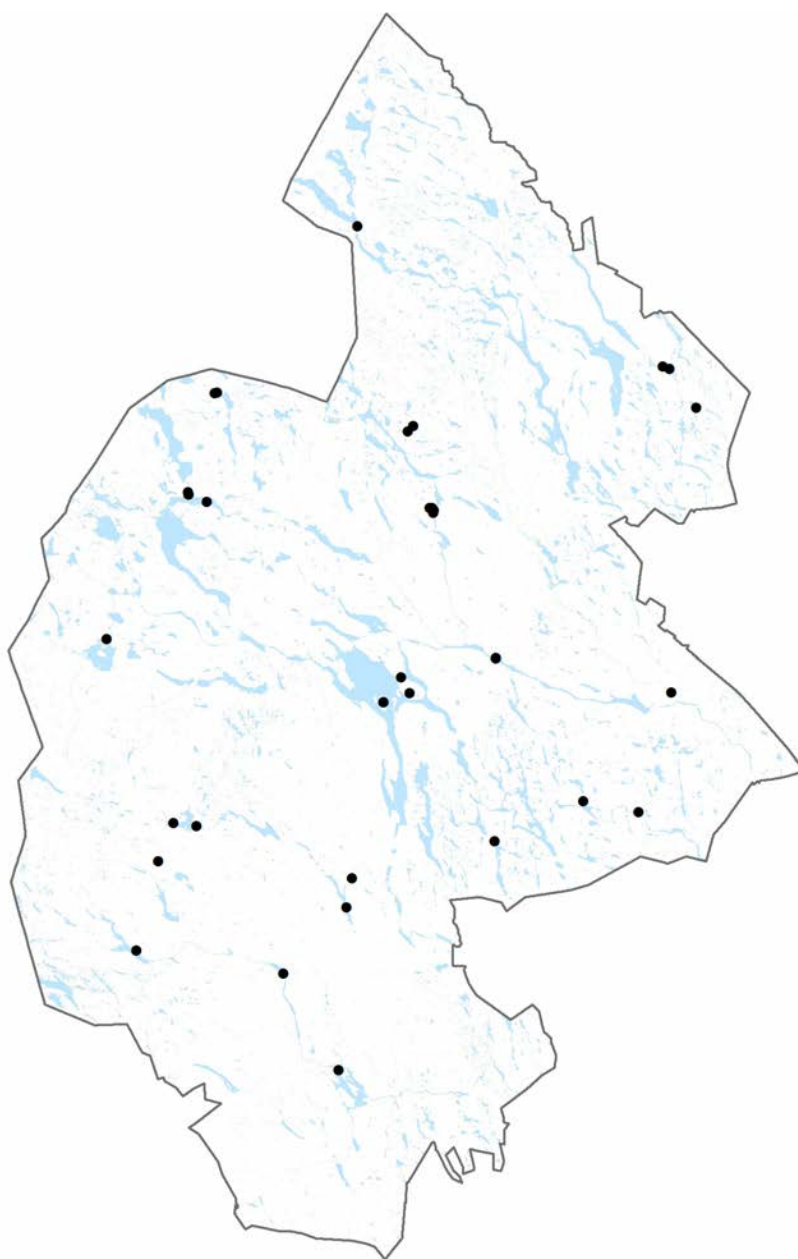

Figur 13. Mesolitiska lämningar i Jämtlands län. Notera att även fångstgropsdateringar ligger med på planen. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

vid Frösö kyrka (Frösö 310) (figur 14). Från neolitikum finns också lösfynd (se Welinder 2008:30f).

Stenåldersboplatser med fyndmaterial som avslag, skrapor, pilspetsar m.m. som kan dateras till neolitikum eller bronsålder har undersökts vid Skålan (Klövsjö 23:1), Juvuln (Kall 82:1–2, Kall 328:1), Hotingsjön (Tåsjö 166:1), Ammerån (Ragunda 56:1), Vikarsjön (Hede 29:1) och vid Ånnsjön (Åre 5:1 och 163:1). ¹⁴C-dateringar från Hede 29:1 och Åre 5:1 har dock givit yngre dateringar (mer om dessa nedan).

De äldsta daterade människoben i Jämtlands län härrör från denna tidsperiod, de har påträffats på boplatsen Lit 118:4 på Mjärthögen. Mjärthögen är mytomspunnen plats och rovgrävare har hittat människoben där sedan långt tillbaka. En arkeologisk undersökning av delar av ett skelett gjordes 1953, men det är inte det skelettet som har daterats. Dateringen gjordes av skelettdelar som senare lämnats in av Lits hembygdsförening, möjligen har de tillvaratagits i samband med undersökningen 1953 (Holm 1988; Sigvallius 1995).

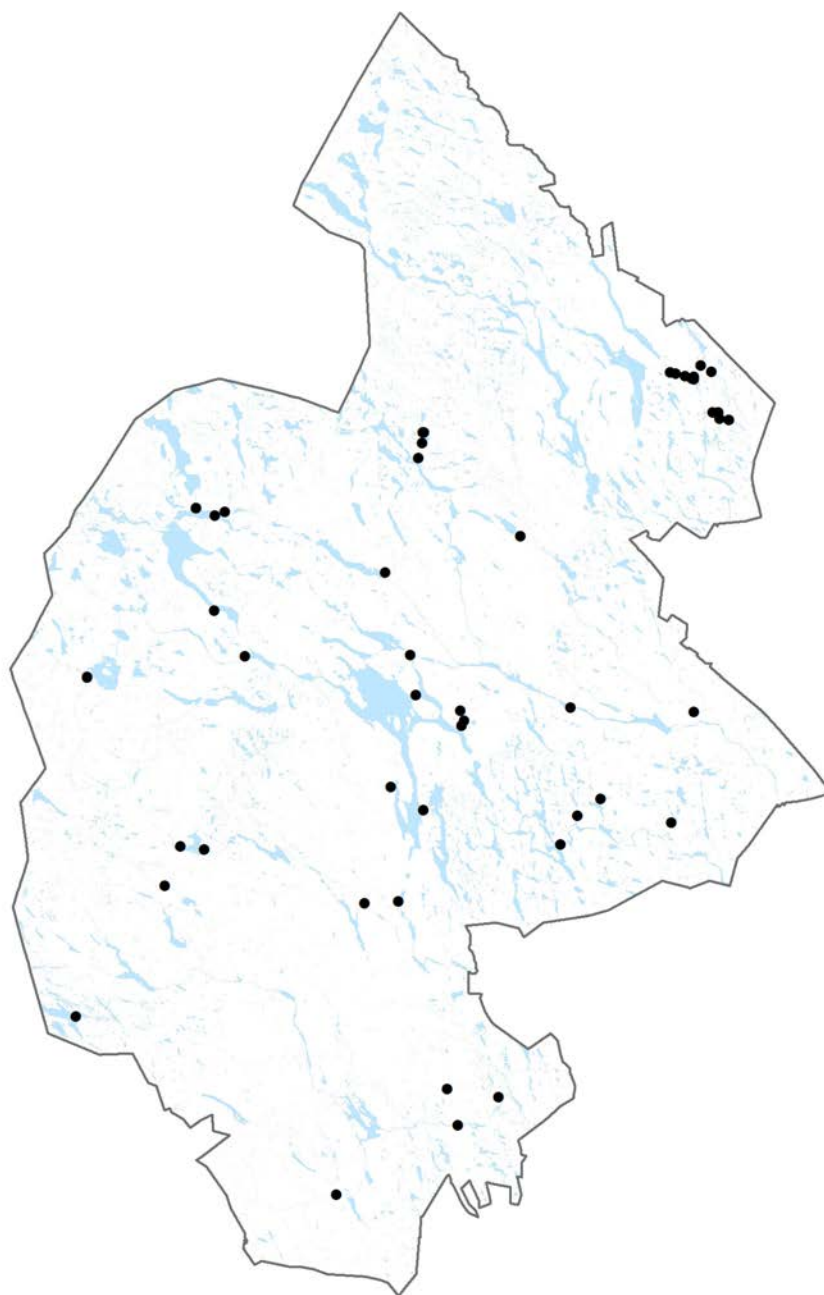

Figur 14. Neolitiska lämningar i Jämtlands län. Notera att även fångstgropsdateringar ligger med på planen. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

Bronsålder (1 700–500 f.Kr.)

Bronsåldern är lite mer undflyende i länet eftersom man sannolikt har fortsatt använda stenteknologi även in i denna tidsperiod, vilket gör det svårt att särskilja boplatser från sten- och bronsålder från varandra (jfr Baudou 1992:95ff; Welinder 2008:30ff). De lämningstyper som förknippas med bronsålder i andra delar av landet, som gravrösen och skärvstenshögar, saknas i Jämtland.

Boplatsdateringar till denna tid förekommer dels från några av de ovan nämnda boplatserna i Fors (12:1), Tåsjo (101:1) och Bodum (26:1) socknar, dels från boplatser vid Foskvattnet (Hotagen 105:1, 107:1), Juvuln (Kall 309:1) och Bölesvattnet (Bodum 63:1) samt från boplatserna under gravfältet på Krankmårtenhögen i Storsjö (9:1) och från en boplatser vid Tibrandshögen på Rödön (Rödön 346:1) (figur 15). I Tåsjo socken, i och runt Ho-

Figur 15. Bronsålderslämningar och fynd i Jämtlands län. Notera att även fångstgropsdateringar ligger med på planen. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

Figur 16. Asbestkeramik från boplatz Fors 12:1 i Ödingen. Foto: Markus Brandefelt, Statens historiska museum.

tingsjön, har ett flertal boplatser undersökts där bl.a. asbestkeramik från bronsåldern har påträffats (Bolin 1999:49ff). Asbestkeramik och andra fynd med datering till övergången bronsålder – järnålder påträffades också på den ovan nämnda boplatzen Tåsjo 166:1. Det förekommer även andra fynd av asbestkeramik från länet som har daterats till järnåldern (Hemmendorff 1989b:14). Vid utgrävningen vid hällmålningarna på Flatruet (Tännäs 58:1) påträffades pilspetsar som typologiskt dateras till kring 1 500 f.Kr. I övrigt finns bronsåldersdateringar endast från fångstgropar (mer om dessa nedan), och det finns även enstaka lösfynd av bronsålderstyp (jfr spridningskarta i Welinder 2008:31, är dock inte komplett).

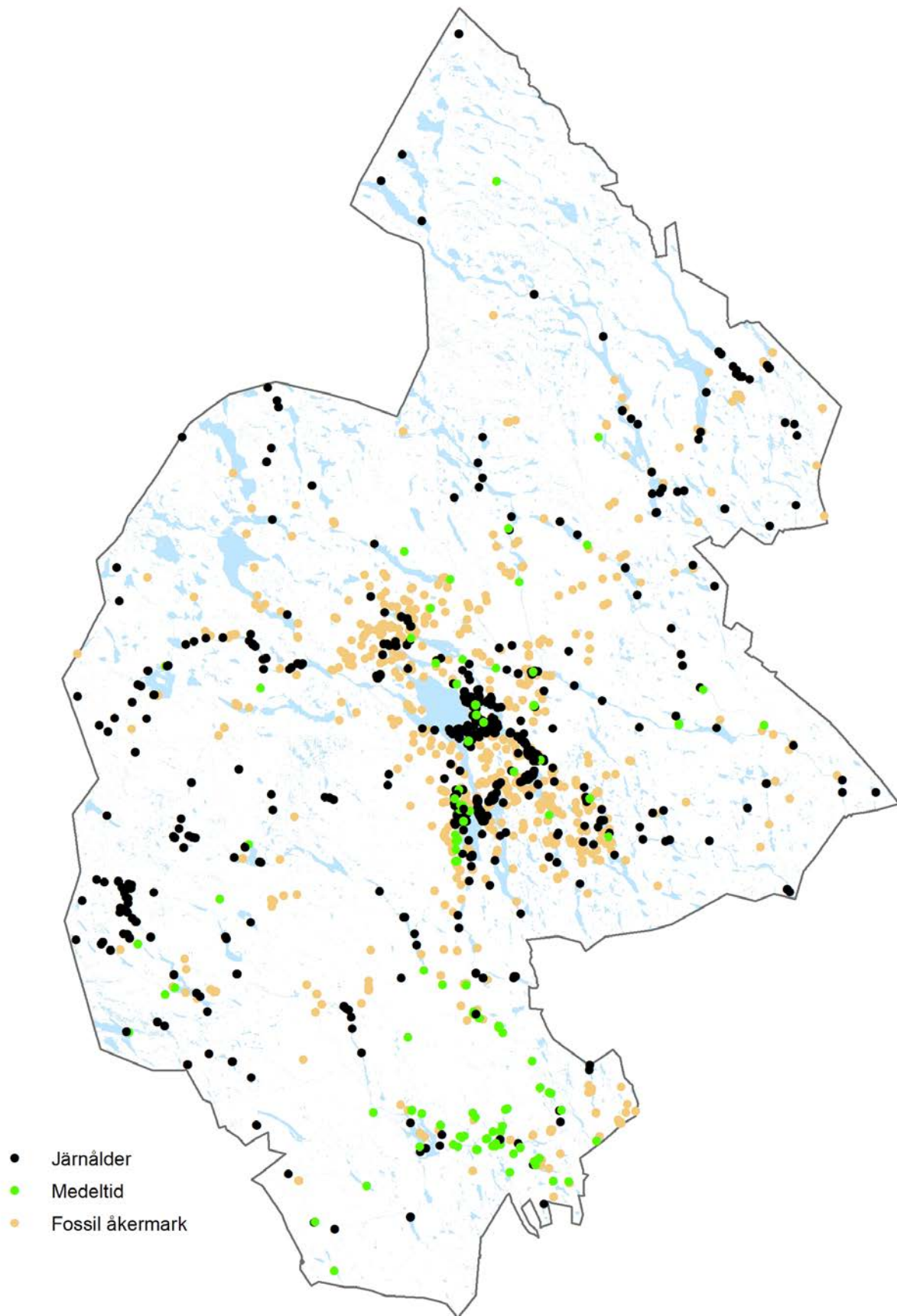
Säkra gravar från bronsåldern har inte påträffats i Jämtlands län, dock ligger den äldsta gravdateringen från Smalnäset i Tännäs socken i övergången bronsålder/förromersk järnålder.

Järnålder och tidig medeltid

Även de kända spåren från järnåldern består i huvudsak av lämningar som är synliga ovan jord. Vad gäller denna tidsperiod handlar det främst om gravar: högar och stensättning. Gravhögarna kan med stor säkerhet föras till yngre järnålder, medan stensättningarna kan

häröra från hela järnåldern och även ha dateringar in i tidig medeltid.

Det finns få lokaliserade järnåldersboplatser i länet, vilket dels sammanhänger med det låga exploateringstrycket dels med den ovan redovisade problematiken med svårigheten att tidfasta boplatzlämningar utan arkeologisk undersökning. De ¹⁴C-dateringar vi har från järnåldern härrör från bosättningar (boplatser, ödesbölen, fåbodrar), gravar av olika typ, odlingsrelaterade lämningar (fossil åkermark, röjningsrösen), fångstgropar och lämningar relaterade till järnframställning (figur 17). Det finns även lösfynd som kan föras till tiden, men vad gäller järnföremål som pilspetsar, yxor m.m. kan de vara svårdaterade – framför allt är inte de uppgifter som finns i KMR tillräckliga, en datering kräver fyndstudier som inte har kunnat genomföras inom ramen för denna kunskapssammanställning. En annan besvärlig lämningstyp vad gäller generell datering är den fossila åkermarken och därtill relaterade anläggningar som röjningsrösen och hägnader – de kan ha en datering ned i järnålder, men även härröra från medeltid eller historisk tid.

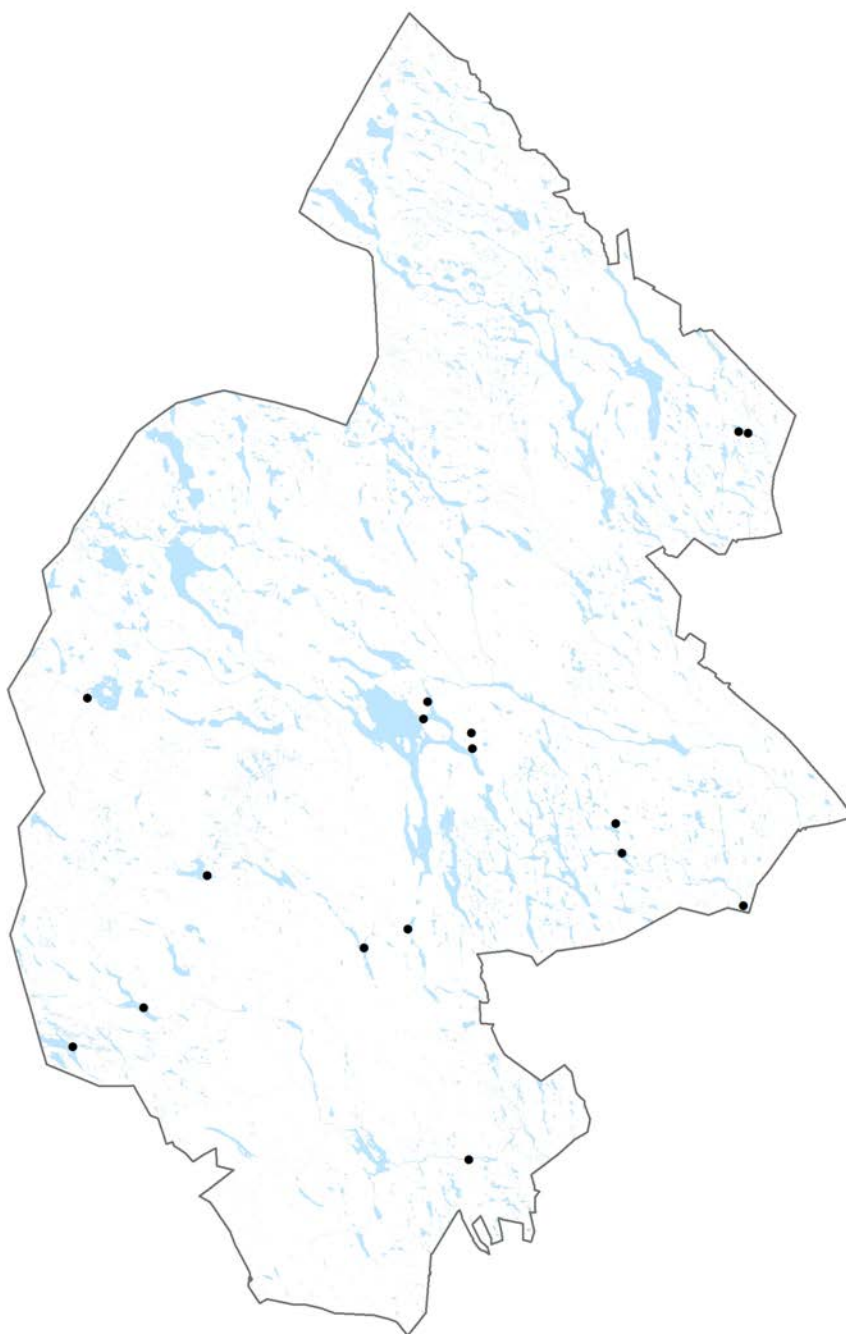

Figur 17. Lämningar och fynd från järnålder och medeltid i Jämtlands län. Notera att även dateringar från fångstgropar, järnframställningsplatser och kolbottnar ligger med på planen. På planen ses även odlingsrelaterade lämningar (odaterade). GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

Förromersk järnålder (500 f.Kr. –0)

Tre boplatser har säkra dateringar till denna tidsperiod: Bodum 26:1, Bodum 63:1 och Klövsjö 6:1. Ytterligare en kan sannolikt dateras till denna tid på platsen för gravfältet Rödön 32:1 på Tjuvholmen. Den äldsta dateringen från fornborgen Mjälleborgen på Frösön (Frösö 81:1/81:2) går ned i förromersk järnålder i det äldsta spannet, men ska sannolikt föras till romersk järnålder.

Det finns en förromersk datering från en stensättning på gravfältet Nyhem 10:1, fyra från gravfältet Krankmårtenhögen i Storsjö (9:1), en säker och två möjliga från gravfältet på Smalnäset i Tännäs (4:1), och en möjlig från stensättning Tännäs 620:1 (figur 18). Åtminstone den sistnämnda och en av de från Smalnäset ska troligen snarare föras till romersk järnålder.

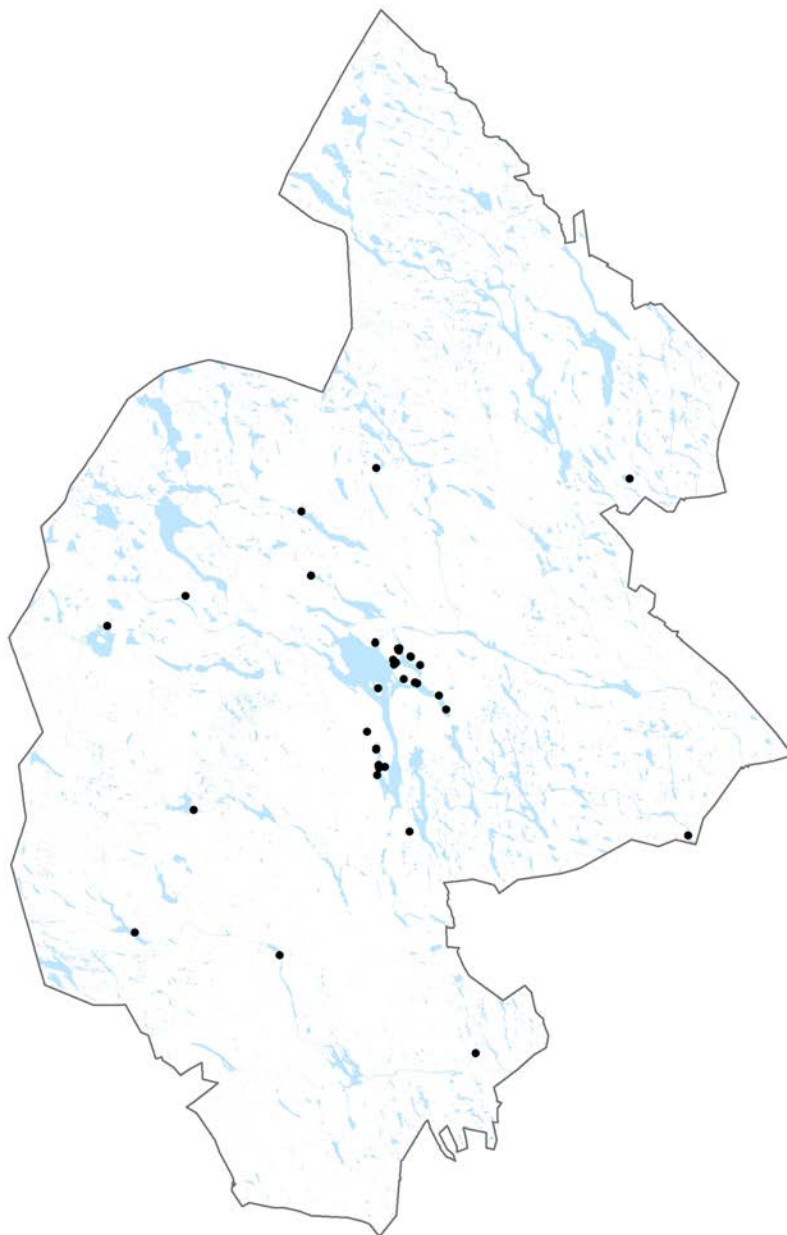
Figur 18. Lämningsplatser från förromersk järnålder i Jämtlands län. Notera att även dateringar från fångstgropar ligger med på planen. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

Romersk järnålder (0–400 e.Kr.)

Från romersk järnålder finns dateringar från en kokgrop vid Onsjön (Fjällsjö 618, figur 20), boplatserna Hede 29:1, Brunflo 442 i Håkansta och Frösö 154:1 vid Frösö kyrka, fossil åkermark Rödön 382 i Undromskogen, samt möjligen från Kyrklägdan (Ås 45:1) och boplatserna Norderö 102:2 och Åre 163:1. De sistnämnda har dateringar som kan gå in i folkvandringstid eller vendeltid. Samma gäller för en härdgrop som framkom i samband med undersökningen av gravhög Ås 22:1,

fossil åkermark vid Sund (Rödön 18:3), stensättningen Hällesjö 9:1 samt en stensättning på gravfältet Rödön 32:1. En stensättning med säker datering till romersk järnålder finns även på Smalnäset i Tännäs (4:1), och två säkra och två möjliga på Krankmårtenhögen (Storsjö 9:1) (figur 19).

Den äldsta röjningsfasen vid ödesbölet Eisåsen i Bergs socken (Berg 62:1) har också daterats till romersk järnålder. Odllingen på platsen har dock inte så tidiga anor, sannolikt

Figur 19. Lämningar från romersk järnålder i Jämtlands län. Notera att även dateringar från fångstgropar och järnframställningsplatser ligger med på planen. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

Figur 20. Kokgrop Fjällsjö 618 vid Onsjön under utgrävning. Foto: Anna Engman.

representerar dateringen en fas av röjning för skogsbyte (Hansson m.fl. 2005:39).

Som ovan nämnts har Mjälleborgen (Frösö 81:1/81:2) dateringar som spänner över lång tid. Spannet ligger i huvudsak mellan romersk järnålder och folkvandringstid, men dateringar finns även från vendeltid, vikingatid och medeltid.

Folkvandringstid och vendeltid (400–550/550–800 e.Kr.)

Från Kyrklägdan (Ås 45:1), den ovan nämnda boplatsen Norderö 102:2 samt från fossil åkermark Rödön 382 finns dateringar som säkert hamnar i folkvandringstid. Från denna tid kommer även det kända gravfyndet (Rödön 27:1) med ”Rödöurnan” från Undrom (figur 21), gravarna Brunflo 77:1, Brunflo 111:1, Lit 20:1, Mattmar 10:2 och Rödön 82:1 (med ”Hästefyndet”) samt ett fynd av spirallagda guldtenar från Ås (Ås 20:1). Från Krönavajje i Njaarke finns en folkvandringstida datering av en samisk härd (Kall 465:1, mer om samiska lämningar nedan). Enstensättning på Backnorholmen i Revsundssjön (Revsund 9:1) kan möjligen också ligga i folkvandringstid; även i denna påträffades ett keramikkrärl

med en dekor som har sina närmaste paralleller i folkvandringstida kärl från södra Norge. Vad gäller Undrom finns en ¹⁴C-datering från grav- och boplatssområde Rödön 30:1 som troligtvis ligger i folkvandringstid men möjligen även kan föras till vendeltid. I övrigt finns ytterligare ett fåtal dateringar från övergången folkvandringstid/vendeltid, från

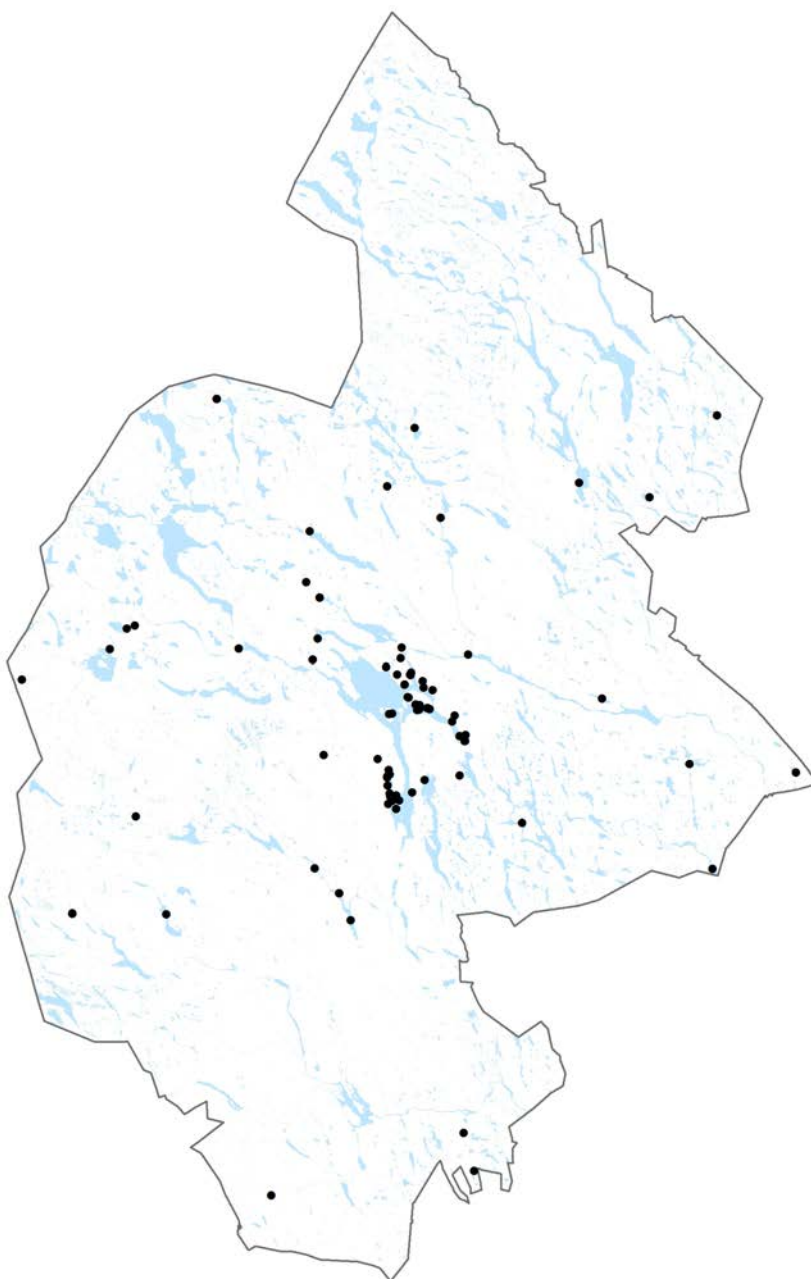

Figur 21. Rödöurnan från gravhög Rödön 27:1. Foto: Stiftelsen Jamtlis fotosamlingar.

en boplats (Rödön 161:1) och en flatmarksgrav (Rödön 161:2) i Josvedsviken samt från horndepåer påstensamlingar (L2019:3775) i anslutning till den ovan nämndastenssättningen vid Fotingen. En depå med järnföremål (Ström 527, ”Tullingsåsfyndet”) har undersökts på boplats Ström 128:1. Föremålen dateras typologiskt till sen folkvandringstid eller tidig vendeltid. Till denna övergångstid har även fynd från gravar på Hackås 68:1 och Näs 14:2 daterats (figur 22).

Även ödesbölet Alsen 59:1 på Kårbacken i Alsens socken skulle kunna dateras ända ned i folkvandringstid, men dateringen har så brett spann (416–939 e.Kr.) att den är svår att bedöma. Den visar dock på en tidig röjning av marken på platsen.

Horndepåerna vid Fotingen (L2019:3775) och boplatsen vid Bölesvattnet (Bodum 63:1) har dateringar från vendeltid och senare (se nedan). Vendeltida dateringar finns också

Figur 22. Lämningsplatser från folkvandringstid och vendeltid i Jämtlands län. Notera att även dateringar från fångstgropar och järnframställningsplatser ligger med på planen. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

från en härd (Kall 465:2) och en kokgrop (Kall 466:1) i Krönaväje, ett depåfynd i Lillbörtnan (Åsarne 172) och ett vid Härjån väster om Övre Härjåstugan (Lillhärddal 5:1), fossil åkermark Frösö 282:1 i Valla, Kyrklägdan Ås 45:1, boplatserna Fors 12:1 i Ödingen och Frösö 154:1 vid Frösö kyrka, offerplatsen under Frösö kyrka (Frösö 159:1/276:1, mer om denna nedan) samt från gravarna Ängersjö 153 vid Drocksjön, Fjällsjö 619 vid Onsjön, Hede 2:1 på Halvfariudden och L2019:3777 vid Fotingen i Klövsjö socken. En flatmarksgrav vid Västerhus på Frösön (Frösö 301) har typologiskt utifrån fynd av spännen daterats till vendeltid, ¹⁴C-dateringen gav dock resultatet övergången vikingatid/medeltid. Andra lämningar som typologiskt daterats till vendeltid utifrån fynden är gravhögarna Frösö 35:1, Frösö 98:1, Mattmar 10:3, en flatmarksgrav på en holme i Östra Mörtsjön (Stugun 152:1) samt fjällgravfyndet Åre 387:1 (figur 22).

Ytterligare dateringar som kan gå ned i vendeltid men också tillhöra vikingatid finns från boplatserna Norderö 11:1 och Fors 12:1, en kokgrop vid Sösjön i Kalls socken (Ljungdahl 2001, lämningsnummer oklart), ett eventuellt grophus under gravfältet Storsjö 77:1 i Ljungdalen, ödesbölet Håsjö 16:1 i Ängsviken, fossil åkermark Brunflo 442 i Håkansta och Rödön 382 i Undrom, stensättning Brunflo 79:1 i Viken och Tännäs 181:1 på Vivallen, samt gravhög Frösö 65:1 vid Vallsundet. Dateringar som spänner hela vägen från vendeltid in i tidig medeltid finns från boplatserna Frösö 154:1 vid Frösö kyrka samt Tännäs 895 vid Vivallen, ödesbölet Åre 112:1 i Tångböle och fäboden Ängersjö 45:1 (Gammelvallen).

Vikingatid och tidig medeltid (800 f.Kr. – 1000-talet)

Horndepåerna vid Fotingen har som ovan nämnts nedlagts under ett långt tidsspän, där förekommer även dateringar till vikingatid och till vikingatid/ tidig medeltid. Dateringar från vikingatid (och tidigare) finns även från boplatserna Bodum 63:1. Till vikingatid dateras även utifrån föremålstyper ett

antal gravar. Det handlar dels om gravhögar, dels om fångstmarksgravar. I gravhögar har vikingatida föremål påträffats i bl.a. Alsen 3:1, Alsen 10:1, Frösö 63:1, Frösö 88:2, Frösö 92:3, Hackås 62:1, Hackås 99:2, Lockne 6:1, Lockne 51:1, Norderö 20:1, Norderö 95:1, Näs 6:1, Näs 22:1, Näs 26:1, Ås 13:1 (gravfältet vid Röstahammaren), Ås 15:3, Ås 24:1 och Åre 58:3. Ytterligare gravar – framför allt i Storsjöbygden – har undersökts under sent 1800- och första halvan av 1900-talet, men som ovan nämnts kan det vara problematiskt att identifiera exakt vilka gravar det rör sig om utifrån redogörelserna från utgrävningarna.

Vad gäller fångstmarksgravar förekommer vikingatida fynd i en flatmarksgrav på Rödön (Rödön 107:2) och en på Båganäset i Ansjön (Hällesjö 58:1), kammargraven i Gällö (Revsund 91:1), Frostviken 99:1 vid Jormön, samt i sex gravar påträffade i fjällmark: Kall 382:1 vid Burvattnet i Skäckerfjällen, Undersåker 253:1 i Lunndörrespasset och 254:1 i Tävelsdalen, Gåsågraven (Undersåker 495) i västra Jämtlandsfjällen (figur 23), Storsjö 269:1 vid Sylsjön och den nyfunna fjällgravan i Oviksfjällen som undersöktes 2023 (saknar lämningsnummer). Även från Krankmårtenhögen finns en datering som hamnar i detta tidsspän, samt från ett kollager i en stenpackning under den (grav-?)hög som gått under benämningen ”Bågede lappaltare” (Frostviken 5:1).

Platser som har dateringar till övergångsperioden mellan vikingatid och medeltid utgörs oftast av olika typer av boställen eller äldre odlingsmark som indikerar att ett sådant funnits på platsen. Det är de ovan nämnda ödesbölena Berg 62:1 i Eisåsen, Håsjö 16:1 i Ängsviken och Åre 112:1 i Tångböle, samt ödesbölena Alsen 92:1 i Svedäng och Lit 90:1 i Fagmon, boplatser Tännäs 895), Norderö 11:1, Kyrklägdan Ås 45:1, Tännäs 501:1 och 2 vid Överhushammaren, Tännäs 873 vid Farrtjärnarna, Kall 599:1 samt gården Lillhärddal 220:1 (Slyos), by-/gårdstomten Bodsjö 130:1, fossil åkermark Brunflo 258:1, Frösö 277:1, Sveg 43:1, Sveg 243:1, Tännäs 169:1

Figur 23. Fynd av pilspetsar i Gåsågraven (Undersåker 495). Foto: Anders Hansson.

(Hedningsgårdet) och röjningsröse Bodsjö 223 där det daterade materialet möjligen kommer från en härd.

Frösö kyrka är omtalad vad gäller fynd från denna tidsperiod, och med det åsyftas de arkeologiska lämningar som har tolkats som

en förkristen kult- och offerplats. Hälften av dateringarna från undersökningen ligger i övergången vikingatid/medeltid, de övriga ligger i vikingatid eller i perioden vendeltid–vikingatid (jfr ovan). I relation till detta finns dateringarna från de gravar som undersöktes i samband med att bogårdsmuren togs ned år

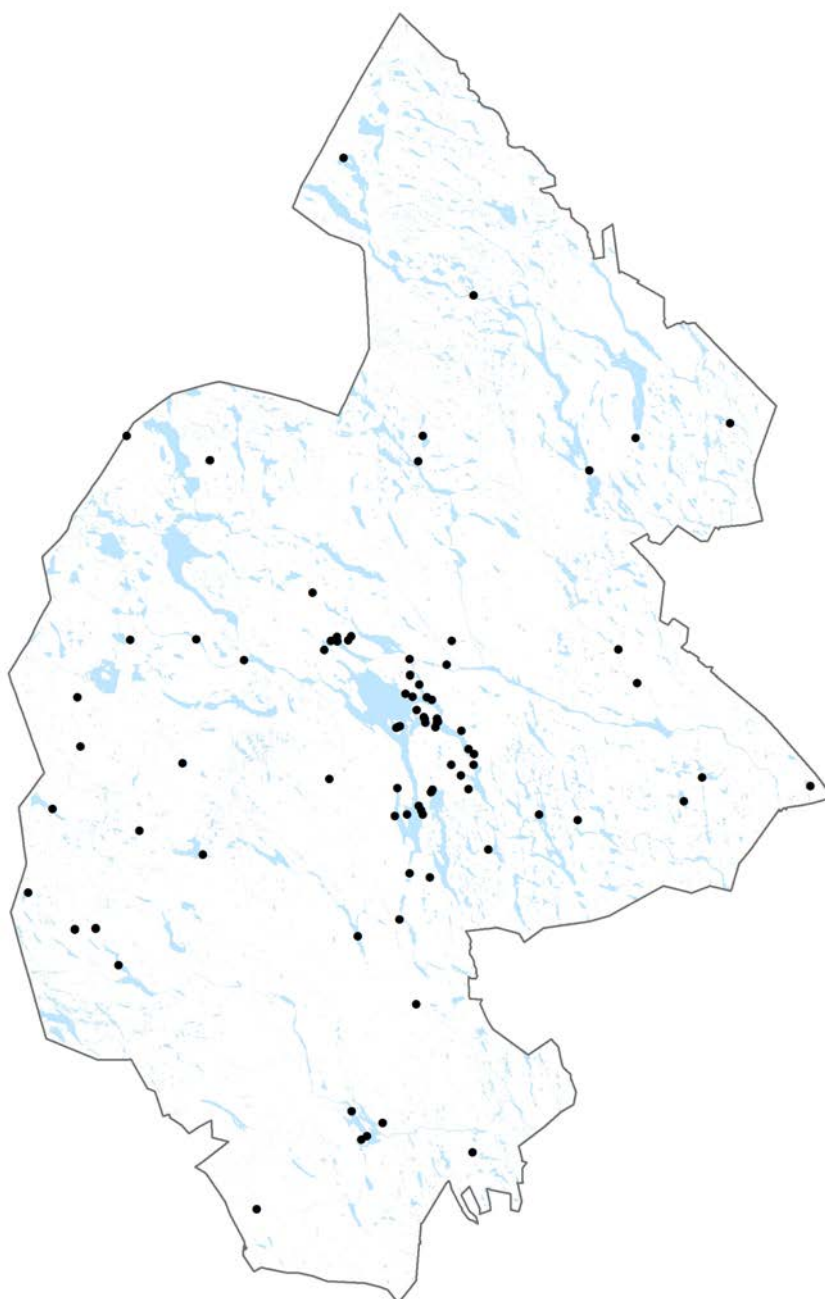

Figur 24. Tidigmedeltida grav under bogårdsmuren vid Frösö kyrka. Foto: Anna Engman.

2014 (figur 24). Gravarna har tolkats tillhöra den äldsta kyrkfasen (Frösö 311, gravarna ligger dock utanför lämningens avgränsning), och dateras till vikingatidens slutskede och tidig medeltid.

Forskning visar att denna tid var en expansions- och brytningstid i länet. Ett flertal utmarksnäringar, som järnframställningen och anläggandet av fångstgropssystem, förefaller ha ökat i produktion och kulminerat under

vikingatid (mer om detta nedan). Pollen- och ¹⁴C-analyser visar också att kulturlandskapet öppnades under denna tid genom röjning och bete, även om det fortfarande inte förekom någon storskalig odling. Nya gårdar etablerades (jfr ovan om ödesbölen och andra boplatser). Stig Welinder, som har gjort den mest aktuella studien av Jämtlands läns historia utifrån arkeologiskt material, har tolkat denna utveckling som en del i en politisk utveckling där regionen blev indragen i

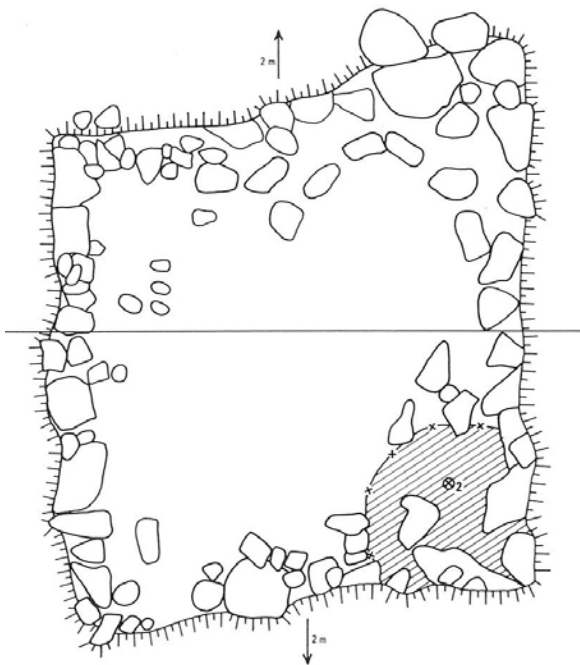

Figur 25. Lämningar från vikingatid och tidig medeltid i Jämtlands län. Notera att även dateringar från fångstgropar, järnframställningsplatser och kolbottnar ligger med på planen. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

spelet kring den framväxande kungamakten och stormannaallianser som krävde en över-skottsproduktion för gåvor och betalnings-medel (Welinder 2008:84ff).

Medeltid (1050–1540 e.Kr.)

Möjliga tidigmedeltida dateringar har berörts i föregående kapitel. Vissa av dem har så pass vida dateringar att den korrekta tids-perioden kan ligga i högmedeltid (boplats Tännäs 501:1 eller 2 vid Överhushammaren, fossil åkermark Sveg 43:1 och Sveg 243:1). Säkra dateringar från medeltid förekommer på flera av de boplatser, ödesbölen och gårdar som redan nämnts ovan: boplatserna vid Frösö kyrka, Kyrklägdan, Svedäng, Eisåsen, Fagmon, Ängesviken, Bodsjö 130:1, Tångböle, Frösö 277:1 (fossil åker), Krönavaaje, Slyos, Hedningsgårdet och Gammelval-larna på Frosktjärnsberget i Ängersjö (45:1, se figur 26). I Ängersjö har även en smedja (utan fornlämningsnummer) vid gården Kröjars

Figur 26. Planritning av en så kallad "Ängersjögrund" undersökt på Gammelvallen på Frosktjärnsberget (Ängersjö 45:1). Grunderna på jäbodvallen är ca 2–3 meter stora, och har tolkats vara rester av små byggnader alternativt kylgropar för mjölk som har legat under större byggnader (Mogren 1988; Magnusson 1989c:171f). Ritning från Magnusson 1989c.

daterats till medeltid (Lagerstedt 2004:60ff). En pollenanalys från Frösö 277:1 har tolkats visa på en röjningsfas under 1100–1200-tal, och att man därefter bedrev betes- eller odlingsverksamhet under ca 200 år. Odling av korn kunde påvisas under 1400-tal (Wallin 1998).

Till dessa redan omnämnda platser tillkommer en boplats vid Sund (Rödön 361:1), avfallsgropar vid Västerhus (Frösö 300 och 302), en härd i Ammer (Ragunda 58:1) och en i Klövsjö socken (Klövsjö 174), bebyggelse-lämningarna och borganläggningen vid Tibrandsholm (Rödön 17:1/346:1), den medeltida gården i Lövsås (Lockne 62:2 "Lövsåskyrkan"), ödesbölet Elversböle (Kyrkås 38:1/41:1) och fäboden Gammelval-larna vid Öjjingsvallen (Ängersjö 26:1) samt fossil åkermark Lockne 142:1 och skärvtenshög Storsjö 21:2 på Önet. Medeltida dateringar har också genererats från en härd och en härdgrop på boplatserna Åre 5:1, vilket är förvånande med anledning av att fynd-materialet från utgrävningen av platsen visar på sten- eller bronsålder (Jensen 1989:66ff, mer om detta nedan). Samma gäller lämningarna som har undersökts nedanför hällmålningen på Flatruet (Tännäs 58:1): de sotfläckar som undersöktes där fick två dateringar till neolitikum och en till medeltid (1200- eller 1300-tal).

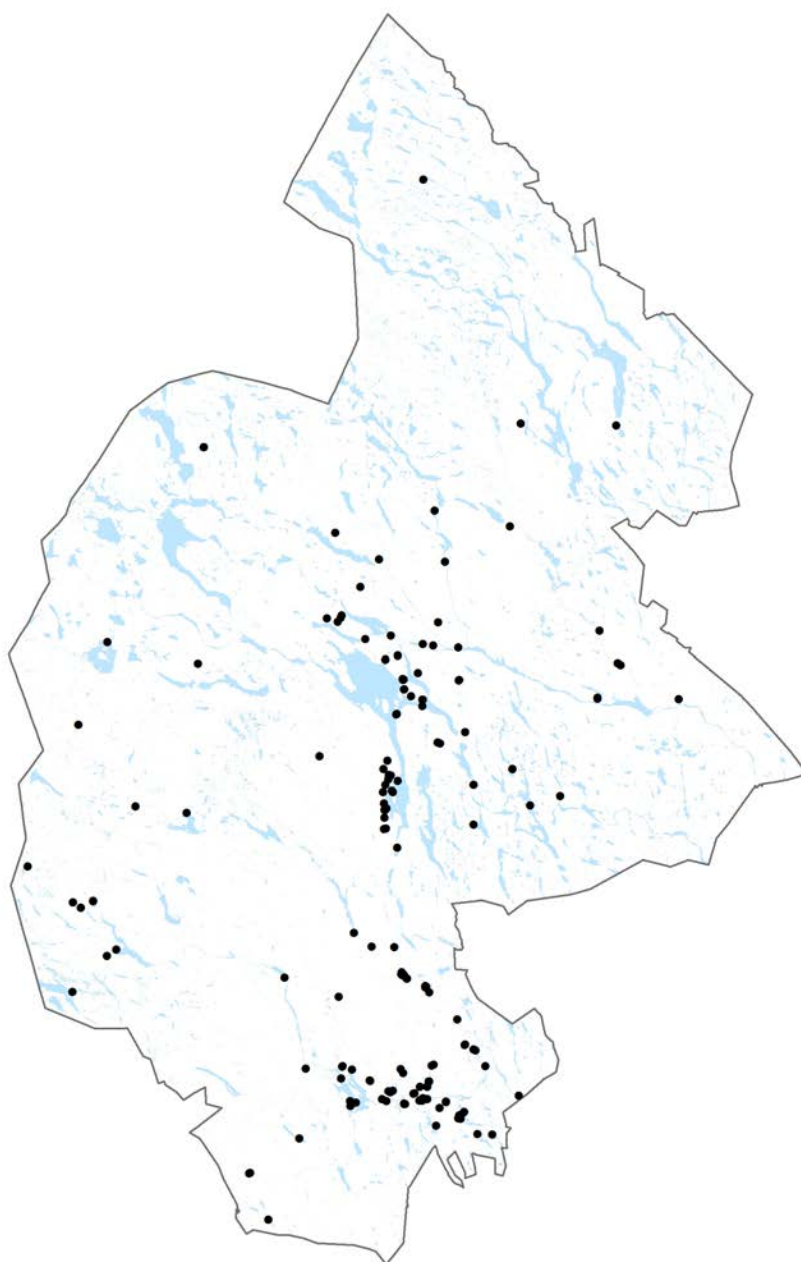
En medeltida datering finns från en grav på gravfält Storsjö 77:1 och från graven Tännäs 181:1 på Vivallen, tidigmedeltida myntdateringar finns också från det närliggande grav-fältet Tännäs 896 vid Vivallen, och fynd av delar av en kam från en förmodad gravan-läggning på boplats Hede 29:1 dateras typologiskt till 1200-tal.

Till medeltiden hör gravarna och kapellet på den i princip totalundersökta kyrkogården i Västerhus (Frösö 12:1). En medeltida ¹⁴C-datering finns också från ett människoben från en plats kallad Kyrkbacken i Östergriknäs (Revsund 16:1). Möjligen kan där ha legat en kyrka, uppgifter om detta finns i Jamtlis arkiv

samt från Fale Burmans resor i Jämtland i slutet av 1700-talet (uppgifter från KMR). Jämtlands läns medeltida kyrkor behandlas inte vidare här då de i många fall är stående byggnader i bruk, men det kan nämnas att man har funnit spår efter äldre konstruktioner eller fynd under golven i några av dem: Mattmars kyrka (Hildebrant 1989b), Offerdals kyrka (Hansson 1991), Ytterhogdals kyrka (L2022:2333), Marby kyrka (Lorentzson 1983), Ovikens kyrka och Ragunda gamla

kyrka (Holm 2001:43ff). Kända medeltida ödekyrkor finns också, både i anslutning till nyare sockenkyrkor byggda under 1800- och 1900-talen och på platser som idag saknar kyrka. Den samiska klippgrav (Frostviken 475) som har undersökts i Gransjön fick en senmedeltida datering till omkring 1500 (mer om samiska lämningar nedan).

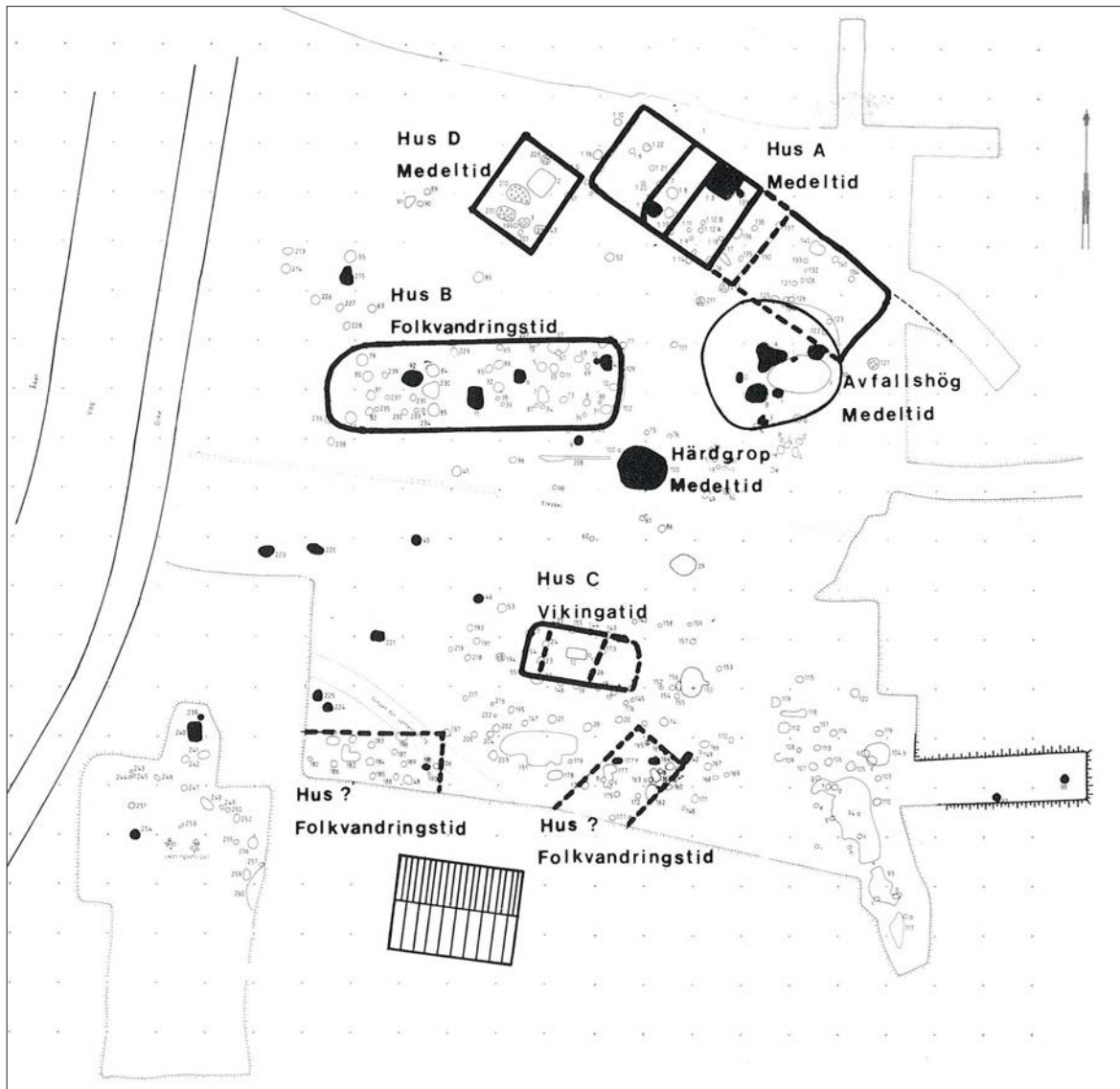
När medeltida gårdar diskuteras utgår man oftast från de äldsta skriftliga belägg som

Figur 27. Lämningar från medeltid i Jämtlands län. Notera att även dateringar från fångstgropar, järnframställningsplatser och kolbottnar ligger med på planen. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

finns. I många fall handlar det om byar och gårdar som finns än i dag, och i Jämtland har vi även ett stort material i de ödesbölen som finns och som är relativt välbeforskade (Antonsson 2004; Hansson m.fl. 2005). Men skriftliga belägg till trots så är det inte alltid – eller till och med sällan – som de medeltida gårdslägena för befintliga gårdar ligger på exakt samma plats där husen ligger idag. Åtminstone har detta belagts i de delar av landet där fler arkeologiska undersökningar av bytomter genomförs. I en studie av gårdar i Stockholms län har det påvisats att de medeltida gårdslägena ofta ligger nära men inte på exakt samma ställe som de snävt karterade gårdstomterna i de äldsta historiska kartorna.

Den medeltida bebyggelsen var rörlig inom inägomarken och olika lägen har nyttjats under olika tider. Utkantsområden till dagens bytomter kan därmed vara av stort intresse för att finna de medeltida lämningarna, vilka ofta förefaller ha legat något lägre i terrängen än de sentida bebyggelselägena som ligger på de högsta impedimenten (Beronius Jörpeland 2010). Fenomenet med kringflyttande gårdslägen inom en relativt begränsad yta är belagd från järnålder och framåt, och i Jämtlands län finns det ovan nämnda exemplet Kyrklägdan i Ås där olika huslägen har belagts under folkvandringstid, vikingatid och medeltid (Olausson 1989:116ff, se figur 28).

Figur 28. Plan över utgrävningsområdet på Kyrklägdan med hus från olika tidsperioder markerade. Från Olausson 1989:118.

Forskningen kring Jämtlands ödesbölen har också bidragit till att belysa komplexiteten i det medeltida bosättningsmönstret. Att ödesbölena endast skulle representera nedlagda gårdar som inte överlevde den senmedeltida agrarkrisen och/eller digerdöden har visat sig vara en förenklad bild: gårdarnas marker har brukats kontinuerligt men på olika sätt, det som har varierat över tid är om gårdarna har varit permanent bebodda. Frånflytningen från vissa gårdslägen, som förvisso kan ha haft sin orsak i befolkningsminskning eller missväxt, påvisar en omfördelning av markens brukande och gårdarnas nyttjande – möjligen kan de ”övergivna” gårdarna ha övergått till att brukas som bodland eller fäbodar. Forskningen har även påvisat att denna process inte bara innefattade gårdar i perifera lägen med sämre odlingsmark utan även gårdar i centrala områden. Indikationer finns istället på att de gårdar som frånflyttades var gårdar med sämre utmarksresurser; till exempel så saknade ödesbölet Eisåsen liksom det närliggande ödesbölet Högsved järnframställningsplatser på sina marker (Hansson m.fl. 2005:160).

Historisk tid

Arkeologiska lämningar från historisk tid består av ett stort antal lämningstyper som till exempel olika typer av bostadsbebyggelse (bytomt/gårdstomt, fäbod, lägenhetsbebyggelse, husgrund historisk tid), andra byggnadsverk (fästning/skans, kvarn, kyrka/kapell, tegelindustri, textilindustri, träindustri m.fl.), färdvägar och broar, platser med tradition och så vidare. De lämningstyper som berörs under egna tematiska kapitel nedan: fångstgropar, anläggningar relaterade till kolning och järnhantering samt samiska lämningar, förekommer i vissa fall både under förhistorisk och historisk tid.

Att redovisa förekomsten av samtliga historiska lämningar i text eller kartform är inte möjligt inom ramen för denna kunskapsmanställning eftersom de är alltför många. Nedan nämns dock ett antal arkeologiska undersökningar som har utförts. Fäbodlämningar från historisk tid har undersökts arkeologiskt vid Gammelbodarna mellan Laxsjö och Flykälén (Laxsjö 102:1), Munkebovallen söder om Gräftåvallen (Oviken 309) och Gammelbodarna vid Granbo (L2019:3138, figur 29). Ett soldattorp (Frösö 307) har undersökts i Mjälle på Frösön, samt lämningar relaterade till gårdstomten vid Västerhus (Frösö 177:1) och gården Kröjars i Ängersjö (Lagerstedt 2004:60). Husgrunder har undersökts i Almdalen (Laxsjö 133) och Vattviken (Berg 217), fossil åkermark i Vemdalen (L2020:4169) och en smedja på Forsa bytomt (Bodsjö 74:1). En spiksmedja vid Ljusnedals bruk (Tännäs 254:1), troligen från 1700-tal, har varit föremål för friläggning, men inte en regelriktig arkeologisk undersökning.

Gravar från efterreformatorisk tid har inte ofta varit föremål för undersökning, och i de fall det har skett har det inte handlat om gravar på kyrkogårdar. 1907 undersökte Gustaf Hallström en grav vid Nedre Lapp-

Figur 29. Spismursröse vid fäbodstuga i Granbo, Ås socken (L2019:3138. Foto: Kristina Jonsson.

forsen söder om Oldfjällen (Kall 673), där två drunknade samiska pojkar ska ha begravts 1766. Platsen har även efterundersökts av Jamtli. Det har också undersökts eller påträffats gravar där stupade karolinersoldater begravdes efter det ödesdigra återtåget från Norge vid årsskiftet 2018/2019, vid Skalstugan (Åre 341:1), Vallan (Åre 175:1), Handöl (Åre 199:3), Rännberg (Åre 129:1), Hårbörsta (Åre 31:2) och Rista (Undersåker 80:1).

De historiska lämningarna utgör i många fall ”övriga kulturhistoriska lämningar” (ÖKL) och har därmed inget lagskydd. Många lämningstyper kan dock i vissa fall vara fornlämningar och i andra fall inte beroende på om de uppfyller rekvisiten för att bedömas som en sådan. I tabellen över lämningstyper ovan kan vi se att följande av de som finns registrerade i Jämtlands län endast förekommer som ÖKL: Bildristning, båtlämning, dike/ränna, fartys-/båtlämning, flottningsanläggning, fornlämningsliknande bildning, fyndsamling, fångstgård, förtöjningsanordning, gravvård, hamnanläggning, hägnadssystem, industri övrig, kraftindustri, livsmedelsindustri, militär anläggning övrig, militär mötesplats, område med militära anläggningar, stenindustri, stridsvärn, tegelindustri, textilindustri, vad, varp/slip och värdkase.

Moderna fornminnesinventeringar, i de få fall sådana görs, påvisar tydligt att det finns ett stort antal potentiella och faktiska fornlämningar i framför allt skogs- och fjällmark som tidigare inte har registrerats – antingen på grund av att områdena helt enkelt inte har inventerats tidigare eller för att vi idag bedömer fler lämningstyper som fornlämningar än vad som gjordes under Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering som pågick fram till år 2002. Här kan nämnas Jamtlis fornminnesinventeringsprojekt som har finansierats av länsstyrelsen: dels inventeringarna i sydöstra Härjedalen mellan 2014 och 2016 (Olofsson 2015, 2016, 2017) dels de kring sjön Lossen i trakterna kring Ljusnedals bruk (Fogelberg 2023). I Härjedalen registrerades bland annat ett stort antal lämningar relaterade till järn-

framställning och projektet resulterade i en ökning på över 250% av kända lämningar. I skogarna runt Lossen registrerades över 1 000 kolbottnar, som samtliga utgör fornlämningar eftersom de hör samman med verksamheten på Ljusnedals bruk.

Fångstgropar

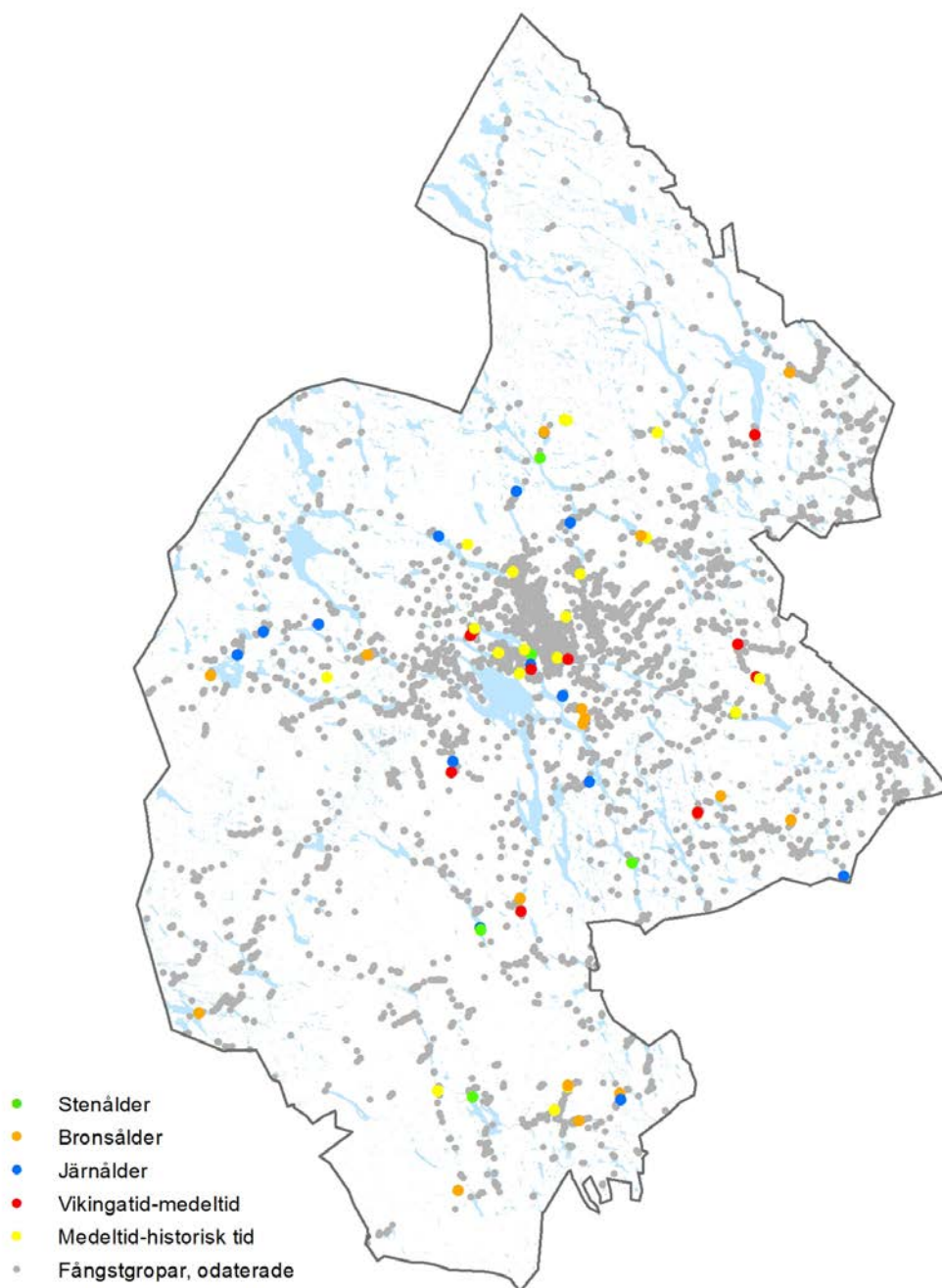
Fångstgroparna och fångstgropssystemen utgör Jämtlands läns vanligaste fornlämningstyp. De förekommer över hela länet, med en stor koncentration till området mellan Hårkan och Långan. Genom det området passerar många älgar på sina årliga vandringar mellan sommarbetet närmare fjälltrakterna i nordväst och vinterbetet vid Indalsälven (Hansson 2009:99). Groparna och systemen av gropar är strategiskt placerade i terrängen för att spärra av vägen där älgarna rutinmässigt vandrar och alltid har vandrat (jfr figur 30). De ligger ofta på åsar och i bergssluttningar, där naturförutsättningarna skapar bäst framkomlighet.

Figur 30. Älgspår vid fångstgrop. Foto: Kristina Jonsson.

Även vad gäller fångstgropar är de äldsta dateringarna som har erhållits från mesolitikum: en från Mörtån utanför Stugun (Stugun 292) och en från Rödön (Rödön 131:1). Dateringar finns även från neolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid och fram till 1800-talet. Närmare en femtedel av de drygt 100 dateringar som finns från länet ligger i bronsålder, vilket är intressant med tanke på den sparsamma mängden övriga lämningstyper med denna datering (figur 31).

I en sammanställning av då förekommande dateringar har Anders Hansson år 2009 konstaterat att fångstgropsjakten ökade i betydelse från cirka 2000 f. Kr. (senneolitikum) och att den kulminerade i anläggande under senare delen av vikingatiden (1000-talet) för att därefter nå en ny absolut höjdpunkt under 1500-talet. Hans tolkning är att de bondebygder som etablerades under yngre järnåldern och senmedeltid kan vara en förklaring till uppgången i anläggande under dessa senare tider (Hansson 2009).

Figur 31. Fångstgropar och fångstgropssystem i Jämtlands län. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

Det finns dock som ovan nämnts en besvärlig dateringsproblematik när det kommer till fångstgropar. Om inga träkonstruktioner påträffas, vilket sällan är fallet, är man hänvisad till att datera material från den ursprungliga (?) markytan under vallen som kastats upp vid gropens anläggande. Risken är därmed stor att man daterar en äldre skogsbrand eller något annat som inte är samtida med gropen (se Jonsson 2022:18f med referenser).

Järnframställning och kolning

Blästplatser, blästbrukslämningar, slaggförekost och kolningsanläggningar hör som ovan redovisats till några av de vanligaste lämningstyperna i länet. Den lågtekniska järnhanteringen i Jämtlands län var föremål för Gert Magnussons doktorsavhandling 1986. Arbetet tog avstamp i ett forskningsprojekt som Jämtlands läns museum hade bedrivit i samarbete med Stockholms universitet och Länsarbetsnämnden i Jämtlands län, inom vilket ett stort antal järnframställningsplatser

blev arkeologiskt undersökta och ^{14}C -daterade. Magnusson konstaterade att järnproduktionen i länet inleddes under yngre romersk järnålder och fick en höjdpunkt under folkvandringstid, i Myssjö, Ovikens, Rödöns och Offerdals socknar. Därefter följde en nedgångsperiod fram till vikingatid då hanteringen ökade igen för att kulminera med störst produktion under senmedeltid. Vad gäller Härjedalen visade Magnussons undersökningar att järnproduktionen var koncentrerad till senmedeltiden, dock var underlagsmaterialet mindre för den härjedalska studien (Magnusson 1986:168ff, 1989a:13ff).

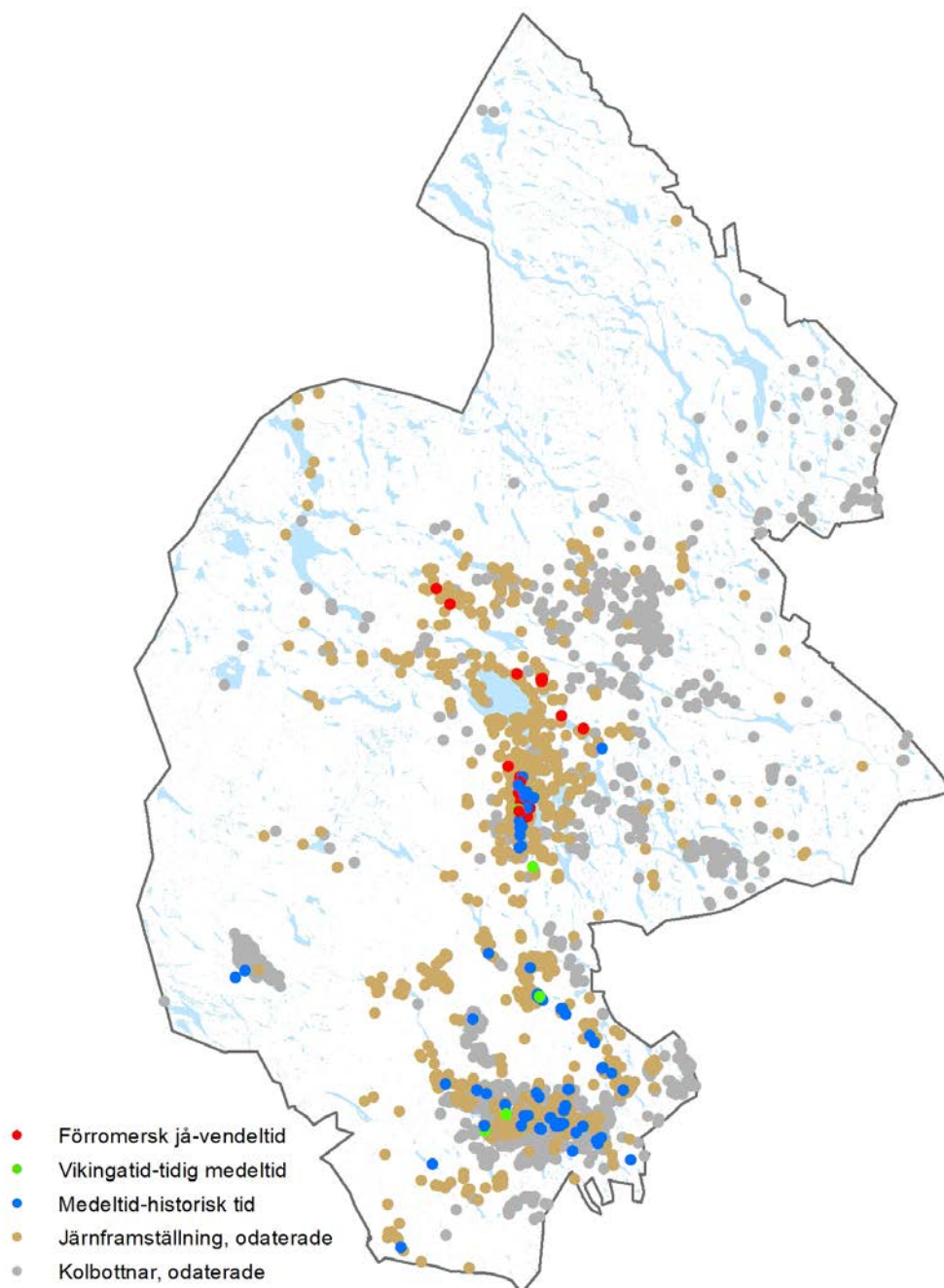
Jamtlands forskningsprojekt ”Medeltida järnhantering i Härjedalen” har emellertid påvisat att dateringarna i Härjedalen åtminstone går ned i vikingatid; tyngdpunkten med flest dateringar ligger dock i senmedeltid (Jonsson 2023). Vad som även har kunnat beläggas inom projektet är att de rektangulära kolbottarna efter liggmilor i området är samtida

Figur 32. Blästerugn på blästplats Äbros 819 i Härjedalen. Foto: Anders Hansson.

med de vikingatida och medeltida järnframställningsplatserna. De runda kolbottnarna efter resmilor ligger ofta nära järnvägar och äldre basvägar och hör samman med yngre verksamheter, vilket även ¹⁴C-dateringar bekräftar. Detta resonemang kan dock än så länge endast appliceras på detta område, andra traditioner kan ha funnits i andra delar av länet.

Drygt 100 blästplatser/blästbrukslämningar och drygt 20 kolbottnar har varit föremål för någon form av undersökning (observera att siffrorna är osäkra), i många fall har de dock endast delundersökts i daterande syfte (figur 33). Under senare år har fyra järnframställningsplatser undersökts av Jamtli: Brunflo 470, Rätan 30:1, Älvros 819 och L2022:10033.

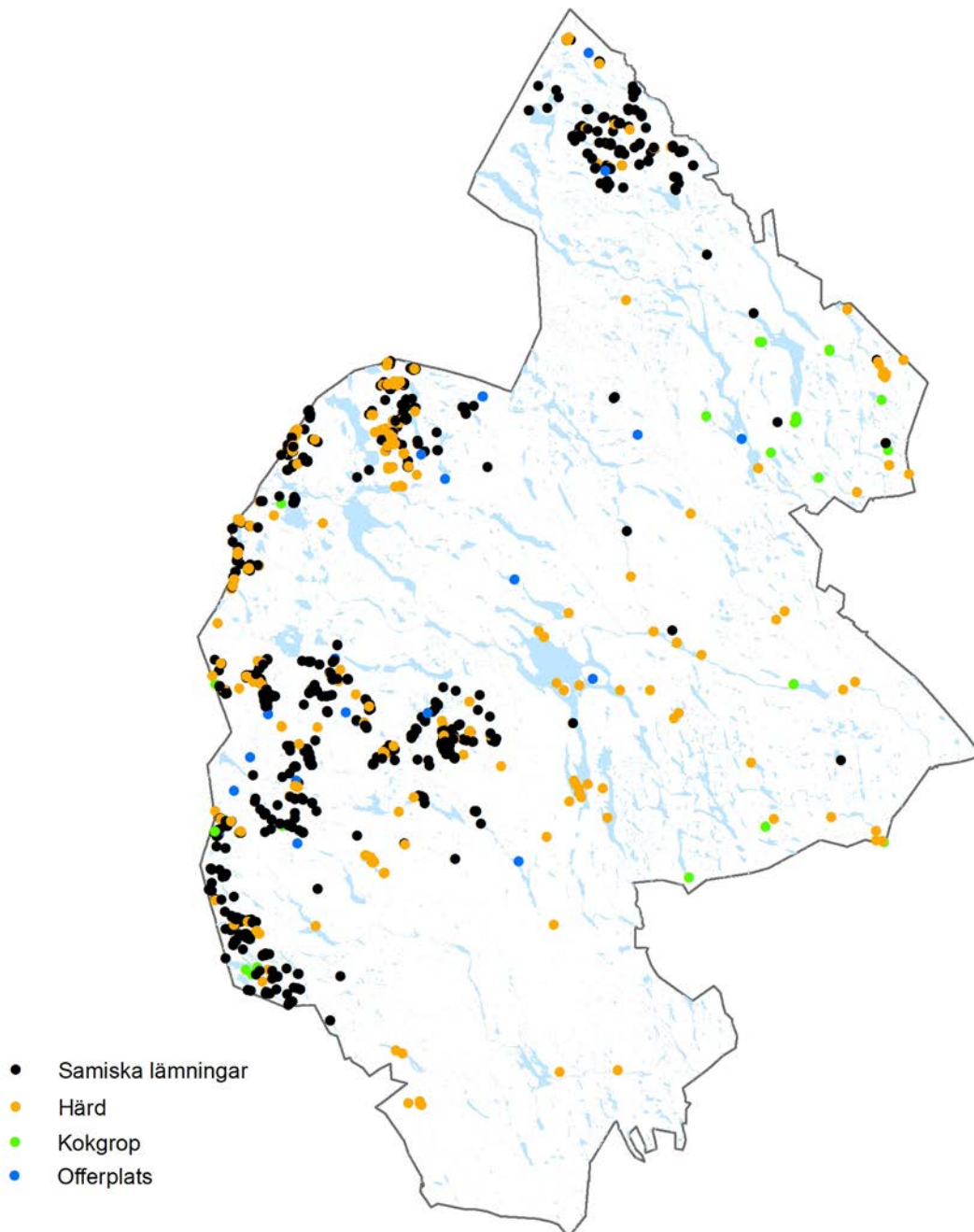

Figur 33. Lämningsplatser efter järnframställning och kolning i Jämtlands län. Notera koncentrationerna av lämningar i de nyligen inventerade områdena i Härjedalen. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

Samiska lämningar

En särskild kategori utgörs av vad som brukar kallas samiska lämningar. Benämningen är inte utan problem men ska förstås utifrån att man med det i huvudsak menar spår efter tamrenskötsel. Med detta sagt är det också uppenbart att det finns åtskilliga andra lämningstyper som kan hänföras till

samisk förhistoria. D.v.s. alla lämningar som inte kan hänföras direkt till tamrenskötsel utan är spår efter samiskt liv i största allmänhet, oavsett koppling till renskötsel eller ej. Problemet är förstås att man därmed hamnar i en komplicerad diskussion om vad som är samisk identitet under förhistorien. Diskussionen kring begrepp som etnicitet och kul-

Figur 34. Lämningar i Jämtland som har eller kan ha koppling till samernas historia. De lämningstyper som har kategoriserats som samiska är följande: Bengömma, förvaringsanläggning, hornsamling, kåta, rengärda, renvall, stalotomt, viste. Övriga lämningstyper som i många fall utgörs av samiska lämningar är härd, kokgrop och offerplats. Samiska lämningar kan även förekomma inom andra lämningstyper. GIS-data från Kulturmiljöregistret, underlagskarta från Lantmäteriet (Topografi 10 Nedladdning, vektor).

turell identitet under förhistorisk tid med Jämtland som exempel har behandlats av Stig Welinder i boken *Jämtarna och samerna* kom först (2008) och ska ej beröras närmare här. Ytterligare en aspekt är vikten av att förhindra att det uppstår en etnisk exklusiv forntid. Den samiska förhistorien omfattar inte bara samer. ”Alla de människor och samhällen som samerna kommit i kontakt med ingår också i den samiska förhistorien. Relationerna mellan det nordiska och det samiska var en viktig del av den samiska förhistorien och bör ha en självklar plats både i den norska / svenska och samiska historien. Liksom alla andra kulturer har även den samiska fått impulser utifrån; man har producerat egna varor och mottagit andra produkter från folk runt omkring. Sådan interaktion skapade nätverk och det blir svårt att isolera det ”rent” samiska” (Ljungdahl & Aronsson 2008:6f).

Forskningen kring äldre sydsamisk historia kan sägas ha fått ett genombrott med det Sörsamiska projektet under 1980-talet. Särskilt bör nämnas undersökningen av det senvikingatida gravfältet och boplatsen vid Vivallen i Härjedalen som tolkats som samiskt (Zachrisson 1997). Ytterligare en boplats med tydlig samisk kontinuitet från vikingatid och framåt undersöktes 2002–2004 vid Sösjön i Kalls socken (Oskarsson 2006). Från senare delen av 1990-talet har ett flertal inventeringar utförts av olika samebyar i samarbete med länsstyrelsen resp. Gaaltije, men även av Riksantikvarieämbetet och Jamtli, och pollenanalyser visar på etablerad tamrenskötsel redan på 1000–1100-talet (Aronsson & Wallin 2012). Även om detta lett till att kunskapen om det samiska ökat har det rört sig om förhållandevis små insatser. Oaktat detta visar utfört arbete på stor potential inom forskningsfältet. Ett aktuellt exempel är det pågående projektet Gaskelaante som är ett samarbete mellan Gaaltije och Jamtli. Projektet består av framför allt riktade inventeringar i västra Jämtland och datering av härdar. Syftet är att dokumentera och synliggöra ett samiskt kulturlandskap i vad som tidigare var gränsbetesområde.

Några av de samiska lämningar som har undersökts arkeologiskt har berörts ovan i genomgången av daterade platser: härdar och kokgropar i Krönavaaje daterade till mellan neolitikum och medeltid (Kall 465:1–3, Kall 466:1), en kokgrop vid Sösjön daterad till vendel- eller vikingatid (lämningsnummer oklart), boplatzlämningar vid Vivallen, Farrtjärnarna och Överhushammaren från vendel-/vikingatid till medeltid (Tännäs 501:1 eller 501:2, Tännäs 873, Tännäs 895), samt medeltida gravar vid Vivallen (Tännäs 181:1, Tännäs 896) och en gravplats vid Nedre Lappforsen (Kall 673). Andra ovan nämnda lämningar, t.ex. boplatser, gravar och horndepåer (offerplatser) kan också vara samiska, men som ovan nämnts är en etnisk kategorisering svår att göra.

Ytterligare undersökningar som har givit datering till historisk tid eller okänd datering har gjorts av kåtor vid Stortjärn nära Börtnan och i Tävelsdalen (Åsarne 78:1, Åsarne 81:1, Undersåker 204:1–2), en härd i Krönavaaje (Kall 626:3), en bengömma i Tässåsen (Åsarne 78:3), en fångstgrop (Kall 453:1) och en förvaringsanläggning (L2022:2366) vid Sösjön, samt offerplatser i Bredsjöhögen (Hallen 271), vid Gransjön (Frostviken 474) och i Mittådalen (L2022:2106).

Kunskapsbehov - en summering

Boplatser och gårdar: var har man bott?

Det arkeologiska materialet visar att stora delar av länet har varit befolkat från mesolitikum och framåt. Exakt var bostäderna har legat är dock mycket oklart åtminstone vad gäller de förhistoriska perioderna. De registrerade stenåldersboplatserna består i huvudsak av förekomst av skärvsten och avslag/redskap på strandplan, och påvisar endast att verksamheter har bedrivits där – inte att man faktiskt har bott på stranden.

Järnålderns bebyggelse är i princip lika okänd. Enstaka boplatser/gårdar har undersökts, i övrigt utgörs beläggen från ett fåtal boplatssindikerande anläggningar som härdar o.dyl. Från järnåldern finns även odlings- eller betesrelaterade dateringar som påvisar att marker börjat brukas, samt gravar där åtminstone den yngre järnålderns gravhögar i jordbruksbygderna torde ligga i anslutning till samtida och yngre gårdar. Gravarna i fångstmarken är mer undantagsvis – de har dateringar från förromersk järnålder till medeltid, men det är oklart om de ligger i närheten av boställen eller om andra faktorer spelade in i valet av gravplats.

Som ovan beskrivits kan även den medeltida bebyggelsen ligga i andra terränglägen än gårdarna vi ser i det historiska kartmaterialet från 1600-talet och framåt. Vid denna tid hade dock bebyggelsen stabiliserat sig så pass att man sannolikt finner äldre tiders gårdslägen inom samma inägomark som dagens. Här tillkommer även de övergivna gårdslägena (ödesbölena), där vi för Jämtlands del har ett ovanligt gott källäge med anledning av de forskningsprojekt som har genomförts inom detta område.

Näringsfång: hur har man försörjt sig?

Odling kan inte beläggas före tidigast romersk järnålder i Jämtlands län. Det säger sig därmed självt att under sten-, brons- och tidig järnålder var jakt, fiske och insamling huvudnäringarna, och de har fortsatt att utgöra omistliga komplement i näringsfånget fram till modern tid. Från järnålder och in i historisk tid utgjorde järnframställningen ett viktigt inslag i utmarksbruket – i vissa trakter var den möjligen huvudnäringen. Under historisk tid utvecklades skogsbruket till att innefatta kolning i stor skala, samt timmertäkt.

I diskussionen kring ödesbölen och den nedläggning av gårdar som tidigare har kopplats samman med digerdöden och den senmedeltida agrarkrisen är man idag mer nyanserad i tolkningarna. Utmarksbruk, säsongs- eller periodmässigt nyttjande av olika platser, omstrukturering av ägo- och boendeformer har haft inflytande på bebyggelse- och brukningsmönster genom tiderna. I trakter där det är svårt att leva på åkerbruk har man alltid varit mångsysslare, vilket bör tas i beaktande när det arkeologiska materialet ska tolkas. I äldre forskning har en indelning gjorts mellan bönder och fångstfolk; "samer och germaner", men det arkeologiska materialet påvisar sällan några direkta skillnader i till exempel fyndmaterial mellan boplatser och gravar i jordbruksbygd och i skogs-/fjällmark.

Den långa tidsaxeln: lämningarnas dateringar

Den dateringsproblematik som råder för en stor andel av de registrerade lämningarna bottenar i två huvudsakliga orsaker: dels den ensidiga representationen – en övervägande majoritet av de kända lämningarna är resultat av fornminnesinventering (alltså endast lämningar som är synliga ovan mark men ej undersökta), dels att de dominerande lämningstyperna är sådana som har förekommit under tusentals år och därför inte kan dateras utan undersökning. Ovan har diskuterats de källkritiska aspekter som måste beaktas när det boplatsindikerande materialet endast består av skärvsten. Det har också visat sig vid ett flertal arkeologiska undersökningar av boplatser längs vattendrag att olika anläggningar kan få helt olika datering; platserna har helt enkelt använts vid upprepade tillfällen genom tiderna vilket ju inte är anmärkningsvärt. Vid undersökningen av Åre 163:1 vid Ånnsjön visade fyndmaterialet på en typisk stenåldersboplatz med fynd av skrapor och avslag av kvarts, kvartssit och flinta, medan en ¹⁴C-datering av en härd gav resultatet romersk järnålder eller folkvandringstid. En annan boplatz vid Ånnsjön, Åre 5:1, fick som ovan nämnts medeltida dateringar trots att den i övrigt innehöll ett stenåldersmaterial. Samma gäller boplatzen Föllinge 11:1 vid Ockern. I sin tolkning av den sistnämnda boplatzen refererar Agneta Åkerlund till Evert Baudou, som har påtalat att härdar på boplatser endast kan ¹⁴C-dateras med säkerhet om de ligger i slutna och sammanhängande kulturlager (Baudou 1977 i Åkerlund 1989). Andra exempel är boplatzen Fors 12:1 vid Ödingen, där ¹⁴C-dateringarna ligger i både mesolitikum och vendeltid, Bodum 63:1 vid Bölesvattnet med dateringar från bronsålder till vikingatid samt Hede 29:1 med stenåldersmaterial och en ¹⁴C-datering till romersk järnålder från en äldre markyta samt fynd av en medeltida kam. I detta sammanhang kan även nämnas Tullingsåsfyndet Ström 527 från folkvandringstid eller tidig vendeltid som påträffades på boplatz Ström

128:1 – i detta fall är dock boplatzstolkningen något osäker då där endast förekommer skärvsten. Kajsa Willemark (1983) diskuterar i sin rapport över boplatzen Hede 29:1 möjligheten att typiskt ”stenåldersmaterial” kan ha tillkommit även under järnålder och kanske till och med in i medeltid, med anledning av de yngre dateringarna (jfr ovan om problematiken med skärvstensförekomst). I sammanhanget kan också nämnas att man vid undersökningarna av fångstmarksgravar daterade till järnålder och tidig medeltid på Smalnäset (Tännäs socken) och Krankmårtenhögen (Storsjö socken) påträffade föremål och anläggningar som daterats till stenålder i och under gravarna.

Andra (utan undersökning) svårdateerade lämningstyper som förekommer i stor utsträckning är fångstgroparna och järnframställningsplatserna. De är emellertid inte svårhanterliga ur ett antikvariskt perspektiv eftersom de per definition är fornlämningar. Ytterligare arkeologiska undersökningar är dock viktiga då de, förutom att lära oss mer om de aktiviteter lämningarna representerar, kan bidra med information som ger oss möjlighet till en bättre förståelse i framtiden. Relaterade till järnframställningsplatserna är vissa kolbottenar – dock inte alla vilket gör dem till en mer komplicerad lämningstyp. Jamtlis forskningsprojekt ”Medeltida järnhantering i Härjedalen” har som ovan nämnts fört i bevis att åtminstone i de trakter det projektet har berört (sydöstra Härjedalen) utgör kolbottenar efter liggmilor fornlämningar med dateringar till vikingatid och medeltid (Jonsson & Olofsson 2023).

Framtidens fornlämningar?

De lämningstyper som inte i något fall innefattar en fornlämning i länet har gemensamt att de inte uppfyller rekvisiten för fornlämningsförklaring; de har i de flesta fall inte tillkommit före 1850, eller så saknas synliga lämningar på platsen. Ett flertal av dessa lämningar eller miljöer är dock problema-

tiska ur ett kulturmiljöperspektiv, då de är skyddsvärda för framtiden men saknar skydd idag – åtminstone enligt Kulturmiljölagen. Vattenanknutna kulturmiljöer exempelvis, som flottsängslämningar, kvarnar, sågar m.fl., hotas av erosions-skador samt medvetna ingrepp som upprensning av vattendrag för fiskvandring. Huruvida det finns lämningar under vatten i sjöar och vattendrag (vrak, fiskeanläggningar, bryggor, broar etc.) är i princip helt okänt. Andra övriga kulturhistoriska lämningar som till exempel en stor mängd kolbottnar (i huvudsak oregistrerade)

hotas av skogsbruket. Det sistnämnda har sin orsak i att det först är under senare år som de systematiskt har registrerats i samband med inventering. Även andra kategorier som tidigare inte har bedömts som fornlämningar eller möjliga sådana, men där så skulle göras idag, har ett bristfälligt skydd. Här kan nämnas fäbodrar och lägenhetsbebyggelse, bruksmiljöer (jfr ovan om lämningar relaterade till Ljusnedals bruk, se även Olofsson 2011), samt stadslagret i Östersunds stad (jfr Jonsson 2019).

Avslutning: angelägen ny kunskap – kunskapsluckor och utvecklingsområden

Att kunskapsluckor finns är inte alltid liktydigt med att underlagsmaterialet saknas – många angelägna forskningsuppgifter är fullt genomförbara med utgångspunkt i befintliga föremålssamlingar, arkiv och databaser. Ett delsyfte med denna kunskapssammanställning har dock varit att peka ut faktiska luckor i det arkeologiska källmaterialet, där framtida uppdragsarkeologiska undersökningar med tillhörande arkivgenomgångar kan bidra med nya data. Nedan listas några konkreta exempel relaterade till summeringen ovan.

Boplatser och gårdar

Finns ytterligare lämningar i anslutning till skärvtensförekomster och/eller avslag m.m. längs vattendrag? Kan utredningar inom angränsande högre belägna ytor påvisa stenåldersboplatsernas faktiska lägen? Finns järnålders-/medeltida bebyggelse i eller i anslutning till fossil eller befintlig åkermark och dagens jordbruksbebyggelse, vid sidan av de kända by-/gårdstomterna? Var bodde de som ligger begravda i fångstmarks/insjögravarna?

Förhistoriska/tidigmedeltida gravar

I likhet med boplatser och gårdar saknas till större delen kunskap om var människor begravdes under förhistorisk tid, vilket gör att

lokalisering av gravplatser och vidare tolkning av redan kända är frågor av vikt. Kan till exempel moderna analyser (DNA, isotopanalyser etc.) svara på frågan hur gravar i fångstmark kontra i jordbruksbygd förhåller sig till varandra? Kan kristnandeprocessen belysas med förfinade dateringar av olika gravmaterial?

Fångstgropar

Kan vi finna bättre dateringsmetoder, kan utökade undersökningar ge värdefull information om groparnas konstruktion (datering?) och användning? Har aktiviteter skett i groparnas närhet? Kan studier av historiska kartor och arkivmaterial bidra till förståelsen av hur gropsystemen har ingått i ekonomiska system i trakterna (jfr ovan om utmarksbruk och roterande system alt. ägodelning).

Järnframställningsplatser

Kan ytterligare undersökningar ge mer information som bidrar till framtida tolkning och datering vid sidan av ¹⁴C-analys? (ugnstyper, slaggmängd, slaggtyp?) Även för järnframställningen gäller samma som för fångstgroparna: hur ingår de i det socioekonomiska systemet?

Kolbottnar

Kan vidare undersökningar ge ytterligare kunskap om regionala variationer i datering? Finns ytterligare anläggningar i anslutning eller i närområdet (kojgrunder o.dyl.)?

Kyrkor och kyrkogårdar

Finns medeltida byggnadslämningar och/eller gravar inom eller i anslutning till dagens kyrka och bogårdsområde? Sedan 1990-talet har få arkeologiska undersökningar gjorts i samband med arbeten i och vid kyrkor i länet, men tidigare undersökningar visar att mycket information kan finnas att inhämta.

Bytomter, fäbodan, Östersunds stad

Finns lämningar som kan bedömas som fornlämningar inom ytorna? Hur ska de ytstora lämningarna hanteras om marken är bebyggd? Bör ytornas utbredning ses över (1800-talskartor som underlag istället för 1600-talskartor)?

Samiska lämningar

Ett stort problem när det gäller beforskandet av den samiska historien och förhistorien är bristen på inventeringar. Fjälltrakterna har endast punktvis inventerats och i skogslandet är det ofta diskreta spåren efter samisk verksamhet mycket svårupptäckta pga mossor, blåbärsris etc. Att kartlägga det samiska kulturlandskapet är därför högt prioriterat. Särskild vikt bör läggas på metodutveckling vid inventering i skogsmark. Arkeologiska undersökningar i samiska miljöer är få varför inte bara referensmaterial saknas utan även kunskap om tidsdjup, kronologi, bosättningsmönster och näringsfång. Kunskap om interaktion med människor med andra näringsfång resp kulturella identiteter är i stort utforskat.

Inventerings- och kunskapsluckor

Det gäller generellt att det övergripande problemet som hindrar en god överblick över våra arkeologiska lämningar och spår är att stora delar av länet inte är fullgott inventerat. Relaterat till detta är att en stor andel av de registrerade lämningarna ligger fel (ett resultat av manuell registrering utan GPS samt även digitaliseringen av de analoga kartorna) och behöver korrigeras om de inte ska ta skada av framtida exploateringar. Ytterligare inventeringar är därmed nödvändiga. Här kan också nämnas att inventering efter lämningar under vatten är högt prioriterat. Det finns även ett stort behov av kunskapsöverföring då det inte har funnits utbildningsmöjligheter i fornminnesinventering under de senaste 20 åren (se Engman m.fl. 2023).

I samband med den förändrade Kulturmiljölagen 2014 infördes bland annat ett ålderskriterium om tillkomsttid före 1850. Det innebär att det finns lämningar som idag skulle bedömas som fornlämningar men som inte är registrerade som detta vilket behöver fångas upp. Flera lämningstyper har även en rekommenderad generell bedömning som ej fornlämning. Bland dessa finns lämningar som ska bedömas som fornlämning.

Referenser

- Ambrosiani, B. 1964. *Rapport över kulturbeskrivning av Bågede lappaltare, Faxälven, Frostvikens socken, Jämtland*. Riksantikvarieämbetet.
- Ambrosiani, B., Iregren, E. & Lahtiperä, P. 1984. *Gravfält i fångstmarken. Undersökningar av gravfälten på Smalnäset och Krankmårtenhögen, Härjedalen*. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer, Rapport 1984:6. Stockholm.
- Andersson, B. 1991. *Rapport över arkeologisk undersökning av forn nr 24, gravhög, Västersem 2:39, Ås sn, Krokoms kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.
- Antonsson, H. 2004. *Landskap och ödesbölen. Jämtland före, under och efter den medeltida agrarkrisen*. Meddelande 129, Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet. Stockholm.
- Aronsson, K-Å. & Wallin, J-E. 2012. Vegetationsförändringar i Härjedalens och Jämtlands fjälltrakter och skogsbygder under vikingatid och medeltid. *Människor i vikingatidens Mittnorden* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 32, s. 180–208. Östersund.
- Baudou, E. 1977. *Den förhistoriska fångstkulturen i Västernorrland*. Västernorrlands förhistoria, utg. Av Västernorrlands läns landsting. Härnösand.
- Baudou, E. 1992. *Norrlands forntid – ett historiskt perspektiv*. Höganäs.
- Bengtsson, PG. 2006. *Arkeologisk undersökning av busgrund på Slys 2004-2005. Fornlämning 222, Kyrkbyn 14:6, Lillhärdal sn, Härjedalens kn, Jämtlands län*. Jämtlands läns museum.
- Bengtsson, PG. 2007. *Anslutande arkeologisk undersökning av fäbodvallen Munkebovallen, 2006. Teknisk rapport. Norrgårdsbodarna 1:1, Ovikens sn, Bergs kn, Jämtlands län, 2007*. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2007:17. ISSN 1654-2045. Östersund.
- Bergengren, G. 1965. *Rapport över undersökning av två gravanläggningar på Backnorholmen i Revsunds-sjön, Revsunds sn, Jä*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.
- Beronius Jörpeland, L. 2010. *Medeltida landsbygdsbebyggelse i Stockholms län*. UV Mitt, rapport 2010:8, FoU-projekt. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Biörnstad, M. 2006. *Kulturminnesvård och vattenkraft 1942-1980: en studie med utgångspunkt från Riksantikvarieämbetets sjöregleringsundersökningar*. Stockholm.
- Björkquist, L. 1965. Ett par märkliga fornfynd från Stugun. *Jämten*. Heimbygdas årsbok 1965, årg. 59, s. 17–24. Östersund.
- Bly, V. 2022. *Ytterhogdals kyrka. Interiöra åtgärder och åtgärder på kyrkogården 2022. Härjedalens kommun, Jämtlands län, Härnösands stift*. Rapport –Jamtli 2022:31. ISSN 1654-2045.
- Bolin, H. 1999. *Kulturlandskapets korsvägar. Mellersta Norrland under de sista två årtusendena f Kr*. Stockholm Studies in Archaeology 19. Stockholm.

- Edvinsson, A. 2015. *Bodsjöbygden. Arkeologisk undersökning av Bodsjö 130:1. 2009. Bodsjöbyn 2:3, 1:2, Bodsjö socken, Bräcke kommun, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2015:12. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2015a. *Arkeologisk undersökning. Gåsågraven – en vikingatida brandgrav. Undersöker sn, Åre kn, 2009. Rapport –Jamtli 2015:5. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2015b. *Begravningsplatsen under bogårdsmuren. Teknisk rapport över arkeologisk undersökning i samband med restaurering av bogårdsmuren vid Frösö kyrka. Frösö sn, Östersunds kn, 2014. Rapport –Jamtli 2015:4. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2016. *Mesolitisk boplats vid Idsjön. Arkeologisk undersökning av RAA Nyhem 54:1. Nyhem socken, Bräcke kommun, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2016:4. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2017a. *Almdalen – ett nybygge från 1823. Arkeologisk undersökning och kulturbeskrivning. Laxsjö socken, Krokom kommun, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2017:21. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2017b. *Arkeologisk förundersökning av Rätan 30:1. Schaktövervakning i samband med om-
dragning av vatten- och avloppsledningar längst väg 315. Rätan socken, Bergs kommun, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2017:3. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2017c. *Järnframställningsplats i Böle. Arkeologisk undersökning av RAA Rätan 30:1. Rätans socken, Bergs kommun, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2017:20. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2018a. *Frösö 177:1. Förundersökning av Västerbus gamla gårdstomt. Frösö socken, Östersunds kommun, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2018:2. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2018b. *Förfart Brunflo. Arkeologisk förundersökning av RAA Brunflo 470 och Brunflo 458 samt arkeologisk utredning, etapp 2. Brunflo socken, Östersunds kommun, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2018:7. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2019a. *Fotingen. Arkeologisk undersökning av stenålderboplats, stensättning och stensamlingar med borndepåer. Klövsjö sn, Bergs kn, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2019:17. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2019b. *Onsjön. Arkeologisk undersökning av järnåldersgrav vid Björnberget, Onsjön. Fjällsjö sn, Strömsunds kn, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2019:8. ISSN 1654-2045.*
- Engman, A. 2020. *Begravningsplatsen under bogårdsmuren. Analysrapport över arkeologisk undersökning i samband med restaurering av bogårdsmuren vid Frösö kyrka. Frösö sn, Östersunds kn, Jämtlands län 2014. Rapport –Jamtli 2020:6. ISSN 1654-2045. Östersund.*
- Engman, A. 2022. *Stensättningen vid Rogenstugan. Arkeologisk undersökning av Tännäs 620:1 (L1946:9073). Tännäs socken, Härjedalens kommun, Jämtlands län. Rapport –Jamtli 2022:5. ISSN 1654-2045. Östersund.*
- Engman, A., Hennius, A., Jonsson, K., Lindholm, K-J & Olofsson, K-J. 2023. *Slutrapport: Kurs i systematisk fornminnesinventering: metodutveckling och utvärdering. Arkivrapport FoU-projekt RAA-2020-1752.*

Engstrand, L. G. 1967. Stockholm Natural Radio Carbon Measurements VII. *Radiocarbon*, Vol. 9, 1967, s. 387–438.

Festin, E. 1914a. Arkeologiska undersökningar 1913. *Jämtlands läns fornminnesförenings tidskrift*, sjätte bandet 1914, s. 99–104. Östersund.

Festin, E. 1914b. Ur Jämtlands forngravar. 1. *Jämtlands läns fornminnesförenings tidskrift*, sjätte bandet 1914, s. 177–182. Östersund.

Festin, E. 1931. Hästefyndet. Ur en jämtländsk praktgrav från folkvandringstiden. *Festskrift till Carl J.E. Hasselberg på hans 75-årsdag*. Fornvårdaren 4, Heimbygdas tidskrift. Uppsala.

Fogelberg, A. 2023. *Fornminnesinventeringen kring Lossen 2022. Tännäs och Hede sn, Härjedalens kn, Jämtlands län*. Rapport – Jamtli 2023:2. ISSN 1654-2045.

Forsberg, L. 2003. Förhistoriska fångstsamhällen i Indalsälvens avrinningsområde – de arkeologiska undersökningarna vid Foskvattensjöarna i norra Jämtland. *Midtnordisk arkeologisymposium 1999. Trondheim 28. – 30. mai* (red. A. Beverfjord), s. 41–70. Vitark, Acta Archaeologica Nidrosiensia, Vitenskapsmuseet, NTNU. Trondheim.

Gauffin, S. 1981. *Ödesbölet Svedäng, Alsens socken. Rapport från en arkeologisk undersökning*. Jämtlands läns museum. Östersund.

Gauffin, S. 1989. Fagmon – ett ödesböle i Jämtland. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 2. Järnålder – medeltid* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 24, s. 135–144. Uddevalla.

Gejvall, N-G. 1960. *Westerbus: Medieval Population and Church in the Light of Skeletal Remains*. Monografier, KVHAA, 43. Lund.

Gejvall, N-G. 1962. *Västerbus: de dödas ben berättar*. Östersund.

Hallström, G. 1913. Fjällbygdernas järnålder. *Jämtlands läns fornminnesförenings tidskrift*, femte bandet 1910–1913, s. 97–142. Östersund.

Hallström, G. 1941. Gravfältet på Vivallen i Funäsdalen. *Fornvårdaren VIII*, Heimbygdas tidskrift, s. 305–344.

Hansson, A. 1991. *Rapport över arkeologisk undersökning i Offerdals kyrka, Prästbordet 1:1, Offerdals sn, Krokoms kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Hansson, A. 1992a. *Rapport över arkeologisk undersökning av flatmarksgrav (?), Tranris 1:1, Undersåkers sn, Åre kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Hansson, A. 1992b. *Rapport över arkeologisk undersökning av flatmarksgrav (?), Tävelsdalen, Undersåkers sn, Åre kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Hansson, A. 1992c. *Rapport över arkeologisk undersökning av Hedningsgärdet, fornl. Nr 169, Ljusnedal 1:1, Tännäs sn, Härjedalens kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Hansson, A. 1992d. *Rapport över arkeologisk undersökning av plats för fornynd, Storsjö sn, Bergs kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Hansson, A. 1992e. *Tibrandsholm. Jämten 1993*, s. 56-59.

Hansson 1998a. *Rapport över arkeologisk undersökning av nyupptäckt odlingsterrass och odlingsröse, Önet 2:1, Mjälle 8:1, Frösö socken, Östersunds kommun, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Hansson, A. 1998b. *Rapport över arkeologisk undersökning av Tibrandsholm, fornlämning nr 17 och fornlämning nr 33, överplöjd gravhögd, Vike 2:8, Rödö socken i Jämtlands län. Del I, text*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Hansson, A. 1998c. *Rapport över undersökning av skadad fornlämning, stensättning, vid Burvattnet i Skäckerfjällen, Gånälven 1:1, Kall socken, Åre kommun, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Hansson, A. 1999a. *Rapport över arkeologisk undersökning av fornlämning nr 166, stenåldersboplatz, Hoting 1:50, Tåsjo sn, Strömsunds kn*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Hansson, A. 1999b. *Tibrandsholm. Undersökning av ett medeltida fäste. Raä nr 17 & 33, Vike 2:8, Rödö socken, Krokoms kommun*. Arkeologisk rapport. Jämtlands läns museum.

Hansson, A. 2000. *Tibrandsholm. Undersökning av ett medeltida fäste. Raä nr 17 & 33, Vike 2:8, Rödö socken, Krokoms kommun*. Arkeologisk rapport. Jämtlands läns museum.

Hansson, A. 2003. *Armfeldts karoliner*. Stockholm.

Hansson, A. 2007. Hällmålningar på Flatruet, en arkeologisk undersökning. *IV Mittnordiska arkeologidagar Saarijärvi 14.–16. juni 2007*. Keski-Suomi 20. Kirjapaino.

Hansson, A. 2009. Fångstgrop – en avancerad jaktmetod. *Jämten 2009. Årsbok för Jamtli, Heimbygda och Jämtlands läns Konstförening. Årgång 102*, s. 99–107. Östersund.

Hansson, A. 2012. Kvinnan från Gransjön. *Jämten 2013. På liv och död. Årsbok för Jamtli, Heimbygda och Jämtlands läns konstförening, Årgång 106*, s. 23 –27.

Hansson, A. 2013. *Lappforsen. Arkeologisk undersökning av gravplats, fornlämning nr 673, Kall socken, 2013. Fastighet Bergsjön 1:1, Åre kommun, Jämtlands län*. Rapport – Jamtli 2013:19. ISSN 1654-2045. Östersund.

Hansson, A. 2014a. *Husgrunder i Vattviken. Arkeologisk undersökning av husgrunder, fornlämning nr 217 i Bergs socken, 2013*. Rapport – Jamtli 2014:21. ISSN 1654-2045. Östersund.

Hansson, A. 2014b. *Järnåldersåker i Håkansta. Arkeologisk undersökning av röjningsrösen vid fornlämning nr 38, Brunflo socken, 2013. Fastighet Håkansta 1:4, Östersunds kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli 2014:8. ISSN 1654-2045. Östersund.*

Hansson, A. 2018. En samisk återbegravning. *META Historiskarkeologisk tidskrift 2018*, s. 111–126.

Hansson, A., Olson, C., Storå, J., Welinder, S. & Zetterström, Å. 2005. *Agrarkeris och ödegårdar i Jämtland. Östersund.*

Hansson, A. & Oskarsson, B. 1998. *Rapport över arkeologisk undersökning av fäbodlämning inför ombyggnad av väg 339, delen Hökvattsån – Öjän, Laxsjö sn, Krokoms kn, Jämtlands län (Lst dnr 220-1619-95). Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.*

Heinerud, J. 1998. *Rapport över arkeologisk undersökning av boplatlager inom fornlämning 220, fyndområde av boplatsskikt, Kyrkbyn 14:6, Lillhärdals sn, Härjedalens kn, Jämtlands län. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.*

Hemmendorff, O. 1978. *Rapport, fornlämning nr 22, Rösta, Ås socken, Jämtland. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.*

Hemmendorff, O. & Henriksson, A. 1999. *Eric Festins beskrivning av sin arkeologiska utgrävning i Elversböle, Kyrkås socken, ca 1915. Renskrivning av blyertsteckningar, i Jamtlis arkiv.*

Hemmendorff, O. 1980. *Rapport från besiktning av stenåldersboplatser vid Sömo-Karivålen S om Storådörren i Lunndörrensfall, Storsjö socken. Bergs kommun, Storsjö socken, Lunndörrensfall, Sömo-Karivålen. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.*

Hemmendorff, O. 1989a. Fornborgen på Frösön. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 1. Stenålder – tidig järnålder* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 23, s. 149–154. Uddevalla.

Hemmendorff, O. 1989b. Inledning. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 1. Stenålder – tidig järnålder* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 23, s. 7–27. Uddevalla.

Hildebrandt, M. 1984. *Rapport över arkeologiska undersökningar i och vid Frösö kyrka, Prästbordet 1:1, Frösö sn, Östersunds kn, Jämtlands län. Kulturhistorisk utredning 41. Jämtlands läns museum. Östersund.*

Hildebrandt, M. 1986. *Arkeologisk undersökning av vikingatida anfallslager och härd intill fornl nr 181, Vivalden, Tännäs sn, Härjedalen. Sörsamiska projektet rapport 6.*

Hildebrandt, M. 1989a. Frösö kyrka på hednisk grund. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 2. Järnålder – medeltid* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 24, s. 153–166. Uddevalla.

Hildebrandt, M. 1989b. Stavkyrka i Mattmar. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 2. Järnålder – medeltid* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 24, s. 145–152. Uddevalla.

Hildebrandt, M., Sundström, J. & Willemark, K. 1988. *Arkeologisk undersökning av flatmarksgravfält, boplatsområde och gravbög 1986-87. Vivalden och Sörruet, Tämnäs sn, Härjedalen*. Sörsamiska projektet Rapport 8. Kulturhistorisk utredning, Jämtlands läns museum. Östersund.

Holm, J. 1988. *Rapport över arkeologisk delundersökning av fornlämning 118, stenåldersboplats och stensättningar, Mjärthögen, Handög 3:27, Lits socken, Östersunds kommun, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Holm, O. 2001. *Katalog till artikeln Jämtarnas kyrkobyggande under medeltiden*. Duplikation. Landsarkivet i Östersund.

Hyenstrand, Å. 1978. Fornminnesinventering, kulturminnesvård och arkeologisk samhällsforskning. *Fornvännen*, s. 69–74.

Jakobsson, M. 1983. *Rapport över nyupptäckt fornlämning, Oppne 1:116, Revsunds socken, Bräcke kommun, Jämtland*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Jakobsson, M. 1989. Ödegården i Undromskogen. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 1. Stenålder – tidig järnålder* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 23, s. 145–147. Uddevalla.

Jansson, S. 1964. *Rapport över kulturhistoriska undersökningar inom Borgforsens kraftverks dämningssområde, Fjällsjöälven och Rörströmsälven, Bodums socken, Ångermanland. 1964. Del IV: Bölesvattnet, text, ritningar och fotografier*. Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer. Stockholm.

Jensen, R. 1989. Hällbilder och fångstboplatser. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 1. Stenålder – tidig järnålder* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 23, s. 57–82. Uddevalla.

Jensen, R. (Red.) 1997. *Fornminnesinventeringen – nuläge och kompletteringsbehov. En riksöversikt*. Stockholm.

Jonsson, K. 2009. Kyrkogården och kyrkan i Västerhus – en arkeologisk tillbakablick. *Västerhus. Kapell, kyrkogård och befolkning* (red. E. Iregren, V. Alexandersen & L. Redin), s. 9-25. Stockholm.

Jonsson, K. 2019. *Arkeologi i Östersund? En studie av stadens framväxt, befolkning och arkeologiska potential*. Rapport – Jamtli 2019:1. ISSN 1654-2045. Östersund.

Jonsson, K. 2020. *En fäbodstuga från 1700-talet på Gammalbodarna. Fornlämning L2019:3138, Ås socken, Krokoms kommun, Jämtlands län*. Rapport – Jamtli 2020:17. ISSN 1654-2045. Östersund.

Jonsson, K. 2022. *Arkeologiska undersökningar av fångstgropar. Ett kunskapsunderlag*. Rapport –Jamtli 2022:11. Länsstyrelsen Norrbotten/Stiftelsen Jamtli. Östersund.

Jonsson, K. & Olofsson, K-J. (red). 2023. *Sotdalarna. En bok om järnframställning i Härjedalen*. Fornvårdaren 42. Östersund.

Jonsson, M. & Strömberg, M. 1999. *Ödesbölen och artefaktmönster*. Mithögskolan, Institutionen för humaniora, Arkeologi CD. Östersund.

Jönsson, A. 2008a. *Arkeologisk undersökning. Bølberget, en mesolitisk boplats i Härjedalen. Fornlämning 138 Linsell sn, Härjedalens kommun, 2007. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2008:2, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2008b. *Arkeologisk undersökning, september 2007. Smedjan i Forsa. Fornlämning 74:1 Bodsjö sn, Bräcke kommun. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2008:5, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2009a. *Järnåldersåker och gravhögar i Håkansta. Arkeologisk utredning i anslutning till fornlämning nr 38 Brunflo socken, gravhögar, 2008. Fastighet Håkansta 1:4, Östersunds kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2009:13, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2009b. *Landsomslägden. Skadekartering samt arkeologisk undersökning vid fornlämning nr 142 i Lockne socken, fossil åker, 2008. Fastighet Börön 1:2, Östersunds kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2009:7, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2009c. *Löfsåsen. Skadekartering samt arkeologisk undersökning vid fornlämning nr 258, fossil åker, i Brunflo socken 2008. Fastighet Hara 8:2, Östersunds kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2009:2, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2009d. *Trumslagarens skräpgröp. Arkeologisk utredning av fastighet Frösö 2:52, 2008. Frösö socken, Östersunds kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2009:27, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2009e. *Vid Lillsjöströmmens utlopp. Arkeologisk undersökning av fornlämning raä Nyhem 112:1, stenåldersboplats, 2008. Fastighet Gimdalen 2:45, Nyhem socken, Bräcke kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2009:18, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2011a. *En samisk offerplats vid Gransjön. Arkeologisk undersökning av fornlämning nr 474 i Frostvikens socken, 2010. Fastighet Mellanskogsfjäll 1:1, Obredabke sameby, Strömsunds kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2011:15, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2011b. *Fångstgropar vid Mörtåns grustäkt. Arkeologisk undersökning av fornlämning nr 292, 293, 295 och 296 i Stuguns socken, 2010. Fastighet Stugubyn 6:16, Stuguns socken, Ragunda kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2011:14, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2012a. *Medeltida bebyggelse – Röjningsröset i Norrböle. Arkeologisk undersökning av RAA nr 223, Bodsjö socken, 2009. Fastighet Böle 2:3, Bodsjö socken, Bräcke kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2012:43, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson 2012b. *Medeltida bebyggelse – Härden i Krönaväje. Arkeologisk undersökning av fornlämning nr 626:3, Kall socken, 2009. Kall socken, Åre kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2012:40, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Jönsson, A. 2017. *Fyndet från Lillbörtnan. Arkeologisk undersökning av RAA Åsarne 172, depåfynd, 2012. Fastighet Åsarne 1:72, Bergs kommun, Jämtlands län. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2017:8, ISSN 1654-2045. Östersund.*

Karlenby, L. 1985a. *Rapport över arkeologisk undersökning av erosionskadad grav, fornl nr 15, Rösta 5:10, Ås sn, Krokoms kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Karlenby, L. 1985b. *Rapport över arkeologisk undersökning av fornlämning nr 65 (gravhög?) och ett ålderdomligt odlingsröse, Stg 1132, 1133 m fl, Frösö socken, Östersunds kommun, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Karlsson, I. 1980. *Rapport över förundersökning av ödesböle, fornlämning nr 112, Berge 2:9, Åre socken, Åre kommun, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar. Jämtlands läns museum. Östersund.

Kjellmark, K. 1905. Undersökning af vikingagrafvar i Ås socken i Jämtland. *Jämtlands läns fornminnesförenings tidskrift*, tredje bandet 1902–1905, s. 182–187. Östersund.

Kjellmark, K. 1909. Järnåldersgrafvar i Jämtland, undersökta 1908. Fjällbygdernas järnålder. *Jämtlands läns fornminnesförenings tidskrift*, fjärde bandet 1906–1909, s. 145–174. Östersund.

Kjellmark, K. 1913. Järnåldersgrafvar i Jämtland, undersökta 1909. Fjällbygdernas järnålder. *Jämtlands läns fornminnesförenings tidskrift*, femte bandet 1910–1913, s. 1–8. Östersund.

Kjellmark, K. 1939. Kring en gravplan. Något om gravskicket i Jämtland under vikingatiden. *Fornvännen: Journal of Swedish Antiquarian Research*, 35, s. 35–44.

Kulturmiljöregistret (KMR). Riksantikvarieämbetet. [<https://app.raa.se/open/fornsok/>]

Lagerstedt, A. 2004. *Det norrländska rummet. Vardagsliv och socialt samspel i medeltidens bondesambälle*. Skrifter från forskningsprojektet Flexibilitet som tradition, Ängersjöprojektet 10. Stockholm Studies in Archaeology 30. Malmö.

Ljungdahl, E. 1999. *Från forntid till nutid i Rubven Sijte (tidigare Tännäs sameby), fältarbete 1999*. Arkivrapport.

Ljungdahl, E. 2001. *Datering av fornlämningar i Krönavajje, Tjouren och vid Sösjön, Kalls sn, Jämtlands län*. Länsstyrelsen i Jämtlands län.

Ljungdahl, E. 2009. *Hornsamling. Arkeologisk undersökning. Bredsjöbögen, Hallens-Sällsjö 1:1, Åre kommun, Tässåsens sameby. (RAÄ dnr 321-4123-2009)*.

Ljungdahl, E. & Aronsson, K-Å. 2008. *Sak-kunnigutlåtande i mål T 879-05 (Rätanmålet), Hovrätten för Nedre Norrland. Samernas tidiga historia i Jämtland och Härjedalen (söder om Frostviken) med fokus på Tässåsens sameby - en tolkning av de arkeologiska spåren*.

Ljungdahl, E. & Norberg, E. (red.) 2012. *Ett steg till på vägen. Resultat och reflektioner kring ett dokumentationsprojekt på sydsamiskt område under åren 2008–2011*. Östersund.

Lorentzson, M. 1983. *Rapport över arkeologisk undersökning i Marby gamla kyrka, Marby sn, Åre kn, Jämtlands län*. Jämtlands läns museum. Östersund.

- Lundberg, Å. 1997. *Vinterbyar: ett bandsambälles territorier i Norrlands inland 4500-2500 f.Kr.* Studia Archaeologica Universitatis Umensis 8. Umeå.
- Magnusson, G. 1986. *Lågteknicke järnhantering i Jämtlands län.* Jernkontorets Bergshistoriska Skriftserie N:r 22. Stockholm.
- Magnusson, G. 1989a. Järnproduktion I äldre tid. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 2. Järnålder – medeltid* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 24, s. 7–20. Uddevalla.
- Magnusson, G. 1989b. Järnålder på Rödölandet. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 2. Järnålder – medeltid* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 24, s. 45–56. Uddevalla.
- Magnusson, G. 1989c. Medeltida fäbodlämningar i Ängersjö. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 2. Järnålder – medeltid* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 24, s. 167–174. Uddevalla.
- Mogren, M. 1988. *Ängersjö genom 8000 år – en föränderlig historia.* Broschyr utgiven av Ängersjö byalag. Sveg.
- Naturhistoriska Riksmuseet. 1977. *C14-analyser vid Laboratoriet för isotopgeologi, Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm.* Arkivrapport.
- Naturhistoriska Riksmuseet. 1981. *C14-analyser vid Laboratoriet för isotopgeologi, Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm.* Arkivrapport.
- Naturhistoriska Riksmuseet. 1987. *C14-analyser vid Laboratoriet för isotopgeologi, Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm.* Arkivrapport.
- Nilson, A. 1952a. Lövsåskyrkan – en bondgård från medeltiden. *Jämten* 1952, s. 31–42.
- Nilson, A. 1952b. *Rapport över arkeologisk undersökning av Lövsåskyrkan.* Östersund.
- Notelid, M. 1991. *Rapport över arkeologisk undersökning av fornlämning nr 331, en stenåldersboplats, Undrom 2:6, Rödö sn, Krokoms kn. Jämtlands län.* Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.
- Olausson, M. 1989. Kyrklägdan – en tusenårig gårdshistoria. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 2. Järnålder – medeltid* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 24, s. 115–134. Uddevalla.
- Olofsson, C. 2011. *Järnbruken som försvann. Rapport från seminarium om Åflobammers och Rönnöfors järnbruk i Jämtland.* Rapport – Jamtli 2011:10. ISSN 1654-2045. Östersund
- Olofsson, K-J. 2015. **2014 års fornminnesinventering i Jämtlands län. Härjedalens kommun.** Rapport – Jamtli 2015:7, ISSN 1654-2045. Östersund.
- Olofsson, K-J. 2016. *2015 års fornminnesinventering i Jämtlands län. Härjedalens kommun.* Rapport – Jamtli 2016:9, ISSN 1654-2045. Östersund.
- Olofsson, K-J. 2017. *2016 års fornminnesinventering i Jämtlands län. Härjedalens kommun.* Rapport – Jamtli 2017:6, ISSN 1654-2045. Östersund.

- Olsson, P. 1895. Öfversigt af Jämtlands läns fornminnen från hednatiden, kända 1889. *Jämtlands läns fornminnesförenings tidskrift, första bandet 1887–1895*, s. 10–25. Östersund.
- Olsson, P. 1901. Öfversigt af Jämtlands läns fornminnen från hednatiden. Fjärde tillägget. *Jämtlands läns fornminnesförenings tidskrift, andra bandet 1896–1901*, s. 194–207. Östersund.
- Oskarsson, B. 1999. *Önet, en medeltida gård i Storsjö Kapell. Arkeologisk rapport. RAÄ 21, Äviken 14:1, Storsjö sn, Bergs kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.
- Oskarsson, B. 2002a. *Arkeologisk undersökning av nyupptäckt vikingatida grav. Jormvattnet 1:205, Frostvikens sn, Jämtlands län*. Arkeologisk rapport. Jämtlands läns museum. Östersund.
- Oskarsson, B. 2002b. *Dokumentation och återställande av två fjällgravar. Raä 387 Enbågen, Åre sn och Raä 368 Täveldalen, Undersåkers sn. Undersåker sn, Åre sn, Jämtlands län*. Arkeologisk rapport. Jämtlands läns museum. Östersund.
- Oskarsson, B. 2003a. *Arkeologisk undersökning Undromskogen, Raä 27–30, By 1:1, Rödö sn, Krokoms kn, Jämtlands län*. Arkeologisk rapport. Jämtlands läns museum. Östersund.
- Oskarsson, B. 2003b. *Förundersökning Valla 11:29, Frösö sn, Östersunds kn, Jämtlands län*. Arkeologisk rapport. Jämtlands läns museum. Östersund.
- Oskarsson, Björn. 2004a. *Arkeologisk förundersökning RAÄ 204, Tävedalen, Undersåker sn, Åre kn, Jämtlands län*. Arkeologisk rapport. Jämtlands läns museum.
- Oskarsson, B. 2004b. *Arkeologisk undersökning RAÄ 33 m.fl., Västerbus kapell, Frösö sn, Östersunds kn, Jämtlands län*. Arkeologisk rapport. Jämtlands läns museum. Östersund.
- Oskarsson, B. 2006. *Rapport över arkeologiska undersökningar på fornlämning Raä 599:1-3, Kall sn, Åre kommun åren 2002-2004*. Arkeologisk rapport. Jämtlands läns museum. Östersund.
- Oskarsson, B. 2013. *Rapport över arkeologiska undersökningar på fornlämning Raä 599 1-3, Kall sn, Åre kommun åren 2002-2004*. Arkivrapport.
- Oskarsson, B. & Vikstrand, P. 1998. *Rapport över arkeologisk utredning Hov 1:5, Norderöns sn, Östersunds kommun, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.
- Pagoldh, M. 1990. *Rapport över arkeologisk undersökning inom Prästbordet 1:1, Frösö socken, Östersunds kommun, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.
- Rahm, A. 2017. *Tullingsåsfyndet. Arkeologisk undersökning av en redskapsdepå. Tullingsås 3:43, Ström sn, Strömsunds kn, Jämtlands län*. Rapport – Jamtli, Jämtlands läns museum 2017:12, ISSN 1654-2045. Östersund.
- Robertson-Åkerlund, A. 1975. *Arkeologisk undersökning 1974. Stenåldersboplatser vid sjön Ockern, Föllinge sn, Jämtland*. Rapport Riksantikvarieämbetet, 1975:65. Stockholm.

Robertsson-Åkerlund, A. & Hedin, K. 1979. *Kulturbistorisk inventering och arkeologisk undersökning inom dämmningsområdena för Svegs och Byarforsens kraftverk, Svegs sn, Härjedalens kn.* Stockholm.

Sandström, I. 1995. *Rapport över arkeologisk undersökning av hyddbotten inom fornlämning 108, boplatsområde, Storåsen 1:37, Hällesjö sn, Bräcke kn, Jämtlands län.* Arkeologisk undersökning. Jämtlands läns museum. Östersund.

Sigvallius, B. 1995. *Röstabammaren. Osteologisk undersökning av skelettmaterial från Ås socken, Röstabammaren, Jämtland samt undersökning av två människoskelett från Mjärthögen. Fornlämning 118, Lit socken, Jämtland.* Rapportserie från Osteologiska enheten, Statens historiska museum. Osteologisk rapport 1995:2. Stockholm.

Sundström, J. 1981. Ett ”storkök” från vikingatiden. *Jämten* 1982, s. 168–169.

Sundström, J. 1982. *Provundersökning av 19 stenålderslokaler vid sjön Juvuln, Kall socken, Jämtland 1980.* Jämtlands läns museum. Östersund.

Sundström, J. 1983. *Rapport över provtagning för C 14 analys i lämningar inom ett ödesböle, By 1:10, Håsjö socken, Bräcke kommun, Jämtlands län.* Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Sundström, J. 1984. *Rapport över fornlämning nr 9, Ljungå 1:1, Hällesjö socken, Bräcke kommun, Jämtland. Delundersökning och återställning av stensättning.* Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Sundström, J. 1985. *Rapport över arkeologisk undersökning av härd på Ammer 1:58, Ragundasocken, Ragunda kommun, Jämtland.* Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Sundström, J. 1986. *Inventering av fornlämningar i Vivaldens närområde, Tännäs socken, Härjedalen.* Sörs-miska projektet Rapport 7.

Sundström, J. 1987. *Katalog och fyndlista över Drocksjöfyndet, Djupsjöberg, fornl nr 153, Ångersjöes n, Härjedalens kommun.* Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Sundström, J. 1989a. Juvuln – 3 000 år i fjällnära fångstland. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 1. Stenålder – tidig järnålder* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 23, s. 83–102. Uddevalla.

Sundström, J. 1989b. Järnåldersgravar i fångstlandet. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 1. Stenålder – tidig järnålder* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 23, s. 155–172. Uddevalla.

Sundström, J. 1989c. Pionjärerna. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 1. Stenålder – tidig järnålder* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 23, s. 29–40. Uddevalla.

Sundström, J. 1994. *Underlag för arkeologisk forskning i Jämtlands län.* Rapport 1994:1. Dokumentation och forskning från Jämtlands läns museum. Östersund.

Vikstrand, P. 1998. *Rapport över arkeologisk utredning Hov 1:5, Norderöns sn, Östersunds kommun, Jämtlands län.* Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Wallin, J-E. 1998 (bilaga i Hansson 1998a). *Odlingen under medeltid på ett ödesböle i Frösö socken, Jämtland. Undersökt med pollenanalys och makrofossilanalys*. Umeå universitet, Ekologisk botanik. Umeå.

Welinder, S. 2008. *Jämtarna och samerna kom först*. Pozkal.

Wennstedt Edvinger, B. 1994. *Rapport över arkeologisk undersökning av skärvtensvall Raä 543:1, Offerdals sn, Utgård 1:6, Krokoms kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Wennstedt Edvinger, B. 2001. *Flygarkeologi på Rödön, 3. Arkeologisk undersökning i Sund, Vike 2:3, Rödö sn, Krokoms kn, Jämtlands län*. Arkeologisk rapport, Jämtlands läns museum. Östersund.

Wennstedt Edvinger, B. 2018. *Forntida åkerbruk i Vike. Arkeologisk förundersökning av ett område med fossil åkermark, fornlämning Rödön 18:3, del av, Vike 2:16, Rödöns socken, Krokoms kommun, Jämtlands län*. Rapport från Arkeologacentrum 2018:01. Östersund.

Wennstedt Edvinger, B. 2021. *Arkeologisk förundersökning av fornlämning L1947:9694, boplatssområde, Skålan 1:77, Klövsjö socken, Bergs kommun, Jämtlands län*. Rapport från Arkeologacentrum 2021:04. Östersund.

Wennstedt Edvinger, B. 2022. *Arkeologisk förundersökning. Fossil åker L2020:4169. Vemdalens kyrkby 114:1, Härjedalens kommun, Jämtlands län*. Rapport från Arkeologacentrum 2022:01. Östersund.

Wennstedt Edvinger, B. & Ljungdahl, E. 1998. *RAÄ 56 i Ragunda sn. Rapport över arkeologisk undersökning av en erosionsbotad stenåldersboplatz vid Ammerån i Jämtland*. Arkeologiska rapporter från Mitthögskolan 5. Östersund.

Wennstedt Edvinger, B. & Olofsson, C. 2008. *Klövsjö - Rätan. Arkeologisk utredning inför planerad spillvattenledning. Klövsjö socken, Bergs kommun, Jämtlands län*. Jämtarkeologi 36. Skrifter utgivna av Arkeologacentrum i Skandinavien AB. Östersund.

Wennstedt Edvinger, B. & Winka, U. S. 2001. *Sydsamiska kulturmiljöer*. Östersund.

Westfal, U. 1979. *Rapport över arkeologiska undersökningar av fornlämningarna 78 och 79, Brunflo socken, Östersunds kommun, Jämtlands län. Tre odlingsrösen, varav ett byggt över en stensättning från yngre järnålder*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Willemark, K. 1983. *Rapport över arkeologisk undersökning av stenåldersboplatz, fornlämning nr 29, Vid Vikarsjöns utlopp i Hede sn, Härjedalens kn, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Willemark, K. 1986. *Rapport över arkeologisk undersökning av 10 fångstgropar, fornl. nr 131, Hissmoböle 2:32, Rödöns sn, Krokoms kn, Jämtland*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Willemark, K. 1987. *Rapport över arkeologisk undersökning av förhistorisk boplatz fornl nr 12, Gussjölandet 1:1, Fors socken, Ragunda kommun, Jämtlands län*. Arkeologiska undersökningar. Jämtlands läns museum. Östersund.

Willemark, K. 1988a. *Rapport över arkeologisk undersökning av skadade anläggningar på fornlämning nr 77, ett gravfält, Ljungdalen 1:4, Storsjö sn, Härjedalen*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Willemark, K. 1988b. *Rapport över friläggning av spiksmedjegrund inom fornlämning nr 254, Ljusnedals bruksområde, Ljusnedal 1:1, Tännäs sn, Härjedalens kn, Jämtland*. Arkeologiska undersökningar utförda av Jämtlands läns museum. Östersund.

Zachrisson, I. 1997. *Möten i gränsland. Samer och germaner i Mellanskandinavien*. Stockholm.

Åkerlund, A. 1989. Stenålder vid Föllinge. *Arkeologi i fjäll, skog och bygd. 1. Stenålder – tidig järnålder* (red. O. Hemmendorff). Fornvårdaren 23, s. 49–55. Uddevalla.

Bilaga 1. Referenser till fornlämningsnummer

Förkortningar

ADIN: Arkeologiska databaser i Norrland (sammanställning av Per Ramqvist, Umeå universitet)

JT: Jämtlands Tidning

KMR: Kulturmiljöregistret, Riksantikvarieämbetet.

ÖP: Östersunds-Posten

RAÄ-nummer	Lämningsnummer	Lämningsstyp	Rapportreferens
-	L2019:3138	Fäbod	Jonsson 2020
-	L2019:3772	Boplatssområde	Engman 2019a
-	L2019:3775	Offerplats	Engman 2019a
-	L2019:3777	Stensättning	Engman 2019a
-	L2020:4169	Fossil åker	Wennstedt Edvinger 2022
-	L2022:2106	Offerplats	Rapport ej klar (Jamtli)
-	L2022:2333	Kyrka/kapell	Bly 2022
-	L2022:2360	Förvaringsanläggning	Resultatsammanställning Jamtlis arkiv (A. Hansson, ej i referenslista)
-	L2022:10033	Blästplats	Undersökt 2023, manus under arbete (Jamtli)
Alsen 3:1	L1948:9767	Gravfält	Hallström 1913:116
Alsen 10:1	L1948:9082	Hög	Jamtli arkiv (tidningsklipp JT 4/7 1938)
Alsen 59:1	L1947:1884	Område med fossil åkermark	Naturhistoriska riksmuseet 1977
Alsen 92:1	L1948:9531	Område med fossil åkermark	Gauffin 1981
Berg 62:1	L1947:1944	Fossil åker	Hansson m.fl. 2005
Berg 217	L1945:3361	Husgrund, historisk tid	Hansson 2014a
Bodsjö 74:1	L1947:2509	Bytomt/gårdstomt	Jönsson 2008b
Bodsjö 130:1	L1947:3111	Bytomt/gårdstomt	Edvinsson 2015
Bodsjö 223	L1945:1761	Röjningsröse	Jönsson 2012a:5f
Bodum 26:1	L1948:9646	Boplats	Lundberg 1997:25ff
Bodum 63:1	L1948:9491	Boplats	Jansson 1964 (uppgift från ADIN)
Brunflo 77:1	L1947:2904	Fyndplats	Jamtli arkiv (tidningsklipp ÖP 21/3 1933)
Brunflo 79:1	L1947:2888	Stensättning	Westfal 1979
Brunflo 111:1	L1947:3662	Hög	Jamtli arkiv (tidningsklipp ÖP 14/7 1916)
Brunflo 258:1	L1947:3294	Område med fossil åkermark	Jönsson 2009c
Brunflo 442	L1945:4714	Område med fossil åkermark	Jönsson 2009a, Hansson 2014b
Brunflo 470	L1945:8516	Blästplats	Engman 2018b
Fjällsjö 618	L1945:9338	Kokgrop	Engman 2019b
Fjällsjö 619	L1945:9339	Flatmarksgrav	Engman 2019b

RAÄ-nummer	Lämningsnummer	Lämningsstyp	Rapportreferens
Fors 12:1	L1947:3931	Boplats	Willemark 1987
Frostviken 5:1	L1947:4852	Hög	Ambrosiani 1964
Frostviken 99:1	L1947:5022	Grav - uppgift om typ saknas	Oskarsson 2002a
Frostviken 101:1	L1947:5023	Boplats	Lundberg 1997:23
Frostviken 474	L1945:2737	Offerplats	Jönsson 2011a
Frostviken 475	L1945:2908	Begravningsplats enstaka	Hansson 2012, 2018
Frösö 12:1	L1947:4887	Kyrka/kapell	Gejvall 1960, 1962; Jonsson 2009
Frösö 35:1	L1947:4619	Gravfält	Kjellmark 1909:157ff
Frösö 63:1	L1947:4452	Hög	Kjellmark 1909:153ff
Frösö 65:1	L1947:4472	Hög	Karlenby 1985b
Frösö 81:1	L1947:4073	Hög	Hemmendorff 1989a
Frösö 81:2	L1947:4671	Hög	Hemmendorff 1989a
Frösö 88:2	L1947:5112	Hög	Kjellmark 1909:145ff
Frösö 92:3	L1947:5117	Hög	Olsson 1901:201f
Frösö 98:1	L1947:4549	Hög	Kjellmark 1909
Frösö 154:1	L1947:4676	Boplats	Pagoldh 1990
Frösö 159:1	L1947:4066	Offerplats	Hildebrandt 1984, 1989a
Frösö 177:1	L1947:4751	Bytomt/gårdstomt	Engman 2018a
Frösö 276:1	L1947:4465	Grav- och boplatsområde	Hildebrandt 1984, 1989a
Frösö 277:1	L1947:1332	Område med fossil åkermark	Hansson 1998a
Frösö 282:1	L1947:4410	Fossil åker	Oskarsson 2003b
Frösö 300	L1945:1757	Boplatslämning övrig	Oskarsson 2004b
Frösö 301	L1945:1758	Flatmarksgrav	Oskarsson 2004b
Frösö 302	L1945:1759	Boplatslämning övrig	Oskarsson 2004b
Frösö 307	L1945:2492	Lägenhetsbebyggelse	Jönsson 2009d
Frösö 310	L1945:7546	Övrigt	Engman 2015b
Frösö 311	L1945:7547	Kyrka/kapell	Engman 2020
Föllinge 9:1	L1947:5203	Boplats	Åkerlund 1989
Föllinge 10:1	L1947:4540	Boplats	Åkerlund 1989
Föllinge 11:1	L1947:5067	Boplats	Åkerlund 1989
Föllinge 14:1	L1947:4606	Boplats	Åkerlund 1989
Föllinge 15:1	L1947:5126	Boplatsområde	Robertson-Åkerlund 1975; Åkerlund 1989
Föllinge 17:1	L1947:1481	Boplats	Robertson-Åkerlund 1975; Åkerlund 1989
Föllinge 51:1	L1947:4680	Boplats	Åkerlund 1989
Hackås 62:1	L1947:1429	Hög	Kjellmark 1913:1
Hackås 68:1	L1947:817	Gravfält	Kjellmark 1913
Hackås 99:2	L1947:1471	Hög	Festin 1914b:177ff
Hallen 271	L1945:2720	Offerplats	Ljungdahl 2009 (uppgift från KMR)
Hede 2:1	L1947:7327	Gravfält	Sundström 1989b:159f
Hede 29:1	L1947:6788	Boplats	Willemark 1983

RAÄ-nummer	Lämningsnummer	Lämningsstyp	Rapportreferens
Hotagen 79:1	L1947:7155	Boplats	Forsberg 2003:49ff
Hotagen 81:1	L1947:7140	Boplats	Forsberg 2003:51f
Hotagen 105:1	L1947:6551	Boplats	Forsberg 2003:51f
Hotagen 107:1	L1947:6618	Boplats	Forsberg 2003:47ff
Håsjö 16:1	L1947:6619	Område med fossil åkermark	Sundström 1983
Hällesjö 9:1	L1947:675	Gravfält	Sundström 1984
Hällesjö 58:1	L1947:8562	Stensättning	Sundström 1989b:156f
Hällesjö 108:1	L1947:7815	Boplatsområde	Sandström 1995
Kall 74:1	L1947:8320	Boplats	Sundström 1982, 1989a:92ff
Kall 82:1	L1947:7970	Boplats	Sundström 1982, 1989a:91ff
Kall 82:2	L1947:8550	Boplats	Sundström 1982, 1989a:91ff
Kall 309:1	L1947:7833	Boplats	Sundström 1982
Kall 328:1	L1947:7974	Boplats	Sundström 1982, 1989a:91ff
Kall 382:1	L1947:8526	Stensättning	Hansson 1998c
Kall 453:1	L1947:8150	Fångstgrop	Resultatsammanställning Jamtlis arkiv (A. Hansson, ej i referenslista)
Kall 465:1	L1947:8762	Härd	Ljungdahl 2001
Kall 465:2	L1947:8296	Härd	Ljungdahl 2001
Kall 465:3	L1947:7757	Härd	Ljungdahl 2001
Kall 466:1	L1947:7619	Kokgrop	Ljungdahl 2001
Kall 599:1	L1947:8832	Boplatsvall	Oskarsson 2013
Kall 626:3	L1947:9301	Härd	Jönsson 2012b
Kall 673	L1945:2868	Begravningsplats	Hansson 2013
Klövsjö 6:1	L1947:9694	Boplatsområde	Wennstedt Edvinger 2021
Klövsjö 23:1	L1947:9987	Boplats	KMR
Klövsjö 174	L1945:1634	Härd	Wennstedt Edvinger & Olofsson 2008
Kyrkås 38:1	L1947:9993	Bytomt/gårdstomt	Hemmendorff & Henriksson 1999; Jonsson & Strömberg 1999
Kyrkås 41:1	L1947:9386	Område med fossil åkermark	Hemmendorff & Henriksson 1999; Jonsson & Strömberg 1999
Laxsjö 75:1	L1947:9163	Boplats	Forsberg 2003:49ff
Laxsjö 102:1	L1947:8053	Fäbod	Hansson & Oskarsson 1998
Laxsjö 133	L1945:6363	Husgrund, historisk tid	Engman 2017a
Lillhärdal 5:1	L1947:9230	Depåfynd	Uppgift från KMR
Lillhärdal 220:1	L1947:9108	Boplats	Heinerud 1998; Bengtsson 2006
Linsell 183	L1945:1550	Boplats	Jönsson 2008a:8
Lit 20:1	L1947:9099	Hög	Jamtlis arkiv (Eric Festins samling)
Lit 90:1	L1947:6145	Område med fossil åkermark	Gauffin 1989
Lit 118:4	L1947:5622	Boplats	Holm 1988; Sigvallius 1995
Lockne 6:1	L1947:6182	Hög	Festin 1914a:99ff
Lockne 51:1	L1947:6236	Gravfält	Jamtlis arkiv (tidningsklipp ÖP 9/9 1911)

RAÄ-nummer	Lämningsnummer	Lämningsstyp	Rapportreferens
Lockne 62:2	L1947:5581	Husgrund, förhistorisk/ medeltida	Nilson 1952a, 1952b
Lockne 142:1	L1947:5718	Område med fossil åkermark	Jönsson 2009b
Mattmar 10:2	L1947:6022	Hög	Jamtli arkiv (tidningsklipp JT oktober 1915)
Mattmar 10:3	L1947:6023	Hög	Jamtli arkiv (tidningsklipp JT oktober 1915)
Norderö 11:1	L1946:1667	Boplatsområde	Sundström 1981
Norderö 20:1	L1946:1672	Hög	Jamtli arkiv (Eric Festins samling)
Norderö 95:1	L1946:2296	Fyndplats	Olsson 1895:22, 1901:200f
Norderö 102:2	L1946:2300	Boplats	Vikstrand 1998; Oskarsson & Vikstrand 1998
Norderö 102:3	L1946:2299	Boplats	Vikstrand 1998; Oskarsson & Vikstrand 1998
Nyhem 10:1	L1946:2321	Gravfält	Sundström 1989b:158 med referen- ser
Nyhem 54:1	L1946:1530	Boplats	Engman 2016
Nyhem 112:1	L1946:2066	Boplats	Jönsson 2009e
Näs 6:1	L1946:1654	Gravfält	Kjellmark 1913:6
Näs 14:2	L1946:2287	Gravfält	Kjellmark 1913:5ff
Näs 22:1	L1946:1714	Gravfält	Kjellmark 1913:5f
Näs 26:1	L1946:1872	Hög	Jamtli arkiv (Eric Festins samling)
Offerdal 543:1	L1946:2961	Boplatsvall	Wennstedt Edvinger 1994
Oviken 309	L1945:1750	Fäbod	Bengtsson 2007
Ragunda 56:1	L1946:3861	Boplats	Wennstedt Edvinger & Ljungdahl 1998
Ragunda 58:1	L1946:3863	Härd	Sundström 1985
Revsund 9:1	L1946:4681	Stensättning	Bergengren 1965
Revsund 16:1	L1946:4662	Fyndplats	Naturhistoriska riksmuseet 1987
Revsund 91:1	L1946:3818	Flatmarksgrav	Jakobsson 1983
Rätan 30:1	L1946:1106	Blästplats	Engman 2017b, 2017c
Rödön 17:1	L1946:73	Borg	Hansson 1992e, 1998b, 1999b, 2000
Rödön 18:3	L1946:719	Område med fossil åkermark	Wennstedt Edvinger 2018
Rödön 27:1	L1946:791	Hög	KMR, Jakobsson 1989
Rödön 32:1	L1946:254	Gravfält	Magnusson 1986:73f
Rödön 82:1	L1946:1013	Hög	Festin 1931
Rödön 107:2	L1946:636	Flatmarksgrav	Magnusson 1989c:52
Rödön 131:1	L1946:437	Fångstgropssystem	Willemark 1986
Rödön 161:1	L1946:1230	Boplats	Magnusson 1989c:52
Rödön 161:2	L1946:1231	Grav - uppgift om typ saknas	Magnusson 1989c:52
Rödön 331:1	L1946:1067	Boplats	Notelid 1991
Rödön 346:1	L1946:962	Gränsbestämt område	Hansson 1992e, 1998b, 1999b, 2000
Rödön 361:1	L1946:66	Boplats	Wennstedt Edvinger 2001

RAÄ-nummer	Lämningsnummer	Lämningsstyp	Rapportreferens
Rödön 382	L1945:9282	Fossil åker	Oskarsson 2003a
Storsjö 9:1	L1946:138	Grav- och boplotsområde	Ambrosiani m.fl. 1984:56ff
Storsjö 21:2	L1946:1222	Skärvtenshög	Oskarsson 1999
Storsjö 77:1	L1946:761	Gravfält	Willemark 1988a
Storsjö 108:1	L1946:830	Boplats	Hemmendorff 1980
Storsjö 269:1	L1946:6285	Flatmarksgrav	Hansson 1992d
Ström 527	L1945:7268	Depåfynd	Rahm 2017
Stugun 152:1	L1946:6332	Boplatsgrop	Björkquist 1965
Stugun 292	L1945:1952	Fångstgrop	Jönsson 2011b
Sveg 43:1	L1946:8393	Fossil åker	Robertsson-Åkerlund & Hedin 1979
Sveg 155:1	L1946:7725	Fångstgropssystem	Robertsson-Åkerlund & Hedin 1979:17
Sveg 243:1	L1946:8090	Fossil åker	Robertsson-Åkerlund & Hedin 1979
Tåsjö 101:1	L1948:9227	Boplatsvall	Lundberg 1997:25ff
Tåsjö 166:1	L1948:9873	Boplats	Hansson 1999a
Tännäs 4:1	L1946:8541	Gravfält	Engstrand 1967:424; Ambrosiani m.fl. 1984:56ff
Tännäs 58:1	L1946:8100	Hällmålning	Hansson 2007
Tännäs 169:1	L1946:7958	Område med fossil åkermark	Hansson 1992c
Tännäs 181:1	L1946:7571	Flatmarksgrav	Hildebrandt m.fl. 1988
Tännäs 254:1	L1946:7560	Hyttområde	Willemark 1988b
Tännäs 501:1	L1946:9298	Boplats	Sundström 1986
Tännäs 501:2	L1946:9297	Boplats	Sundström 1986
Tännäs 620:1	L1946:9073	Stensättning	Engman 2022
Tännäs 873	L1946:9699	Viste	Ljungdahl 1999
Tännäs 895	L1945:9106	Boplats	Hildebrandt 1986; Hildebrandt m.fl. 1988
Tännäs 896	L1945:9107	Gravfält	Hallström 1941:323
Undersåker 80:1	L1946:8743	Hög	Hansson 2003
Undersåker 204:1	L1946:9189	Kåta	Oskarsson 2004a
Undersåker 204:2	L1946:8811	Kåta	Oskarsson 2004a
Undersåker 253:1	L1946:8794	Flatmarksgrav	Hansson 1992a
Undersåker 254:1	L1946:9349	Flatmarksgrav	Hansson 1992b
Undersåker 495	L1945:7548	Flatmarksgrav	Engman 2015a
Åre 5:1	L1946:5724	Boplats	Naturhistoriska riksmuseet 1977; Jensen 1989
Åre 31:2	L1946:9601	Övrig	Hansson 2003
Åre 58:3	L1946:5299	Hög	Hallström 1913:99ff
Åre 112:1	L1946:5451	Fossil åker	Karlsson 1980
Åre 129:1	L1946:5991	Begravningsplats	Hansson 2003

RAÄ-nummer	Lämningsnummer	Lämningsstyp	Rapportreferens
Åre 163:1	L1946:4964	Boplats	Jensen 1989:64ff
Åre 175:1	L1946:5644	Minnesmärke	Hansson 2003
Åre 199:3	L1946:5970	Grav övrig	Hansson 2003
Åre 329:1	L1946:5370	Boplats	Jensen 1989:68ff
Åre 341:1	L1946:6104	Grav övrig	Hansson 2003
Åre 387:1	L1945:490	Fyndplats	Oskarsson 2002b
Ås 13:1	L1945:291	Gravfält	Kjellmark 1905:182ff, 1939
Ås 15:3	L1946:5054	Grav - uppgift om typ saknas	Karlenby 1985a
Ås 22:1	L1946:5367	Hög	Hemmendorff 1978
Ås 24:1	L1946:5369	Hög	Andersson 1991
Ås 45:1	L1946:5292	Boplats	Olausson 1989
Åsarne 78:1	L1945:284	Kåta	Rapport ej klar (Jamtli)
Åsarne 78:3	L1945:922	Bengömma	Rapport ej klar (Jamtli)
Åsarne 81:1	L1946:5384	Kåta	Rapport ej klar (Jamtli)
Åsarne 172	L1945:4746	Depåfynd	Jönsson 2017
Älvros 819	L1945:9225	Blästplats	Undersökt 2023, manus under arbete (Jamtli)
Ängersjö 26:1	L1945:607	Fäbod	Magnusson 1989c
Ängersjö 45:1	L1945:668	Fäbod	Magnusson 1989c
Ängersjö 153:1	L1945:322	Grav- och boplatsområde	Naturhistoriska Riksmuseet 1981; Sundström 1987

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2023

ISSN 1654-2045

- 2023:1 Marby gamla kyrka. Byte av stickspåntak, 2022
Henrik Ylikoski
- 2023:2 Fornminnesinventeringen kring Lossen 2022
Annabell Fogelberg
- 2023:3 Målning av hållristningarna i Glösa och Gärde. Fornvårdsprojekt, delrapport 2022
Anna Engman
- 2023:4 Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning vid bytomt/gårdstomt L1947:4696 på fastighet Valla 5:11
Annabell Fogelberg
- 2023:5 Handöls kapell. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Victoria Bly
- 2023:6 Igulsberget. Arkeologisk förstudie inför anläggande av vindkraftspark
Anna Engman
- 2023:7 Vallbo kapell. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Victoria Bly
- 2023:8 Frägnberget. Arkeologisk förstudie inför anläggandet av vindkraftspark
Anna Engman
- 2023:9 Åre gamla kyrka. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Victoria Bly
- 2023:10 Undersåkers kyrka. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Victoria Bly
- 2023:11 Arkeologisk utredning i Odensala
Kristina Jonsson
- 2023:12 Torråsen. Arkeologisk utredning inför anläggande av nytt regemente
Anna Engman
- 2023:13 Schaktning vid gravhögar i Odensala
Kristina Jonsson
- 2023:14 Kännberget. Arkeologisk utredning inför anläggande av vindkraftspark
Anna Engman
- 2023:15 Fasikan. Arkeologisk utredning inför anläggandet av vindkraftspark
Anna Engman
- 2023:16 Bandsjö – Torsboda. Arkeologisk utredning inför anläggandet av ny kraftledning
Anna Engman
- 2023:17 Spångbyberget. Arkeologisk utredning inför anläggandet av vindkraftspark
Anna Engman

- 2023:18 Schaktningsövervakningar i Vamsta och Gusta
Kristina Jonsson
- 2023:19 Arkeologisk utredning inför anläggandet av en faunapassage över E4:an
i Nordmalings kommun
Anna Engman
- 2023:20 Schaktning vid gravhögar i Edsåsen
Kristina Jonsson
- 2023:21 Lilltevedalen 1:484. Arkeologisk utredning inför upprättande av detaljplan
Anna Engman
- 2023:22 Klövsjö kyrka. Restaurering och ommålning av fönster, 2022–2023
Henrik Ylikoski
- 2023:23 Collegiebostaden. Byte av stickspåntak, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:24 Kittelfjäll-Dikanäs. Arkeologisk utredning 2023 inför utökning av kraftnätet
Anna Engman
- 2023:25 Fröå gruva. Vårdplan för byggnader 2023
Victoria Bly
- 2023:26 Fröå gruva. Vårdplan för trädgårdar 2023
Victoria Bly och Rebecka Tall
- 2023:27 Villa Framnäs i Backe. Byggnadsminnesutredning, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:28 Granåsen brandtorn och vaktkoja. Byggnadsminnesutredning, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:29 Frälsningsarméns lokal Baracken i Mårdsjön. Byggnadsminnesutredning, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:30 Arkeologisk förundersökning nära stenåldersboplats L1946:8942
vid Östersjön, Härjedalen
Annabell Fogelberg
- 2023:31 Ornäs station. Restaurering av bjälklag, timmerstomme, fönster och ytterdörrar, 2022–2023
Henrik Ylikoski
- 2023:32 Kittelfjäll. Arkeologisk utredning 2023 inför utökning av kraftnätet
Anna Engman
- 2023:33 Arkeologi i Jämtlands län. Ett kunskapsunderlag
Kristina Jonsson, Anders Hansson och Karl-Johan Olofsson